

2006

Tuarascáil Bhliantóil

ANNUAL REPORT

Financial Services
Ombudsman

Ombudsman um Seirbh's' Airgeadais

Cr r-l

Mar Ombudsman um Seirbh's' Airgeadais, tig liom imscrædæ a dh'anamh ar bhealach neamhchlaonta neamhspleách, ar ghearúin – chustaim ir' agus – mhiongn-tha' ar leith a bhfuil diosp-id' gan r' iteach acu le solúthr-ir' seirbh's airgeadais atá á rialá ag an Rialt-ir Airgeadais n- atá faoi r' ir th' arma' an Achta um Chreidmaheas Custaim ara 1995.

Tig liom cæiteamh nach m- n' Ú250,000 a dheonadh m' ghlactar le gearúin. Neamhchosæil leis na seansc' imeanna Ombudsmain deonacha d'fhorais chreidmheasa agus tráchais, t' mo chinnt' ceangailteach ar an d' ph'irt', gan ách faoi r' ir achomhairc an ghearúna' n- an tsolúthr-ra seirbh's airgeadais don Ard-Chæirt.

Is r-l seachbhreithiænach, mar sin, atá agam agus d'anaim cinneadh an f' idir glacadh n- gan ghlacadh le gearúin ar bhonn na fianaise a fhaightear, a scræda'tear agus a athbhreithn'tear.

Financial Services
Ombudsman

Tuarascáil Bhliant il | 2006
ANNUAL REPORT

*Curtha i l thair an Oireachtais faoi Alt 57BR d Acht an Bhainc Cheannais agus
 dar s Seirbhís' Airgeadais na h fireann, 2004.*

PRN: A7/0854

Clár Cbhair

Brollach an Chathaoirle

Brollach – Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais

Cuid 1 – Ról agus Obair Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais i 2006 An Obair A Dh anaimid

Ráiteas Misin

Bonn Reachta'ochta

An Ról ag Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais

Conas Mar A Dh anaimid Cuid Oibre

Cáisi TF agus Gnáthaimh Dileála Gearáin Nua Comhthéite

Comhoibriú leis an Rialtóir Airgeadais agus Ombudsman na bPínean

Saincheisteanna Comhoibríthe ar fud an LEE

Ról Faisníse Poiblí

Cbhair Oibriúcháin

Ag Maoiniú an Bhiúro

Chaitreabh Nua

Oiliúint Foirne

Comhpháirt'ocht

Cruinnithe Foirne

Ráiteas Straitise

Clo' le Reachta'ocht

Cuid 11 – Gearáin

Forbhreathnú

Prómhchinnit' Foilsithe ar Cú Lúithreán Grástaín I Rith 2006

Gearáin Lena ngabhann Daoine Scothaosta

An Soláthar de Chomhairle Infheist'ochta Iomchu' Do Dhaoine Scothaosta

Cárta' UMB – Patrúin Aistarraingt' Neamhghnách, Monatóireacht Chuntais agus Cosaint do Dhaoine Scothaosta

Polasaithe Círachais Buanslínte agus Leanúnachais Ioncaim Chorpáide

Ráiteach Rathúil ar Roinnt Gearáin Mhorgáiste

Polasaithe Cosanta Morgáiste ar Mhaoine Infheist'ochta

Dínse Sheach-Chróchach

Fiosrú Pharlaimint na hEorpa ar Shaol Cothromais

Déshlíin Chéirte

Athbhreithniú Breithiúnach

Treoir do Bhanc Uladh Céiteamh a lloc le hInfheisteoir' – Cúbar faoi Achomharc

Cuid III - Treoir

Saincheisteanna Athfhillteacha

Doicimádú Taca'ochta

N' Folláir do Theanga an Círach-ra a Bheith Soil'ir agus Glan

Tábhacht le Doicimádú a Lámh

Dualgas chun Fric' Cúbartha a Nochtadh

Leanúnachas Ioncaim agus Círachais Buanslínte Círachais um Chostais Leighis

Círachais Taistil

Athbhreithniú Polasaithe

Cuid IV – Cúis-Staid'ir

Cúis-Staid'ir Foilsithe ar Cú Lúithreán Grástaín i 2006

Cuid V – Ráitis Airgeadais

Aguis'n'

Aguis'n I - Gnáthamh um Dhileáil le Gearáin

Aguis'n II - Ainmiú Gearánaithe n- Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais i gcinnt' d'anta ag Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais

Aguis'n III - Fiosrú Parlaimint na hEorpa ar an Cúbar de Shaol Cothromais

Aguis'n IV - Tuarascáil ag Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais faoi ailt 16 agus 57 BS d'Acht an Bhainc Ceannais agus ódarús Seirbhíse Airgeadais na hÉireann 2004

Aguis'n V - Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais

Faoi R'ir Tárma' Tagartha de chuid Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais

Aguis'n VI

Ról Faisníse Poiblí

Aguis'n VII

Sonra' na Comhairle

Aguis'n VIII

Cinneadh Bhanc Uladh

Çr Sainchusp–ir

Breithniú ar dhiospóidí gan réiteach idir Gearánaithe agus Soláthróirí Seirbhís Airgeadais ar bhealach neamhspleách neamhchlaonta, d'fhonn comhshaol na seirbhísí airgeadais a fheabhsú do gach earnáil.

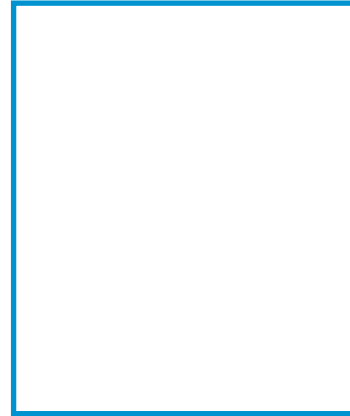

Brollach an Chathaoirligh

Is é an tAire Airgeadais a cheapann Comhairle Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais. Seo a leanas pr'omhaidhmeanna na Comhairle:-

- ④ Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais agus aon Leas-Ombudsman a cheapadh;
- ④ Treoir/níte a leagan amach do Bhíre-Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais;
- ④ Na tobhaigh agus muirir atá in'ochtha do sheirbhísí a sholáthraíonn an t-Ombudsman a chinneadh;
- ④ Athbhreithníe leanúnach a dh'anamh ar ifeachtacht agus ifeachtélacht oibríochtaí an Ombudsman;
- ④ Ráiteas Straitíse um Ombudsman a cheadú.

Ní baint ar bith ag an gComhairle le gearáin a riteach, de bhrí gur feidhm neamhspleách Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais atá ann. Ceapadh an chad Chomhairle ar a raibh deichniúr ball in 2005 ar feadh trí mhí dhá bhliain go dt'ar 30 Meán Fómhair 2006. I mí Márta 2006, ceapadh ball nua chun foilias a l'onadh nuair a d'írigh ball as an gComhairle in 2005, agus d'írigh ball eile fós den Chomhairle ag tús mhí Mheán Fómhair 2006. I mí Dheireadh Fómhair 2006, cheap an tAire Airgeadais an naonúr ball den chad Chomhairle in athuair ar feadh trí mhí dhá bhliain. D'írigh leis an gcad Chomhairle an t-uafás oibre a dh'anamh, go háirithe maidir le cinntíe gur cuireadh scím reachtúil an Ombudsman i bhfeidhm -n 1 Aibreán 2005, mar aon le cinntíe go raibh iar-scímeanna deonacha an Ombudsman agus baill foirne in ann oibriú leis an scím nua lena laghad deacrachtaí agus is fíidir, agus a chinntíe go bhfeidhm'onn an t-Ombudsman agus a fhoireann ar bhealach ifeachtach, neamhchlaonta agus gairmiúil. Is mian liom mo bhúochas a chur in iúl do gach duine a bh' agus atá ag obair liom, as ucht na hoibre agus na n-achtaí ar írigh leo a bhaint amach. Crúnd-igh, tús ar intinn ag an gComhairle reatha leanúint ar aghaidh leis an dul chun cinn seo. Aithním freisin rann'oc d'anta ag chad Ránaí na Comhairle, Jim Bardon, agus tús ag tús go mór le ríathúil leanúnach ag tús Ránaí reatha, Gemma Normile.

L'argas ar an obair chrua atá d'anta agus ar na hachtaí suntasacha atá bainte amach an dara tuarascáil bhliantúil seo atá curtha faoi bhríid na Comhairle. Mar Chomhairle, túsimid bu'och don mhíid atá d'anta ag an Ombudsman agus a fhoireann go dt' seo. D'írigh sin, is mian liom mo bhúochas a chur in iúl don Ombudsman, Joe Meade, agus a fhoireann as tiomantas agus gairmiúelacht a l'íríe le linn d-ibh a bheith i mbun a gcuid oibre. Tús an caidreamh atá agam le baill eile den Chomhairle praiticiúil agus gairmiúil.

An Dr Con Power
An Cathaoirleach

Comhairle Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais

27 Aibreán 2007

Brollach – Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais

Ní fídir linn d'riú ar an m'íd cáitímh ífach le linn dáinn ír r-l a mheas; is íbhachta' i bhfad go nd'anaimid cinneadh faoi ghearáin ar bhealach cothrom agus neamhchlaonta le linn dom mo r-l reachtúil a chomhl'onadh.

Joe Meade, Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais

Cáis íthais dom mar Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais an dara tuarascáil bhliantúil ina bhfuil cur síos ar mo ghn'omha'ochta' do 2006 a chur faoi bhríid Chomhairle Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais.

Thosaigh Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais, comhlacht reachtúil, i mbun oibre ar 1 Aibreán 2005 chun breithiúnas a thabhairt, go neamhchlaonta agus go neamhspleách, ar ghearáin – thomhalt-ír' a bhfuil d'osp-íd' acu le Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais atá í rialú ag an Rialt-ír Airgeadais n- atá faoi r' ír th' arma' Acht na dTomhalt-ír', 1995. Tá na cinnt' a dh'anaim ceangailteach don d'í phíirt', agus n' f' idir íad a athrú ach tr' achomharc chuig an Ard-Chéirt.

Rinneadh dul chun cinn suntasach in 2005 maidir leis an eagra'ocht a bhunú, agus ag an am c'anna seirbhísí phoiblí' ar ardchaighdeán a sheachadadh. Táim f' in den tuairim go ndearnadh dul chun cinn suntasach in 2006 ar na cáiseanna seo a leanas:

PRÍOMHGHNÓ

- ☎ D'ileádh le hualach oibre n'os m- ar bhealach cumasach agus pragmatach. I rith 2006, d'ileádh le 10,100 fiosrú ar an teileaf-n, thug 64,000 cuairteoir cuairt ar an líthreán gr' asáin agus d'ileádh le 3,795 gearán, 230 gearán tr' r'omhphost san íreámh. Tháinig go leor daoine chomh fada leis an oifig freisin.

- ☎ Bh' m' adú 14% ar ghearáin i gcomparáid le 2005 agus go ginearálta r' it'odh 60% de na gearáin ar shl' a shásaigh na Gearánaithe. Tr'd is tr'd socra'odh 79% de ghearáin – 4,116 gearán – i rith 2006.
- ☎ Rinneadh cinnt' suntasacha maidir le gradaim cáitímh agus cuireadh athruithe ar tháirg' agus polasaithe i bhfeidhm freisin. Rinneadh an ch'ad Athbhreithniú Breithiúnach agus achomharc chuig an Ard-Chéirt in 2006.
- ☎ I measc an cáitímh a bronnadh bh' Ú7.4 milliún, Ú140k, Ú90k, Ú40k agus Ú24k i gcásanna ar leith. Mar thoradh ar athbhreithniú a rinneadh ar iarratas uaimse, i ndiaidh cinneadh a rinneadh i gcás faoi chumann foirgn'ochta, ais'ocadh thart ar Ú3 milliún do chustaim' ír' eile. N' f' idir linn d'riú ar an m'íd cáitímh ífach le linn dáinn ír r-l a mheas; is íbhachta' i bhfad go nd'anaimid cinneadh faoi ghearáin ar bhealach cothrom agus neamhchlaonta le linn dom mo r-l reachtúil a chomhl'onadh.

- ☎ Bagra'odh gn'omha'ocht forfheidhmiúcháin i gcoinne comhair chreidmheasa dífhonn a chinntiú gur cuireadh mo chinneadh i bhfeidhm agus tugadh treoir do chomhlacht írachais a bh' mall i bhfreagairt' a thabhairt do míbifig agus do ghearáin – chustaim' ír' go ginearálta. Bh' tionchar dearfach ag na gn'omha'ochta' a thionscain m'.

- ④ Cuireadh saincheisteanna a bhain le gníthe de sheirbhísí airgeadais ar aghaidh chuig an Rialt-ir Airgeadais dífhonn gnómháocht iomchuí; tá cur síos d'anta ar bhair ch-rasacha agus a tháinig chun cinn – iniúchadh le fáil níos faide anonn sa tuarascáil seo.
- ④ Dífhreagair Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais ar bhealach dearfach do na h-ábhair inné ar tharraing maird orthu maidir le cásanna slándála faoi chárta UMB agus rithodh ábhair inné a bhí ag a lán custaim irí faoi saincheist ar leithligh a bhain le morgáist gan mhoill.
- ④ D'ileáladh le saincheisteanna substaintiúla maidir le hionpháirtacht i gconradh i bpolasaithe tráchais a bhfuil tionchar ag fost-irí orthu mar aon le h-ábhair eile a bhain le dlínsí agsála.
- ④ Tuigimid an tábacht a bhaineann lenár bprísis bhreithniúcháin de bhrí gur cuireadh dhá chinneadh faoi bhrí na gCéirteanna, ar aon dul leis na forálacha reachtála, chun athbhreithniú agus achomharc breithiúnach a dhéanamh.
- ④ Bhí sí riachtanach bearta forfheidhmiúcháin a dhéanamh dífhonn tríd tobaigh reachtála a bhailiú i gcásanna áirithe. Bhí tríd gcostais reatha cothrom le € 3.2 milliún.
- ④ Dífhreastalaómar agus ghlacamar páirt i gcomhdhlacha agsála idirnáisiúnta agus d'áibrimar lenár gcomhghleacaithe LEE tríd FIN-NET. Táim ag tnéath go m-r le Comhdhlí Idirnáisiúnta an Ombudsman Airgeadais a reáchtáil – a reáchtáladh san Astráil in 2006 – in 2009. Lena chois sin, tugadh fianaise do Choiste Fiosrúcháin Pharlaimint na hEorpa ar gcrachas Cothromais.
- ④ Dífhreagair baill foirne go dearfach don léamh oibre madaithe sa timpeallacht agus cleachtais athraithe. Forbairt dhearfach – thaobh eagraóchtúil agus straitíseach – an t-athrú chuig lárthair nua in 2006, lárthair ina bhfuil na baill foirne uile bunaithe inti anois.

EAGRAÍOCHT

- ④ Tá gá le hathbhreithniú leanúnach ar an eagraócht ionas go ndéileáiltear go cumasach le h-ábhair mar thoradh ar mháadé i lón na bhfiosruithe, cuairteanna chuig an lárthreán grástin, teagmhálacha pearsanta agus lón na ngearáin. Tá sí seo á bhaint amach againn.
- ④ Chuir prómhbhar tríd dara Réiteas Straitíse, comhoibriú leis an Rialt-ir Airgeadais agus Ombudsman na bPínean, athdhearadh tríd lárthreán grástin, taispeántais phoiblí agus cloí leis na prínsabail a bhí leagtha amach againn inár gcairt do chustaim irí go m-r leis an tuiscint atá ag an bpobal ar an r-l atá againn. Is cinnte go mbaineann leas le príifí sna meáin agus feasacht mhargaidh.

RANNÍOC LEASANNA NA DTOMHALTÓIRÍ

Tá an obair a dhéanaimid ag cur le cosaint níos fearr do thomhalt-irí seirbhíse airgeadais le linn dáinn a chinntiú go bhfuilimid ag déileáil le gearáin in aghaidh Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais ar bhealach cothrom, trídthúil agus neamhchlaonta. Tugaim faoi deara – na déilálacha a bhóinn againn le Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais go bhfuil iarracht níos fearr tríd éanamh acu caitheamh go cothrom le custaim irí. Forbairt thábhachtach ina dtaobh seo – C-d Reachtúil Cosanta Tomhalt-irí an Rialt-ra Airgeadais.

Tá innéir orm faoi Sholáthraí Seirbhíse Airgeadais, amháin, a ainmniú, –ir tharladh s go gcaithfear Gearánaithe a ainmniú, freisin, de riar an cheartais n-ádh.

AINMNIÚ GEARÁNAITHE NÓ SOLÁTHRAITHE SEIRBHÍSE AIRGEADAIS

Tá breithiúnas d'anta agam ar cheart go n-ainmneofa an Soláthraí Seirbhíse Airgeadais i gcinnt' foilsithe. Is é an saincheist ar leithligh atá ann ar cheart an Soláthraí Seirbhíse Airgeadais n-ádh chaith mar is ceart le tomhalt-ir a ainmniú. Ceist eile atá ann ar cheart Gearánaithe a ainmniú.

I ndiaidh comhairle dlí a fháil, chaith mé tamall ag smaoineamh ar an mbealach is fearr is féidir liom a bheith chomh trídhearcach agus is féidir le linn dom cinnt' a fhoilsiú. Tá cur síos ar an gcinneadh a rinne mé maidir leis an ábhar seo le fáil in Agus n II.

Achoimre:

- ☎ Sa ról atá agam mar Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais, cosáil leis na comhlachtaí reachtála eile, **tá an obair ar fad a dh'anaim arna rialú ag reacht** agus níl ádarás agam ach na cumhachtaí atá tugtha dom faoin reachtaocht a chur i bhfeidhm.
- ☎ Níl **aon bhonn reachtúil soilir** ann domsa páirtithe a ainmniú maidir le gearáin atá foilsithe i gcinnt' atá d'anta agam féin. Ba cheart go mbeadh aon tuarascáil a dh'anann mise a bhfuil ainmneacha inti á gcosaint le reachtaocht faoi **phribhlid iomláin** ar aon dul le comhlachtaí reachtála eile. I lárthair na huairé n' mar seo atá cásaí.
- ☎ Smoainigh mé ar shonraí achoimre, ainm an tSoláthraí Seirbhíse Airgeadais, den lón gearáin a fuair amár a fhoilsiú, mar aon le torthaí na n-gearáin a iniúchadh

agus na cinnt' a rinne mise. Ach bheadh sé riachtanach a chur san áireamh sna sonraí seo nach dtagann ach **cáitadán beag** de na hidirbhearta 'ochta' uile a dh'anann Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais chugamsa chun iad a bhreith. Bífidh idir go nd'anfadh foilseacháin n-ádh chaitheachtaí agsála neamhaird don pointe tábachtach seo.

- ☎ Cábhar innéir dom Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais a ainmniú mar go mbífidh idir go mbeadh sé riachtanach Gearánaithe a ainmniú ar aon dul le ceartas aiceanta. Dófháidh ádfadh sé seo cosc a chur ar Gearánaithe freisin teacht chun cinn le gearáin dhlísteanacha. Dá riar sin, bífidh idir nach n-ainmneoidh mé, i mo thuarascáil bhliantúil, soláthraí nach gcomhoibríonn liomsa, n-ádh sa chás go bhfuil saincheist ch-ásach n-ádh an-dáiríre ann. S'lim gur f'or bheagáin cásanna a thagadh chun cinn ina bhfad adfaí Gearánaí a ainmniú.
- ☎ Is é an dualgas is tábachtach atá orm mar Ombudsman a chinntiú go bhfuil ionracas agus neamhchlaontacht scéim Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais ar fáil don uile dhuine, is cuma m'ádh Gearánaí, Soláthraí Seirbhíse Airgeadais, an Rialt-ir Airgeadais, an pobal idirnáisiúnta airgeadais, na meáin, an pobal i gcoitinne n-ádh an tOireachtas atá i gceist.
- ☎ Is atá mar aidhm le scéim Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais faoin Acht a chinntiú go bhfuil tomhalt-ir ar a gcompond ag d'anam gearáin faoi Sholáthraithe Seirbhíse Airgeadais agus caitheamh a fháil áit ar cu', c' go bhfuil Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais muiníneach go nd'ileáil le h-ábhair

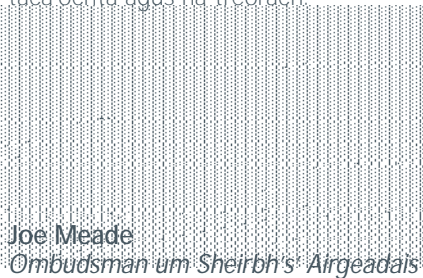
agsála go cothrom, go neamhspleách agus go neamhchlaonta. Is iad na Cæirteanna, i gcás athbhreithnithe achomhairc n- bhreithiænaigh, an modh cosanta deireana' le cinntiæ go gcomhl'onaim mo r-í ar aon dul le mífhreagrachta' reachtæla.

BUÍOCHAS

N' bheadh s' ind' anta obair míoifige a dh' anamh gan comhoibriæ – na Soláthraithe Seirbh'se Airgeadais, an pobal i gcoitinne, na gn'omhaireachta' Rialtais agus stáit eile, ach go háirithe an Roinn Airgeadais, baill den Oireachtas, an t-Ombudsman in fírinne agus thar lear, na meáin chumarsáide, an Rialáir Airgeadais agus iarChomhairle agus Comhairle Reatha Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais.

Ar deireadh, is iad na baill foirne an acmhainn is fearr agus is luachmhaire atá againn san eagra'ocht seo. Tá meas tuillte ag an tiomantas, neamhchlaontacht agus dæthracht i leith a gcuid oibre maidir le seirbh's phoibl' atá gairmiæil agus cæirt íseach a sholáthar. Gan amhras d' animid athbhreithniæ leanænach ar ír bpr-isis agus gnáthaimh dífhonn a chinntiæ go gcotha'mid ír gcaighdeáin arda.

Gabhaim bu'ochas le gach duine as ucht na taca'ochta agus na treorach.

Joe Meade
Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais

27 Aibreán 2007

Cuid 1

R-I agus Obair Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais i 2006

An Obair A Dh anaimid

RÁITEAS MISIN

Breithiúnas a dh'anamh ar dh'osp-íde nach bhfuil rí itithe idir Gearúnaithe agus Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais, go neamhspleách agus go neamhchlaonta, agus ar an tsí sin cur leis an timpeallacht seirbhíse airgeadais don uile dhuine.

BONN REACHTAÍOCHTA

Tá Bíre-Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais¹ bunaithe faoi Acht an Bhainc Ceannais agus Òdarús Seirbhíse Airgeadais na hÉireann, 2004 (An tAchtú). Forlann an reachtaíocht dlíníochadh neamhspleách, neamhchlaonta ar dh'osp-íde idir tomhalt-ir agus Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais agus d'osp-íde den chineál sin a ríteach. Faigheann an Bíre-maoiníe – thobhaigh ar Sholáthraithe Seirbhíse Airgeadais mar atá forordaithe ag Comhairle Ombudsman na Seirbhíse Airgeadais.

Mar aon lena dhualgais faoin Acht, tá feidhmeanna ag an mBíre- a eascra'onn as oibleagáid na hÉireann faoi reachtaíocht AE. Tá dualgas ar an mBíre- faoin l'onra comhoibríthe FIN-NET (An L'onra Gearún Trasteorann as an gCéirt do Sheirbhíse Airgeadais) dlífhonn malartú ifeachtach faisníse a chinntíe idir Ombudsmen Eorpacha agus scímeanna inchurtha eile.

AN RÓL AG OMBUDSMAN UM SHEIRBHÍSÍ AIRGEADAIS

Is í an phrómhfeidhm atá ag Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais d'ileáil le gearún a dh'antar faoin Acht trídírghabháil, iniéachadh agus breithníe.

Oifigeach reachtúil an t-Ombudsman a dh'ileáilann go neamhspleách le gearún – thomhalt-ir faoi dh'ileálacha ar leith leis na Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais nach bhfuil rí itithe ag na soláthraithe i ndiaidh d-ibh a bheith trídír-rais rí itithe gearún na soláthraithe. Dá bhrí sin, is í an t-Ombudsman an t-eadrúna atá sa chás go mb'onn d'osp-íde atá f-s gan ríteach agus tá s neamhchlaonta. F adfaidh s cíteamh suas le Ú250,000 a bhronnadh agus tá a chinnt' ceangailteach ar an dá pháirt atá faoi rí achomhairc chun na hArd-Chéirte. Is í an Rialt-ir Airgeadais atá freagrach as saincheisteanna n'os leithne a bhaineann le cosaint tomhalt-ir'.

F adfaidh gach custaim ír pearsanta, comhlachta' neamhchorpraithe, carthanachta', clubanna, comhpháirt'ochta', iontaobhais, agus comhlachta' teoranta le líimhdeachas de Ú3,000,000 n- n'os ló, gearún a dh'anamh leis an Ombudsman.

Soláthra'onn an t-Ombudsman seirbhíse saor in aisce don Ghearána'.

Tá cumhachta' forleathana dl' ag an Ombudsman le hiallach a chur ar Sholáthraithe Seirbhíse Airgeadais faisníse a sholáthar, lena n- páirt'ear an chumhacht iallach a chur ar fhostaithe faisníse a sholáthar faoi mhionn. Tá s ríachtanach gur fídír leis an Ombudsman dul isteach in ítríbh soláthraithe agus a íleamh go gcuirf' doicimíd etc. ar fáil. Mura gcomhl'onann duine ígin leis an Ombudsman f adfaidh s Ordú Céirte a lorg. Is cion bac a chur ar obair an Ombudsman agus tá aon duine a dh'anann amhlaidh dlíte dlífh'neáil suas le Ú2,000 a 'oc, n- trídímhse pró'se'nachta trídímh', n- an dá rud.

¹ Is í Bíre-Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais an t-aontún corparáideach don scíreachteail nua agus is í ard atá ann Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais, dhá Leas-Ombudsman agus an fhoireann.

Conas Mar A Dh anaimid  r gCuid Oibre

C RAIS TF AGUS GN THAIMH D ILE LA GEAR IN NUA COMH H ITE

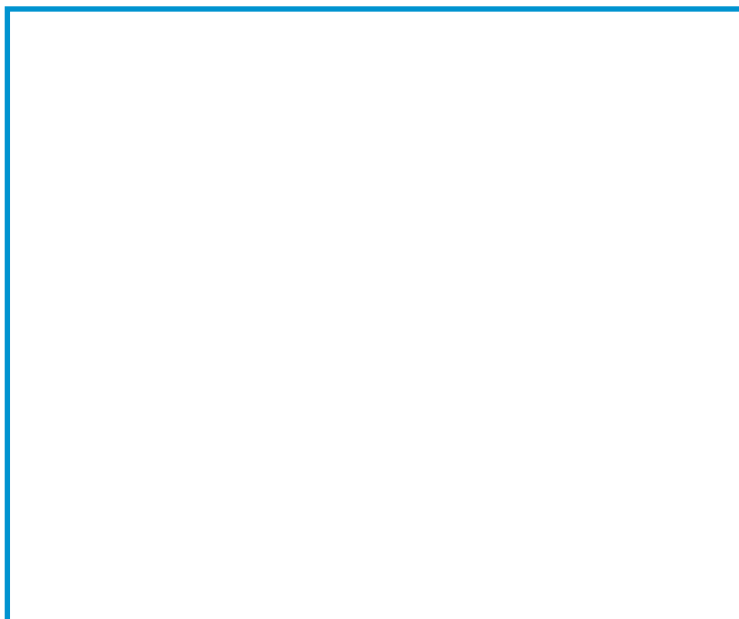
Cuireadh t s le gn thaimh nua le d ile il le gear in go luath in 2006. Bh  na c rais TF agus bainist ochta c is den d  sc im dheonacha a bh  ann cheana f in thar a bheith ifeachtach agus feili nach do bhainist ocht c is agus staitistic  cásanna a chur le ch ile, c go raibh an d ch ras thar a bheith difri il. f sin r ite t c ras amháin n os feili na i reáchtáil aon oifig amháin, mar at  ann anois. Tharraing omar na heilimint  is fearr den d ch ras a bh  ann roimhe seo agus chuireamar leis an saineolas at  ag na baill foirne chun c ras comh h ite nua le d ile il le gear in agus TF a chur le ch ile, c ras a cuireadh i bhfeidhm i m  Dheireadh Fómhair 2006. T  na c rais agus gn thaimh nua deartha ar mhaithe le hardchaighde n bainist ochta gear in a chinnti  ar fud na hoifige.

T  Sreabhchairt de na Gn thaimh D ile la Gearáin le f il in Aguis n I.

COMHOIBRI  LEIS AN RIALTÓIR AIRGEADAIS AGUS OMBUDSMAN NA bPINSEAN

Is Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais an t eadr na  do dh osp id  idir chustaim  ir  agus institi id , ach n  rialt ir Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais. T  caidreamh maith oibre idir an t Ombudsman, an Rialtóir Airgeadais agus Ombudsman na bPinsean. M  tharraing tear aird ar  bhar ar leith i rith iniúchadh at    dhéanamh ag an Ombudsman a mhotha onn s  at  ag tabhairt l argas ar phatr en igin, cuirfidh s  an m id sin in i el don Rialtóir ionas gur f  idir an ghn omha ocht chu  rialála a dhéanamh. Ina theannta sin, oibríonn s  le hOmbudsman na bPinsean d fhonn d bailt oibre i r imse na bpinsean a sheachaint.

Sh nigh an Rialtóir Airgeadais, Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais agus Ombudsman na bPinsean Meamram Tuisceana i M rta 2006. Mar aon leis an Meamram, bh  comhoibri  maith idir na tr  oifig. Re cht ladh cruinnithe idir na tr  ph irtithe go rialta agus nuair a bh  g .

*S n e an MOU: Paul Kenny,
Ombudsman na bPinsean, Joe
Meade agus Pat Neary, POF, An
Rialtóir Airgeadais*

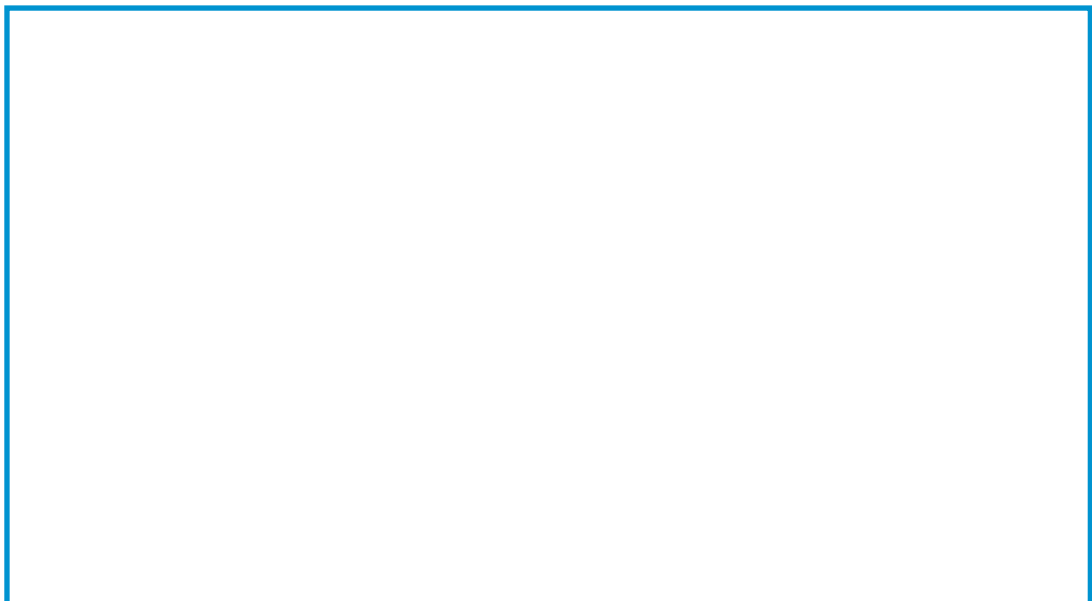
Cuireadh hábhair shonracha faoi bhráid an Rialtóra Airgeadais i rith 2006, rud a bhfuil cur síos orthu níos faide anonn sa tuarascáil seo. Tugaim faoi deara gur lorg an Rialtóir tuairimí níos tionscal bainc íreacht faoi na hábhair seo a leanas ar tharraingim a aird orthu:

- ☞ N'or ins'odh do chustaim ir' faoi na buan-orduithe a chur institiúid' ar ceal i roinnt cásanna mar gheall ar easpa airgid sa chuntas
- ☞ Idirbhearta'ocht maidir le seiceanna crostúilte a l-isteáladh i gcuntas seachas cuntas an 'oca'
- ☞ Comhaontá Páirtithe Idir Bhainc do UMB agus riteach d'osp-íde'.

COMHAONTÚ COMHOIBRITHE AR FUD AN LEE

Mar Ombudsman Seirbhís Airgeadais na hÉireann (OSA), cosáil leis na hiar-sc imeanna deonacha Ombudsman, is mise a sh'n'onn an Meamram Tuisceana ar an L'onra Gearán Trasteorann as an gCéirt do Sheirbhís Airgeadais san LEE (FIN-NET). Tá dualgas orm faoi FIN-NET a chinntiú go malarta'tear faisn is idir ombudsmen Eorpacha agus comhsc imeanna eile. Cuir'tear seo freisin faoi alt 57CR-CU den Acht.

Má fhaighim gearán faoi Sholáthra' Seirbhís Airgeadais atá á rialú ag Ódarás Rialála i mballstáit LEE eile, atá cosáil leis an Rialtóir Airgeadais atá againn anseo, f'adfaidh m' an gearán sin a chur ar aghaidh chuig Scím Ombudsman an bhallstáit chu' LEE ionas gur f' idir d'ileáil leo ansin. Mar shampla, má fhaightear gearán faoi Sholáthra' Seirbhís Airgeadais sa RA atá á rialú ag Ódarás Seirbhís Airgeadais sa RA, ba cheart a leithid de ghearán a chur faoi bhráid Sheirbhís an Ombudsman Airgeadais (SOA) sa RA le hiniúchadh a dh'anamh air.

Aithnítear agus pléitear roinnt modhanna agus
dæshlána praiticiúil oibre ar leathanach xx faoi
ÚDl'nse Sheach-Chróchachó.

RÓL FAISNÉISE POIBLÍ

Is í an t-ábhar siad atá ag obair san oifig go
mbraitheann rath den chuid is mó ar, i measc
rudaí eile, ardleibhéal feasachta poiblí agus
mhargaidh ar ról na hoifige. Bunaithe ar seo tá
an t-áthreáin grá asáin athdheartha againn,
chlo'omar lenár bprionsabail mar atá luaite inár
gcairt do chustaimír agus bh'omar páirteach i
raon leathan taispeántas poiblí d'fhonn a
chinntiú go bhfuil tuiscint mhaith ag an bpobal
ar n-ádh na seirbhíse a sholáthraíonn
Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais.

In 2006 rinne m'agallaimh ar an teilifís agus ar
an raidió, i nuachtáin agus in irisleabhair
tomhaltáir agus Soláthraithe Seirbhíse
Airgeadais agsála. D'fhreastail baill foirne ar
sheinna tomhaltáir, an Over 50s Show san
RDS i mBaile Cútha Cliath san áireamh. Chomh
maith leis sin, reáchtáil an Oifig comárta do
mhic in idirbhliana ar an t-áthreáin grá asáin.

Leanfar leis an mb'ím ar thomhaltáir sa bhliain
amach romhainn, agus mar aidhm b'ím a chur
ar fheasacht poiblí agus mhargaidh i ról
Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais. Tá liosta
iomlána de na taispeántais agus imeachtaí ar
fhreastail Ombudsman um Sheirbhíse Airgeadais
agus na baill foirne orthu, imeachtaí n'isiúnta
agus idirn'isiúnta, le fáil in Aguisín VI.

Comhairle Oibriacháin

AG MAOINIÚ AN BHIÚRÓ

Forlann Ailt 57BE agus 57 BF d'Acht an Bhainc Ceannais, 1942 (arna chur isteach le hAcht an Bhainc Ceannais agus òdarás Seirbhís Airgeadais na hÉireann 2004) go bhfuil tobhaigh le h'oc ag Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais d'fhonn cur ar chumas Bior-Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais a fheidhmeanna reachtála a chomhlónadh. Is Comhairle Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais a fhorordaíonn mídeanna na dtobhach le toiliú – n' Aire Airgeadais. N' raibh deacracht ar bith le tobhaigh a bhailiú – fhorghrú na Soláthraithe Seirbhíse Airgeadais. I Samhain 2006, bhaineamar aistriú na seirbhís de chomhlacht bainistíochta creidmheasa chun tobhaigh ar bith a bh' gan 'oc agus bh' an toradh rathúil.

ÁITREABH NUA

C' go bhfuilimid ar an bhfad – n' 1 Aibreán 2005 bh' dhá fhoirgneamh ar leith againn – n' gc' ad lár riamh. D'fhonn a chinntiú go raibh an eagraíocht ag obair go hifeachtach bh' s' riachtanach na baill foirne ar fad a lonnú in aon fhoirgneamh amháin chomh luath agus ab fh' idir. N' raibh s'

ind' anta áitreabh feiliúnach a fháil go dt' deireadh mh' Eanáir 2006, ach rinne gach duine tr' an iarracht an foirgneamh a r' iteach laistigh den mh' id' ama agus an buis' ad a bh' ar fáil. Thosa'omar ag obair inár bhfoirgneamh nua i Lincoln House ar an 22 Meitheamh 2006, agus ba' an tAire Airgeadais, An tUasal Brian Cowen TD, a d'oscail an t-áitreabh go hoifigiúil ar an 19 Meán Fómhair 2006.

OILIÚINT FOIRNE

Tuigean Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais gur acmhainn thábhachtach iad na baill foirne agus soláthraítear deiseanna oiliúna do bhaill foirne d'fhonn cur ar a gcumas an mh' id' atá ar eolas acu agus a scileanna a fhorbairt. F' adfar oiliúint agus forbairt foirne a dh' anamh tr' chérsa' foirmiúla int' n' – tr' chérsa' a reáchtáilann comhlachta' gairmiúla seachtracha oiliúna. Tá an Oifig go m' r' i bhfabhar baill foirne ag tapá an deis chun breisoideachas a fháil ag gach staid den saol oibre.

COMHPHÁIRTÍOCHT

Buna'odh an Coiste Comhpháirt'ochta i m' Mírtá 2006. Baill foirne – gach leibhéal san eagra'ocht atá ar an gCoiste. Tá an Oifig tiomanta do chur chuige comhpháirt'ochta, cur chuige ina dtáitear i gcomhairle le baill foirne agus ina bhfuil baint acu le bainistíe agus forbairt na hOifige.

CRUINNITHE FOIRNE

B'onn cruinnithe foirne ar siúl go rialta. Is ann do na cruinnithe seo chun insint do bhaill foirne faoi shaincheistanna ágsála a thagann chun cinn. Pláitear agus aontaítear ar chlár oibre freisin.

RÁITEAS STRAITÉISE

Cheadaigh Comhairle Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais an dara Ráiteas Straitíse do na blianta idir 2007–2009 i m' Dheireadh Fómhair 2006.

CLOÍ LE REACHTAÍOCHT

Na hAchtanna um Chosaint Sonra' 1998 agus 2003

Clo'onn an Oifig le fortlacha Achtanna um Chosaint Sonra' 1998 agus 2003 agus d'anfar athbhreithníe leanúnach dífhonn a chinntíe go gcloítear leis na fortlacha seo. De bharr nárdeiríogair na faisníse a fhaightear san Oifig is gá a chinntíe nach bhfuil rochtain ar shonra' ach amháin acu siúd a bhfuil baint acu le hiniúchadh a dhéanamh ar ghearáin.

Na hAchtanna um Shaoráil Faisníse 1997 agus 2003

N' bhaineann na hAchtanna um Shaoráil Faisníse leis an Oifig faoi lárthair ach dífhádfadh baint a bheith acu lenár bhfeidhm riaracháin amach anseo. N' f' idir comhaid iniúchta a sholáthar faoi SF de bharr an nárdeiríghar-bhreithníe naigh reachtúil a bhaineann leo.

Na hAchtanna um Eitic in Oifig' Poiblí 1995 agus 2001

Is comhlachta' ainmnithe faoi na hAchtanna iad an Oifig agus an Chomhairle –n 1 Eanáir 2007. Táimid tiomanta do chomhlónadh le Treoirínnte an Choimisiúin um Chaighdeáin in Oifig' Poiblí do Shealbh-ír' Oifige maidir le Comhlónadh le Fortlacha na hAchtanna um Eitic in Oifig' Poiblí, 1995 agus 2001.

Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003

Comhlónann an Oifig le hAcht na dTeangacha Oifigiúla, 2003. Aistrítear litreacha agus ctip' is' caighdeánacha go Gaeilge agus tá roinn Gaeilge ar an lárthreáin gráistín.

Cuid 11 Gearáin

Gearáin

FORBHREATHNÚ

Is pr'omhghn– na hOifige gearáin a r'iteach agus a iniéachadh. I rith 2006

- ☞ **Fuarthas 3,795 gearáin**, ina measc bh' 2,229 gearáin faoin earnáil tráchais agus 1,566 faoi institiúid' creidmheasa. **M' adá 14% a bh' anseo** i gcomparáid le 2005 le m' adá 36% d'institiúid' creidmheasa agus m' adá 2% do ghearáin tráchais.
- ☞ R' it'odh 4,186 gearáin ar fad, lena n–fírtéar 2,565 gearáin tugtha chun cr'che i ndiaidh don Ombudsman iniéachadh a dh' anamh orthu, agus **r' it'odh 1,551 eile** tar 'is iad a chur ar aghaidh chuig gnáthaimh inmheánacha gearáin na soláthraithe. Ag deireadh na bliana bh' iniéachadh á dh' anamh ar 1,086 gearáin.
- ☞ As na gearáin a rinneadh iniéachadh orthu, seasadh le **44%**, n'or seasadh le **37%**, n'or bhain **13%** leis an dualgas oibre reachtála agus cuireadh **6%** faoi bháid Ombudsmen LEE eile – sa RA den chuid is m' – n– gn'omhaireachta' eile. Nuair a fírtéar na cásanna a r' it'odh i ndiaidh iad a chur ar aghaidh chuig gnáthaimh inmheánacha gearáin Soláthra' Seirbh'se Airgeadais, r' it'odh thart ar **60%** de ghearáin i bhfabhar an Ghearána'.
- ☞ Bh' saincheisteanna f'orchasta i gceist lena lán de na gearáin, go hárithé gearáin a bhain le tráchas, cása' leighis, infheist'ocht agus stoc bhr–ic' ireacht, agus is cinnte go dt–gann s' an–chuid ama na gearáin seo a r' iteach. Go deimhin in 2006 bh' dhá chinneadh mar ábhar dláthbhreithniú agus dláthchomharc breithniúach san Ard–Chéirt a rinne dhá Sholáthra' Seirbh'se Airgeadais agus chuir Gearána' tés le Toghairm Speisialta de chuid na hArd–Chéirte. **I rith 2006 áfach, r' it'odh 79% de na gearáin ar fad a fuarthas** – 91% de ghearáin faoi institiúid' creidmheasa agus 73% de ghearáin faoi tráchas.

- ☞ Ba 0.4 milliúin an caitéamh **ab airde** a 'ocadh in aghaidh institiúid' chreidmheasa – atá faoi achomharc – agus 0.140,000 in aghaidh soláthra' san earnáil tráchais. Ina theannta sin, mar thoradh ar athbhreithniú a rinne institiúid' i ndiaidh moladh a fháil –n Ombudsman 'ocadh thart ar 0.3 milliúin mar caitéamh do thomhalt–ir' eile.
- ☞ Bagra'odh **imeachta' forfheidhmiúcháin** sa Chéirt Chuarda i gcoinne comhair chreidmheasa mar nár 'irigh leis 0.4,000 caitéamh a 'oc i m' Feabhra 2006. 'ocadh an tsuim an tseachtain dar gcionn agus n' raibh gá leis an gcaingean Céirte. Céis d'omá ba ea go raibh s' riachtanach **treoir fhoirmiúil** a eisínt do chomhlacht tráchais a raibh drogall uirthi freagairt do m' Oifig agus gearáin – chustaim' ir' go ginearálta. Rinneadh na feabhsuithe a raibh gá leo.

Ba cheart a thabhairt faoi deara sula nd'antar iniéachadh, nach m–r don Ghearána' leas a bhaint as na gnáthaimh inmheánacha gearáin atá ag an Soláthra' Seirbh'se Airgeadais. N' tuisctint iomláin ag roinnt Gearánaithe ar an ngn' seo c' go bhfuil feabhas beag le sonrú, de bharr na comhairle atá á sholáthar againne den chuid is m'.

C' go bhfoilsítear cinnt' suntasacha ar an lárthreán gr' asáin gach s' mh' measaim anois go bhfuil s' feiliúnach a leith' id sin de chinnt' a áireamh i mo thuarascálacha bliantála. Dá r' ir sin, tá na cinnt' foilsithe ar fad do 2006 le fáil i gCuid IV den tuarascáil seo.

Tá sonra' le fáil in Aguis'n IV de na gearáin a bhaineann le staitistic' atá foilsithe ar áir lárthreán gr' asáin –n 8 Eanáir 2007.

PRÍOMHCHINNÍ FOILSITHE AR ÁR LÁITHREÁN GRÉASÁIN I RITH 2006

Institiúidí Creidmheasa

- ④ Easaontacht leasa br-ic ara morgtiste - Ú16,500 cæiteamh
- ④ Stocbhr-ic ir ag bainistíe punainne - Ú40,000 cæiteamh
- ④ N'or thug Comhar Creidmheasa aird ar threoracha duine scothaosta maidir le haistarraingt - chuntas - Ú24,000 bronnta
- ④ An t-airgead ar fad t-gtha as cuntas duine scothaosta le cþrta UMB - Ú1,500 cæiteamh agus feabhsuithe ag teastþil i dtaobh slþndþla UMB
- ④ Duine 82 bliain dláois ag infheistíe i nd'orthaigh mh'fheilíenacha - Ú38,500 cæiteamh
- ④ Cæiteamh Ú3,000 mar thoradh ar iontrþil ar Bhíe- Creidmheasa na hfireann
- ④ Gan airgead ar bith a fhþil ar ais ar infheist'ocht Bhanna Rianaithe - n'or seasadh leis an ngeartþn
- ④ Socrae cþnach Ú900,000 do chuntas br agach neamhch-naitheach - n'or seasadh leis an ngeartþn
- ④ Ú500,000 infheistithe ag duine 89 bliain dláois le Cumann Foirgn'ochta de bharr m'thuisceana - Ú4,000 bronnta
- ④ Seoladh litir bainc faoi chuntas r-tharraingte custaim ara chuig an seoladh m'cheart - Ú4,500 cæiteamh
- ④ Rþtþil mh'cheart creidmheasa do leathchæpla, bronnadh Ú2,000
- ④ N'or bhainistigh comhlacht stoc bhr-ic ireachta cuid de phunann infheist'ochta Ú1.5 milliæn baintr' scothaosta i gceart - bronnadh Ú18,500 cæiteamh
- ④ Ú2,000 cæiteamh mar thoradh ar fhaill' br-ic ara morgtiste
- ④ M'fhaisn is l'omhanta de thþille comhairleora airgeadais - seasadh le cuid den chþs seo

çrachas

- ④ Tairiscint ex gratia i gçts a bhaineann le sochar bþis m'adaithe do Ú140,000 - moladh an chomhlachta ðrachais de bhr' go raibh an locht ar an idirghabhþla'
- ④ N' f' idir leis na Cæirteanna ach cinneadh a dh'anamh maidir lena ndearna duine ðrachaithe gn'omh neamhdhleathach n-iarracht sin a dh'anamh- Ú90,000 bronnta
- ④ Polasaithe Cosanta Morgtiste curtha ar ceal - Ú4,000 breise ais'ochta
- ④ C-ir leighis thar lear - r amhcheadæ ag teastþil - n'or seasadh leis
- ④ Plean Fadtr imhseach dlçrachas Infheist'ochta Banna' - moill ar thortha' athbhreithnithe, Ú3,000 cæiteamh bronnta
- ④ Iarmhairt' ligeann le polasa' dul as feidhm agus dearbhæ nua slþinte - n'or seasadh leis
- ④ B-nas deiridh ar Mhorgtiste Dearlaice - n'or seasadh leis
- ④ Arda'onn comhlacht agus idirghabhþla' tairiscint do shochar bþis le Ú43,000 i ndiaidh idirbhearta'ochta' leis an Ombudsman
- ④ çrachas taistil agus toircheas - seasadh leis an ngeartþn
- ④ Gach cæram r'asænach ag teastþil ionas go n- ireoidh le çts a bhaineann le sparþn a cailleadh ar eitleþn - n'or seasadh leis an ngeartþn
- ④ N' b-nas gan locht b-nas cheal ilimh - n'or seasadh leis an ngeartþn
- ④ N' raibh s'ind anta iniéachadh a dh'anamh ar ileamh a bhain le hoibreacha b-thair ag cur isteach ar ghn-
- ④ Easpa muin'ne i gcomhlacht ðrachais - n'or seasadh leis an ngeartþn

GEARÁIN LENA NGABHANN DAOINE SCOTHAOSTA

An Soláthar de Chomhairle Infheist'ochta Iomchu' do Dhaoine Scothaosta

Tá cæiteamh bronnta agam i leith gearáin áirithe áit ar mhóthaigh mé go raibh an infheist'ocht a d'oladh le daoine scothaosta m'chú agus i gcásanna nár l irigh na SSA dualgas cæraim. L ir'onn na cinnt' atá foilsithe agam na hár bhair imn' seo. Tá an tsaincheist seo pl ite agam leis an Rialt-ir Airgeadais freisin: ba cheart go gcabhr-dh na c imeanna atá d anta ag an Rialt-ir, mar aon le riachtanais an Ch-id Chosanta do Thomhalt-ir'.

Cæis imn' dár re a bh' agam i rith 2006 ba ea ruda' a dæirt an SSA le linn dom a bheith i mbun inæchadh a dh anamh ar ghearán a bhain le hinfeist'ocht duine scothaosta 83 bliain dæois a bh' imithe ar shl' na f'rinne.

Nuair a bh' an bhean i gceist 82 bliain dæois dæinfheistigh s' Ú30,000 i dtáirge infheist'ochta leis an SSA. Cailleadh an bhean 13 m' ina dhiaidh sin. Ina dhiaidh sin ba l ir don Seicead-ir nach mbeadh an Banna a cheannaigh s' aibithe ar feadh cæig bliana agus rinne s' gearán liom ag cur in æl dom gur d'oladh an táirge leis an mbean fagtha ach nach raibh s' feiliænach di ar chor ar bith bunaithe ar a haois agus cæins' beatha.

Dæirt an SSA gur m'n'odh t arma' an Bhanna Infheist'ochta don bhean go cæramach agus gur thuig s' na t arma' agus na coinn'ollacha. N'or aimsigh mé fianaise ar bith, mar shampla, gur luadh leis an mbean i gceist go bhf adfadh moill a bheith ann i dtaobh a heastáit a roinnt. Ina theannta sin, bh' an táirge a d'oladh l i thar a bheith casta agus bh' æsáid d'orthach i gceist. Bh' dualgas ar an SSA an difr'ocht idir dh'orthaigh agus gnáthscaireanna a mh'niæ go hiomláin agus n' raibh fianaise ar bith go ndearnadh amhlaidh. Sh'l mé gur beag an seans a bh' ann go dtuigfeadh duine d' haois an chastacht airgeadais agus n'dæir na n-infheist'ochta' bunaithe ar dh'orthaigh. Mar shampla, – n'dæir, cialla'onn conartha' d'orthach (i nach m-r gach cás) nach f idir an t-airgead a th-gáil amach as an infheist'ocht go luath.

I ndiaidh scrædæ a dh anamh ar aighneacht an SSA agus an fhianaise eile ar fad a tugadh dom, chinn mé nár l irigh an SSA dualgas cæraim don chustaim ir seo agus as dea-thoil agus as f achaint do chás an Ghearána', gur cheart seasamh leis an ngearán. Mar iarracht an cheist seo a r iteach, ba an treoir a thug mé gur cheart don SSA nár an Banna a cheannach – eastáit an ghearána' ar chostas Ú38,500, agus a 'oc i bhfoirm Dr acht Bainc.

Measaim gur cheart do gach SSA breathnæ ar na tuairim' seo a leanas a rinne mé i mo chinneadh:

- ☎ Thug an SSA le fios mar fhreagra ar na ceisteanna a chuir mé orthu *Ún' gá do chustaim ir feidhmæ na nd'orthach a thuiscint le tuiscint a fháil ar bhunbhr' na hinfeist'ochta seo a thuiscint, agus na sochair agus na coinn'ollacha a th ann leo*. Dæasaontaigh mé go hurramach leis sin, –ir go mheasaim go mba cheart go gcuirf' gach custaim ir ar an eolas go cr'ochnæil agus go cæramach, go háririthe an t atá 82 bliain dæois, faoin mé id a dæfh adfadh tarlæ dæinfheist'ocht den chineáil seo ionas go dtuigfeadh gach custaim ir coinn'ollacha sriantacha áirithe bheith leo de bharr a bunbhr' f in.
- ☎ Chuir an SSA in æl freisin *Úgo dtuigf' – chinneadh an Ombudsman nach f idir leis táirge den chineáil sin a thairiscint do chustaim ir os cionn aois áirithe agus go mbeadh s sin dochrach d' dheoin f in*. Mha'gh mé mar fhreagra go mb'onn aon Soláthra' Seirbh'se Airgeadais i dteideal aon táirge a thairiscint dæon chustaim ir, ach amháin m's oiriænach don chustaim ir sin . N'or ch-ir go dtairgf' táirge do dhaoine scothaosta, áfach, a mh'n'tear go soil ir agus ar ghlac an soláthra' gach c im chun a chinntæ go dtuigeann an duine scothaosta go hiomláin, agus lena chois sin, gur feasach d- n- di i leith na n-iarmhairt', b'd's go maith go dona.
- ☎ Dæitigh an SSA go bhfuair an bean fagtha an rud a bh' uaithe. Dæfhreagair mé gur bhrath an mé id a bh' uaithe, de r ir mar a thuig s' f in, ar na m'niæcháin

a thug an SSA di. N' bhfuair m' aon fhianaise gur luadh riamh don fagtha ceist na moille f' ideartha um dháileadh a heastáit. Ba cheart go l' ireofa' an fh' idearthacht go soil' ir roimpi, i bhfianaise a haoise, ar bhealach adrom agus taidhleoireachta.

- ☎ N' ghabhaim aon leithscéal as cur chuige f'or-dhocht a ghlacadh chun a chinntiú nach dtairgtear do dhaoine os cionn aois íirithe ach tíirg' atá oiriúnach d' n-ionchas saoil agus d' riachtanais faoi leith. Tíim l'nsísta bualadh le hoifigigh shinsearacha dáon soláthra' le mionsonra' mo smaointeoireachta sa r' imse seo a iml'niú. N' theasta'onn uaim go bhfeictear m' mar bhac don SSA – tháirg' feiliúnacha a thairiscint d' chuid custaim ir'.

Cinntear gach gearáin ar a fhianais f' in, agus c' go bhf' adfadh tíirge bheith feiliúnach do dhuine dáois íirithe, bífh' idir nach bhf' adfadh s' bheith oiriúnach go huilechoiteann. Baineann castachta' nach beag le hinfeist'ochta' atá bunaithe ar dh'orthaigh, agus is ' mo thuairim nach bhfuil siad r--oiriúnach dífhormh--r na ndaoine scothaosta.

Cárta' UMB – Patrúin Aistarraingt' Neamhghnách, Monatóireacht Chuntais agus Cosaint do Dhaoine Scothaosta

Is cæis íthais dom go bhfuiltear i mbun gn'mh dhearfaigh tar ís na hábhair bhuairimh a tharraing m' anuas faoi shléndúil cárta' UMB. Fuair m' gearáin maidir le haistarraingt' neamhdaraithe – chuntais daoine tr' mh'-æstid l'omhanta na gCárta' UMB. Bhain roinnt cásanna le daoine scothaosta, ar ghrépa leochaileach inár socha' iad.

Bhain gearáin amháin ar bhreithnigh m' le linn 2006 ar chustaim' ir de chuid an SSA le caoga bliain anuas an Gearána'. Bhog s' isteach i dteach próbháideach altranais ag aois 80 bliain. Agus nia leis an nGearána' ag pl' le gn-tha' an Ghearána' f' in, nochtadh d--, in imeacht deich l', gur aistarraing'odh Ú700 –n gcuntas n-- go raibh an cuntas nach m--r glanta amach.

Taispeánadh san fhiosrúcháin gur baineadh leas as an gcárta ceart gach uair a aistarraing'odh Ú700, i dteannta leis an PIN ceart. Chinn na Cúirteanna go raibh dualgas conartha ar bhanc íigin 'oc amach ach a mbaintear leas ceart as cárta agus PIN mura bhfuil f--gra gada n-- calaioise n-- m'fheidhme ann d--. N' raibh an f--gra d' leith' id ann don SSA. D' ainneoin sin, bhraith m' go mba cheart roinnt den chaillteanas a chonacthas de bharr na n-idirbheart sin titim ar an SSA mar gheall ar bhunbhr' eisceachtúil na n-aistarraingt', agus dhámh m' cæiteamh de Ú1,500 don Ghearána'.

C' nár tháingthas ar aon chinneadh fail' bheith ar an SSA, n' raibh m' sísta a fháig'íl mar sin --ir gur cuireadh siar m' foghlaim – fhianaise SSA nach raibh aon ch--ras ann leis an SSA a chur ar an airdeall faoin bhf' idearthacht go mbeadh calaiois ar bun.

Chinn m' tar ís deireadh a bheith tagtha leis an gcás an Rialt--ir Airgeadais a chur ar an airdeall faoina dealra'odh a bheith ina fhadhb ch--rasach lena bhain cuntais daoine scothaosta, d'luailithe n-- faoi chéram i leith gach Soláthra' Seirbh'se Airgeadais. Chinn m' freisin an SSA lena bhain an cás a ghlaoch isteach agus molta' íirithe a chur ina leith. Is cæis íthais dom tuairisciú gur chuid an SSA an m' id seo in iúil dom i m' na Nollag 2006

Ótá [an SSA] ag pleanáil pr-iseas a chur i bhfeidhm lena mbraitheoir aistarraingt' m-rathar laethanta leantacha – chuntais mar a bhfuil an custaim ir os cionn cáig bliana agus tr' sc-r dlaois (n- sa chás nach fios d-ibh an aois) agus mar a raibh leibh al 'seal gn'omha'ochta san am atá d'reach caite.. Fiosr-idh foireann calaoise an Bhainc na hidirbhearta sin chomh luath agus a n-aibhs'tear iad.

N' cheada'tear [don SSA] faoina ch-rais an gn'omha'ocht sin a bhrath san fh'or-am; is amhlaidh dá r ir a dlíh adfadh roinnt aistarraingt' tarla sula gcuirf' foireann calaoise an Bhainc ar an airdeall.

Is lár na bliana 2007 fríma ama forfheidhmíocháin [an SSA]. D anfaidh [an SSA] monatóireacht ar an aschur lena ifeachtacht a bhunú ach a bhforfheidhmeofar , – thaobh oibriocháin de agus mar bheart frithchalaioise.

Molaim an foras lena mbaineann, agus d anfaidh m monatóireacht ar a ifeachtacht freisin. Tíim ag sáil go nd anfaidh gach foras gn'omhartha comhchosúla go gairid amach anseo.

Tar is dom an t-ábhar a tharraingt anuas leis an Rialt-ir Airgeadais roinnt m'onna ina dhiaidh sin ab amhlaidh a fuair m gearáin lenar bhain SSA eile. N'or thomhalt-ir scothaosta an t lenar bhain an cás seo. Baineadh leas as cás UMB nár ástídeadh i rith thr ímhse cheithre bliana –na eisiéint chun aistarraingt' neamhdaraithe a dh anamh thar achar cuibheasach gairid as ar eascair aistarraingt iomláin de n' ba mh- ná Ú10,000. Baineadh leas as an gcás an t-ásc seo ar bhealach cuibheasach sofaisticiúil i gcomparáid leis na gnáthchineálacha calaoise UMB. Dhámh m Ú5,000 mar chéiteamh de bharr gn íthe ítirthe de ghn'omhartha agus dualgas cáerim an SSA. Chuaigh m i mbun tuilleadh cumarsáide leis an Rialt-ir Airgeadais i leith an ghrá go mbeadh gnáthaimh f-nta um rialáil i dtoll a ch íle, agus tá an Rialt-ir Airgeadais f in i mbun idirphlé le C-naidhm Bainc íreachta na hÍreann faoin tsaincheist seo.

POLASAITHE ÁRACHAIS BUANSLÁINTE AGUS LEANÚNACHAIS IONCAIM CHORPARÁIDE

Tá pleannanna árachais sláinte Bhuan deartha le hioncam shealbh-ir an pholasa' a chosaint i gcás na dtinneas tromchúiseach agus fadt armach.

Trasna'onn PHI roinnt polasaithe árachais, agus f adfar iad a fháil sna pinsin, árachas saoil, árachas sláinte agus polasaithe infheist'ochta. Is tírge casta tábachtach an PHI. D'oltar go pr'omha le grépa' fostaithe tr' ghrépsc imeanna, ach d'oltar le daoine aonair freisin. Ba cheart go mba lánfheasach do sholáthraithe na bpolasaithe sin faoin ngá chun a chinntiú go l ir thuigeann na sealbh-ir' polasa' go hiomláin an cineál polasa' a bhfuiltear á dh'ól, agus ba ch-ir do thomhalt-ir' iad f in a chur ar an eolas go hiomláin sula gceanna'onn siad a leith id de pholasa', agus iad bheith sona sásta go gcuims'onn an polasa' a gcuid íleamh.

Faighim agus bhreithnigh m , mar an t-Ombudsman, ar ghearáin – dhaoine aonair i gcoinne Soláthraithe Seirbh'se Airgeadais i ndáil le hárachas sláinte buan agus/n- polasaithe leanúnachais ioncaim i seilbh fost-ir' agus faoi fhíthghealltanais le comhlacht árachais. Is iondúil go mb'onn polasa' árachais ag fost-ir' le comhlacht árachais ar a dtugtar grépsc ím m'chumais go ginearálta, cuireann a th árma' s'os ar na fost-ir' mar an sealbh-ir polasa'. Is an fost-ir n- an fosta' a fh adann na pr ímheanna a 'oc, ag brath ar an gconradh fosta'ochta. N' thiocfaidh íleamh an'os faoi na polasaithe m' bhaineann m'chumais don fosta' f in. Tháinig an cheist an'os uaireanta an bhfuil dl'nse fáem gearáin a fhiosrú a dh antar i leith polasa' ag fostaithe n- ag iarfhóstithe nuair is leis an bhfost-ir an conradh.

Is caidreamh neamhghnáth an ceann tr'-thaobhach idir fosta', fost-ir agus comhlacht árachais i dt árma' grépsc imeanna m'chumais ar na fáthanna seo a leanas:

- ☎ Is idir an fost-ir agus an comhlacht trachais atá an pr'omhchonradh. Is soil ir go bhfuil leas faoi leith ag an bhfosta' sa chonradh sin, trach. Is chun a leasa siad atá an conradh ann sa ch ad dul s'os. Go deimhin f in is amhlaidh a thugtar **lan t a bhfuil trachas saoil acu** n- **lan t-illitheoir** orthu. N' thiocfaidh ileamh faoin bpolasa' an'os ach amhain mtr ir'onnn siad m'chumasaithe.
- ☎ Is an chaoi a n-oibr'tear na sc imeanna sin de ghnáth ntr gurb an fost-ir a 'ocann an phr imh. Is ansin a 'octar aon sochar -n gcomhlacht trachais leis an bhfost-ir, agus is iad ar a seal f in a 'ocann an sochar lena bhfosta'. Feictear dom go mbeadh feidhm le heisceacht don riail ionphtriteachta i gconradh sna cæins' sin, agus dlfr adfa' go mbeadh cæis conartha gn'omha'ochta ag an bhfosta' in aghaidh an comhlacht trachais. Blamhlaidh sin go htrithe i sc im igin mar a n-'ocann fostaithe roinnt den phr imh as a dtuarastal f in.
- ☎ F adann an fosta' bheith ag solthar na sc ime i roinnt ctsanna mar chineil b-nais. Go deimhin f in is amhlaidh a fh adann siad bheith ag feidhmie go simpl' mar ghn'omhaire idir a bhfostaithe agus an comhlacht trachais dlfrhonn rtrá pr imhe maith a fhil.
- ☎ Mura bhfeidhm'onnn an fost-ir ach chun pr imheanna a bhailie agus a thabhairt ar aghaidh, is deacair a fheiceil conas a bheadh aon leigheas ag an bhfosta' i gcoinne an fhost-ra, agus go deimhin f in ab amhlaidh a chaitfid's dul i dtuilleama' na comhlachta' trachais i gcomhair leighis igin.
- ☎ Is iad na fostaithe æstideoir' deiridh na bpolasaithe sin, agus n' haisteach ntr neamhghntrch chuige sin chun cur s'os ar an æstideoir deiridh thtrige a bheith ag ftril an trige sin agus a bheith ina dtomhalt-ir dtr r ir.
- ☎ N' foltrir gach geartrn a mheas ar a fhientas f in, ag glacadh san trreamh na saincheisteanna thuasluaite agus an chuir chuige seo a leanas:
- ☎ Roghna'odh gan an focal dtomhalt-irú a shainmh'nie sa reachta'ocht. Trim den tuairim tr' ch ile gur tomhalt-ir inchtrilthe an fosta' i gcæins' trithe, trach. Is de bharr bhunbhr' neamhghntrch na gcaidreamh tr' phtrirt' a ir'onnn an'os sna cineilacha ctsanna seo de chomhlacht trachais/ fosta'/fost-ra atá s seo amhlaidh.
- ☎ N' m-r dom bheith cr'onna i dt arma' na ngeartrn a gcinnim chun dul i ngleic leo. Mar shampla, f adann s bheith iomchu' i roinnt cæins' glacadh leis go bhfuil dl'nse fæm ach dieltæ pl leis an ngeartrn ar an mbunæs go bhfuil r iteach n'os oiriæna' ar ftril. Dlfrh adfadh s seo tarlæ i gcæins' mar a bhfuil t arma f'or-shoil ir sa chonradh fosta'ocht a fhortrann gurb an fost-ir a sholthra'onnn an sochar. Sa chtris gurb ann do th arma soil ir den chineil seo, ba cheart gur leis an bhfost-ir a bheadh geartrn r adach an fhosta' mtris rud go gcinneann an fost-ir an sochar a thabhairt chun deiridh. Is deacair a fheiceil conas a dlfrh adfadh iompar an chomhlachta trachais a bheith ina trbhar buairimh don fhosta' sna cæins' sin.
- ☎ Mar sin f in sna ctsanna nach bhfuil aon r iteach follasach iontu i gcoinne an fhost-ra, feictear domsa go bhfuilim i dteideal mo dhl'nse thar an ngeartrn sin a mha'omh.
- ☎ Is l ir go bhf adfadh mionsonra' praiticielea trithe teacht an'os ina leith seo. Cuir i gctris, mar shampla, go bhfuil an fosta' ag tabhairt geartrn i leith t arma faoi leith sa chonradh. Dlfrh adfadh s seo a bheith mar th arma aontaithe idir an comhlacht trachais agus an fost-ir agus ceann atá cothrom go hiomltrn eatarthu agus go raibh siad strta leis. Ina leith id de chuins', dlfrh adfadh s a bheith deacair chun a fheiceil conas mar a f idir leis an bhfosta' nach bhfuil mar phtrirt' sa chonradh teacht agus geartrn a dh anamh faoi th arma ar leithligh.. Is cr'onna dom sna cæins' sin chun d'ræ ar

bhreithniúcháin ghinearálta um chothroime seachas a bheith ag cur isteach ar tháirgí conartha a aontaíodh idir an fostaí agus an comhlacht tráchais.

RÉITEACH RATHÚIL AR ROINNT GEARÁIN MHORGÁISTE AR SHAINCHEIST AR LEITHLIGH

Fuair m'cnuasach gearáin laistigh de chépla i dtír na bliana 2006 (18 san iomláin) – chustaim ir' SSA i gcin ag eascairt as gn'omh aontaobhach a ghlac an SSA i ndáil le táirgí ais'oca'ochta ceann d'ádh'irg' m'orgáiste. Is neamhghnách do m'loifig braisle gearáin a fháil faoi ábhar ar leithligh. Nochtadh sna gearáin gur scr'obh an SSA le roinnt custaim ir' a raibh m'orgáist' de chineál ais'oca'ochta faoi leith ina seilbh acu, inar moladh nach rabhtas chun leanaint ar aghaidh leis an sócrú áirithe sin. Ba l'ir go raibh na Gearáinaithe a chuaigh i dteagmháil le m'loifig m'shústa lena raibh molta.

Braith m' tar is na gearáin a athbhreithniú go bhfadfa' go rabhtas ag nochtadh saincheist ch-rasach, agus bheartaigh m' an SSA lena bhain a thabhairt isteach agus m'niú ar chionsi Cair na faidhbe a fhiafra' d'obh seachas bheith ag pl' le gach aon chás i ndiaidh a ch'ile. Cuireadh in iúl don SSA, nuair a tháinig siad chugamsa agus an Leas-Ombudsman, go rabhtas ag moladh athrú ábhartha i dtáirgí an chonartha m'orgáiste f' in. In easnamh aontú na sealbh-ir' m'orgáiste is dáich' go mbeinn ag seasamh leis na gearáin sin, ceann i ndiaidh a ch'ile, de r'ir mar a bh'cársa'.

Dádmhaigh an SSA go raibh fadhb ann, agus bídh idir nár bhain an dea-chleachtas lena chur chuige go dt' sin. Dáir s' i gcomhair n' ba mh-ama le togra' nua a thabhairt chun cinn le cur faoi bhráid a gcuid custaim ir'. Mheas m'ocht seachtaine breise bheith iomchu' san iarracht an tsaincheist seo a r'iteach.

Tháinig an SSA ar ais ag deireadh na tr' imhse sin agus mha'gh siad gur tháingthas ar r'iteach caoimhiúil i 17 den 18 cás mar thoradh ar na

togra' éra. Chuir m' in iúl gur fhreagra cothrom r' aséanta a bh' sa cheann éar, agus nach mbeadh aon chás os comhair an SSA a thuilleadh d'á bhforfheidhmeofa' . Scr'obh m' chuig na Gearáinaithe d' r'ir, agus chuig an SSA freisin d'á mholadh um a chur chuige i leith na faidhbe.

Is sampla maith seo de SSA ag tabhairt aitheantais do bhotán, agus tar is pl' a dh'anamh liomsa, dáfhorbairt dea-r'itigh ar fadhb ar bhain deacracht agus castacht lena fuascailt.

POLASAITHE COSANTA MORGÁISTE AR MHAOINE INFHEISTÍOCHTA

Fuair m' gearáin gur th-g an Gearáina' agus a bhean ch'ile m'orgáiste sa bhliain 2000 le maoin ch-naithe infheist'ochta a cheannach. Mha'gh an Tairiscint lasachta go mba gh'cosaint m'orgáiste mar chuid de Choinn'ollacha Ginearálta na hiasachta. Dáfhiosraigh an Gearáina' ag an am an raibh an chosaint sin áigeantach le haghaidh m'orgáiste mar nár'bh' áit ch-naithe an teaghlach cusp-ir an urráis a tairgeadh. Luaigh s' go deimhin f' in gur theastaigh polasa' -n SSA don Ghearáina' agus d'á bhean ch'ile araon. Nuair a fiosra'odh sin, ghlac an SSA le polasa' ina ainm siad amháin go drogallach agus mar lámhúltas. Mha'gh an Gearáina' nár tugadh aon rogha dá ach an polasa' a thabhairt amach-ir go raibh an iasacht teagmhasach air, agus luaigh an soláthra' go soil'ir ag an am go raibh s' sin áigeantach i leith gach aon mhorgáiste.

Dáimsigh an Gearáina' sa bhliain 2005 go raibh an t-eolas seo m'cheart-ir gur sholáthra'odh go soil'ir faoin Acht um Chreidmheas do Thomhalt-ir' 1995 - alt 126 (2) (1) – nach áigeantach iad na polasaithe cosanta m'orgáiste ach amháin le haghaidh áiteanna c-naithe pr'obh'ideacha. Thug s' le fios gur chuir an SSA deireadh leis an bpolasa' go s'ch drogallach nuair a cuireadh sin faoi bhráid an SSA f' in. Dáfh ach s' le hais'oca'ocht a fháil ar phr' imheanna a dároc s' ansin, agus roinnt áis leis, ach n'or thaitin sin leis an SSA.

Chuir sí an t-ábhar ar aghaidh chugamsa ansin. Thíngthas ar riteach chun sástmhacht an Ghearána' tar is tuilleadh comhfhreagrais idir an SSA, an Gearána' agus an oifig seo. Bliamhlaidh d'ádh ar nach raibh orm fiosrúchán foirmiúil a dhéanamh ar an ngearán seo.

Chonacthas domsa, ámh, go bhféadfadh saincheist ch-rasach teacht an'os i leith an limistéir seo, n'hamhain don SSA áirithe seo, ach do SSA eile. Ba an t-éadar buairimh a bh'agam ná gach iasacht tréachtla bheith faoi r'ir an chineáil pholasaí cosanta morgáiste seo nuair nach raibh gá leis i ndáiríre. Tuigim go hiomlán go mbeidh feidhm le coinn'ollacha áirithe do mhaoín infheist'ochta, m'is teach n- maoin áigin eile atá inti. Chuaigh mé i gcumarsáid leis an Rialt-ir Airgeadais -ir go bhféadfadh sí bheith iomchu' don Rialt-ir athbhreithniú ginearálta a dhéanamh ar gach SSA lena bhunú an mb'onn morgáist' ar mhaoín infheist'ochta (go háirithe ar thithe) faoi r'ir riachtanais go m'chu' go rachfa' i mbun polasaí cosanta morgáiste.

DLÍNSE SHEACH CHRÍOCHACH

Dlínse Dheonach Sheirbh's Ombudsman Airgeadais na RA

Tá dlínse Sheirbh's Ombudsman Airgeadais na RA (FOS) teoranta do sheirbh's airgeadais a sholáthra'tear laistigh n- n RA ' f in. Cuims'onn a dlínse dheonach roinnt gn'omha'ochta', ámh, lena n-áir'tear an t-árachas ginearálta, a dh'antar in áiteanna eile den LEE m'á t'á siad dáiríthe ar an RA agus ástid á baint as dl' Shasana, na Breataine Bige, na hAlban n- Thuaisceart na hÁireann. Tugadh seo isteach go pr'omha le h'árach-ir' ginearálta a chumhdach faoi ein áireacht bhainc na RA, nach bpl'ann ach amháin n- go pr'omha le tomhalt-ir' na RA, ach bífh' idir go bhfuil siad lonnaithe in áirinn ar chéiseanna c'nachais.

Mar shampla, m'á ghlacann tomhalt-ir de chuid na RA iasacht phearsanta - Bhanc Briotanach, dlífh' adfadh árachas cosanta 'oca'ochta a bheith 'ochta leis/l i -na bhfo-chomhlacht lonnaithe i mBaile átha Cliath - atá mar bhall den dlínse dheonach FOS. Tá an banc lonnaithe i mBaile

átha Cliath cláraithe go teicniúil faoi dh'línse áigeantach Ombudsman Seirbh's' Airgeadais na hÁireann i ndáil le seirbh's' airgeadais a sholáthra'onn sí - áirinn isteach sa RA. Táim sásta faoi chomhaontú FIN-NET an LEE, agus FOS na RA leis, ar mhaithe le dea-riail go bpl'if an FOS leis na cineálacha c'sanna sin mar:

- á soláthra'onn comhlachta' seirbh's' airgeadais atá lonnaithe in áirinn seirbh's' - áirinn go tomhalt-ir de chuid na RA
- go bhfuil an comhlacht seirbh's' airgeadais tar is dul le dlínse dheonach FOS na RA
- a dtagann an c's laistigh de dh'línse dheonach FOS na RA.

Mura dteasta'onn - Ghearána'/SSA dul le dlínse dheonach na RA ar chéis áigin, is mise f' in a scrúd-idh an gearán mar Ombudsman na hÁireann.

Ba bhealach áifeachtach seo chun pl' le gearán, agus áifeachtach go f-ill, agus dlóibrigh sí go maith in idirchaidreamh leis an iar-sc'ím dheonach de chuid Ombudsman árachais na hÁireann. Dlífh' adfadh bunú na sc'íme reachtála de chuid Ombudsman Seirbh's' Airgeadais i m' Áibreán 2005 staid c'ersa' a athrú, ach táim sásta leanúint ar aghaidh lei -ir ' a bheith ag obair go maith.

Polasaithe d'olta - áireann ag l'iríe go mbaineann dl'ithe na RA

Táim tar is l'on m'adaitheach gearán a fháil - thomhalt-ir' atá ina gc-na' sa RA i leith áirg' seirbh's' airgeadais (go háirithe polasaithe árachais) a dh'oltar leo thall sa RA. Bífh' idir gur dh'ol brainse sa RA na áirg' sin sa RA tr' mhe'n comhairleora airgeadais neamhspleách - cheann-chomhlacht árachais atá cláraithe agus a riala'tear in áirinn agus a édara'tear leis na áirg' a dh'ol isteach go margadh na RA. áir'tear le t'arma' agus coinn'ollacha an pholasaí cl'sal ina bhforáilt'ear go bhfuil feidhm le dl' na RA/Shasana i leith na bpolasaithe agus gur faoi dh'línse Chéirteanna na RA amháin atá sí .

Maidir le roinnt gearáin a fuair mairbh, thug an Gearáin a ngearáin ar dtús chuig an FOS sa RA. Ba seasamh Ombudsman na RA gach aon uair nach raibh dlínse fíorúil leis an ngearáin i bhfianaise na fírice gurb in fírinne atá an comhlacht tráchais a fhrithgheallann an polasaí lonnaithe. Cléadaíonn a ndlínse teorann gearáin i leith gnómhaochtaí an chomhlachta a rinneadh – fhoras sa RA agus comhlachtaí a oibríonn – fhoras sa RA. Cuirtear dhá chuid go mbeadh d'olachan bunúsach an tairge laistigh de dhlínse FOS na RA, n'orbh amhlaidh a bh'riaracháin an pholasaí ina dhiaidh sin ag an soláthraí bunaithe in fírinne.

Mar thoradh air sin cuireadh na Gearáin air aghaidh chugam, agus mheas mairbh, tríd' dhíríe ar riaradh an pholasaí a bh'ag tarla – oifig i mBaile Átha Cliath, agus tar éis dul i gcomhairle dhlíthiúil, gur tháinig na gearáin faoi mo dhlínse, –ir gur bhain siad le hiompar a tharla i ndlínse na hfireann, agus nasc soiléir a bheith acu dár riar leis an dlínse.

Mar sin féin bhain sínn le mo chás, i dtír arnaí follasacha sa pholasaí inar ma'odh go bhfuil feidhm le dlí Shasana agus a thugann dlínse do Chéirteanna na RA amháin thar an gconradh. Chun d'ileáil leis an tsaincheist, d'áir mairbh ar gach Gearáin agus Soláthraí Seirbhíse Airgeadais chun a gcomhthoilí scríofa a thabhairt go mbainfeadh dlí na hfireann i leith an aighnis, agus gur le hArd-Chéirt na hfireann amháin atá dlínse achomharc i leith mo chinnidh dheiridh a isteacht.

Saothail Seirbhíse

Is an rialt-ir i dtír dhéachais na gcomhlachtaí - le gnó - acu in fírinne ar bhonn (saoirse seirbhíse) - a mhaoirsíonn iad. Tá roinnt saincheisteanna praiticiúla le himscrúdú ag c. im tosaigh de ghearáin a dtarchuirtear chuig an oifig seo:

- ☞ I ndáil leis an tráchais a d'oltar in fírinne, agus arb ' comhlacht a oibríonn abhus ar bhonn saoirse seirbhíse a fhrithgheallann , is minic ar deacair do thomhalt-ir' go bhf' adann freagracht as d'ol a n- tráchais agus s' anadh ílimh ina dhiaidh sin a bheith ar dhá Sholáthraí Seirbhíse Airgeadais agsáela, agus go bhf' adann na soláthraithe seirbhíse a bheith faoi rialácht dhá édarás rialála agsáela.
- ☞ Iarrtar doicim' ad polasaí ar ghearáin a fháil ionas gur f' idir ainm an chomhlachta a fhrithgheallann an polasaí tráchais a aimsíe. M'ís comhlacht' agsáel a rialaíonn an eagrais sin, agus go n- oibríonn siad ar bhonn saoráil seirbhíse, tugtar an t-eolas sin don tomhalt-ir agus athdhírítear iad chuig an édarás íbhartha.
- ☞ Cuirtear in iúl don Ghearáin faoi l'ithair i leith an Ombudsman iomchu' a phl' ifidh leis an íbhar, agus iarrtar orthu dul i gcumarsáid go d'reach leis. Táthar tar éis gnáthamh a mheas um tharchur gearáin -n oifig seo chuig an Ombudsman íbhartha i Stáit eile de chuid an LEE tar éis comhphl' leis an Rialt-ir Airgeadais. Mar sin féin theast-dh comhthoilí an Ghearáin, dláon doicim' adé le seoladh ar aghaidh chuig p'irt' eile, meastar' sin a bheith n'os fearr - thaobh 'dié ama de don Ghearáin' m'í tugtar sonraí teagmhála an chomhlachta íbhartha d'reach d-/di.
- ☞ Is mo chusp-ir mar an t-Ombudsman dlínse a mheasáenae ag an gc. im is luaithe agus is f' idir ionas gur f' idir leis an nGearáin a g(h)earáin a athdhíríe ar chomhlacht n'os iomchu' m'ís gá.

B'onn míoifig ag cuardach gan staonadh le haghaidh beala' chun an gnáthamh a dh'anamh n'os áscas do thomhalt-ir'. Luaitear go neamhbhalbh i roinnt doicimíd pholasa' a thug comhlachta' -n RA, agus a oibr'onn in fírinne ar bhonn ásaoráil seirbhíse gur fídir gearáin a tharchur go d'reach chuig Ombudsman um Sheirbhís' Airgeadais in fírinne agus gurb' dl' na hfireann an dl' is infheidhmithe. De bharr l'on na ngearáin a fuarthas, chinn m'le linn na bliana 2006 na gearáin a imscréad' seachas an Gearáin' a tharchur chuig Seirbhís' an Ombudsman Airgeadais sa RA. D'ífh' adfa' an cur chuige seo a sh'neadh i gcéins' írithe; bífhéarr sa chuid ba mh' - de ch'ísanna, ífach, an Gearáin' a tharchur chuig an ngn'omhaireacht íbhartha sa t'ir ina riala'tear an comhlacht sin.

Is gn' bhunásach dl'obriú na hoifige seo gnáthamh gearáin simpl' agus sorochtana, dl'áighnis trasteorann agus baile araon. Leanfar ar aghaidh ag athbhreithniú ír ngnáthaimh reatha ar bhonn leanúnach agus i gcomhairle leis an Rialt-ir Airgeadais de r'ir mar is g'í.

FIOSRÚ PHARLAIMINT NA HEORPA AR SHAOL COTHROMAIS

T'í Coiste de chuid Parlaimint na hEorpa ag stiúradh fiosrúcháin i leath chliseadh *Equitable Life Insurance Society* na RA ag deireadh na 1990' nuair a chonaic sealbh-ir' polasa', lenar ír'odh custaim' ir' fireannacha, caillteanais mh'-ra. T'í sp' is ar leithligh ag an gCoiste Parlaiminteach ar chib' an bhfuil n' - nach bhfuil sc' im s'ísaimh' ífeachtach ann ar fud an LEE. Ghlac an Coiste le fianaise uaimse mar chuid d'í fiosrúcháin i m' Dheireadh F'mhair 2006 i mo r'-l mar Ombudsman um Sheirbhís' Airgeadais agus - mo Leas-Ombudsman ina cumas mar iar-Ombudsman írachais na hfireann.

Faightear na h'íbhair a pl'adh leis an gCoiste Parlaiminteach in Agus'n III

DÚSHLÁIN CHÚIRTE

Athbhreithniú Breithiúnach

Th'-g Cumann Foirgn'ochta Forleitheadach na hfireann an ch'ad imeachta' Athbhreithnithe Bhreithiúnach de chuid na hArd-Chéirte i mo choinne in Eanáir 2006. Agus gearáin í shocrú agam threoraigh m' don Chumann in Eanáir 2006 a rialacha agus an cleachtas at' aige áes s' mh' a ghearradh go huathoibr'och nuair a fhuascla'tear morg'íst' tr'ícht'íla go luath a athrú. Mheas m' n'írbh' r' amh-mheastach'ín f'or ar chaillíeint' seo agus gur t'ílle pion-ís a bh' ann go bunásach. Freisin tharraing m' aird an Rialaitheora Airgeadais ar an íbhar le haghaidh aon íghn'omh um bhreathn'ú siar' a mheas s' ríachtanach.

Socra'odh na himeachta' Ard-Chéirte i mo fhabhar i mBealtaine 2006 le costais ioml'ín bronnta. Ba iad seo a leanas t'arma' an tsocraithe Ard-Chéirte:

Í Tugann an Cumann faoi go r'omhfar gach 'oca'ocht foirceanta íasachta (mar at'í sonraithe san Acht um ódar'ís an Bhainc Cheannais agus na Seirbhís' Airgeadais 2004 agus I.R. 190 de 2005) fad is a bhaineann siad le tomhalt-ir' mar r' amh-mheastach'ín f'or ar chaillíeint' an Chumainn ar fhoirceannadh luath.

Mar thoradh ar an nglacadh sin aonta'onn an t-Ombudsman nach g'í don Chumann a rialacha a athrú sa chaol a threoraigh an t-Ombudsman.

D'ífh' adfa' na himeachta' a bheith scriosta amach, chun na costais choime'ítda uile a íreamh, i bhfabhar an t-Ombudsman, amhail le bheith c'ínithe in' agmais comhaontuithe.

Sa bhreis air sin aonta'odh an m' id seo a leanas idir Abhc-íde:

Í Nach n-iarrfaidh an Cumann ais'oca'ocht i gc'ís Y.

Go n-'ocfaidh an Cumann mar a treora'odh d' - i gc'ís OB.

Nach mb'onn ifeacht ag aon rud sa Socræ n- Ordæ laistigh teideal an Chumainn chun dæshlþn bhail'ocht na sc ime reachta'ochta a thabhairt .

Mþs mian leis an gCumann, cuirfidh an t-Ombudsman dearcadh in iæl ar

fhoirmle an Chumainn um r amh-mheastachþn f'or cailliena a r'omh, ach n' cheangl-idh aon rud i gcur in iæl dearcadh den s-rt sin an t-Ombudsman i socræ aon chþs ar leithligh.0

Threoraigh m freisin i bhFeabhra 2006, go n-'ocfa' cæiteamh i gcþs eile cosæil leis (c nach raibh s ina þbhar do na himeachta' athbhreithnithe bhreithiænaigh bh' s ina chuid de na t arma' socruihte - cþs OB). Ach bh' orm c imeanna breise a th-gþil i Meitheamh 2006 chun cinntiæ gur 'ocadh seo.

In iæl 2006 ar iarratas a fhþil – mo fhoireann dl' bhronn an Chæirt Uachtarach tuilleadh costas dl' i gcoinne an Chumainn. Thþinig s seo chun cinn toisc go ndearnadh ionada'ocht dom agus gur chuir m mionnscribhinn' isteach in achomharc *ex parte* a th-g an Cumann, maidir leis na himeachta' Athbhreithnithe Bhreithiænaigh, chuig an gCæirt Uachtarach i mBealtaine 2006 a tharraing an Cumann siar ina dhiaidh.

I Meþn F-mhair thþngthas ar chomhaontæ faoi dheireadh idir an Cumann agus mþoifig maidir le c n chaoi ar cheart an tþille fuascailte luaithe a ghearradh do chþsanna sna todhcha' agus san am atþ thart, ar bhunæs foirmle a r'omhann an fh'or-chailliæint don Chumann, mþ bh' aon chailliæint, a bh' mar thoradh ar an bhfuascailt luath . Dþaontaigh an Cumann freisin þbreathnæ siar0 a dh anamh, faoi mhaoirseacht ghinearþta an Rialaitheora Airgeadais, ag dul siar s þliana – mo chinneadh, agus thug s faoi iasachtaithe roimhe a ais'oc de r ir na foirmle nua-aontaithe. Ins'odh don Rialaitheoir Airgeadais faoin gcomhaontæ seo.

De r ir mar a thuigim gheobhaidh 1,000 custaim ir ais'oca'ochta' mar thoradh ar an gcleachtas þbreathnæ siar0 agus is an m id measta le hais'oc nþ 03m.

Treoir do Bhanc Uladh Cæiteamh a 0oc le hinfheisteoir'

I gcinneadh i bhFeabhra threoraigh m do Ulster Bank Investments Funds Limited cæiteamh m-r a thabhairt do chustaim ir' a dñnfheistigh ina Phunann Scaireanna Idirnþisiænta. Go h ifeachtach threoraigh m don Bhanc laghdæ de 15% sa Chiste laghdæ de 07.4m a d0 irigh i Samhain 2004 a chæiteamh. Tþ t acs iomlþn an chinnidh in Aguis'n VIII.

Measaim go bhfuil s cu' sonra' ar an treoir seo a chur san þireamh sa Tuarascáil seo ionas go bhfuil a fhios ag an Oireachtas faoin saincheist suntasach seo. Aithn'm go raibh an treoir agus go bhfuil s' f-s ina þbhar achomhairc do na Cæirteanna. Thug Uachtarþn na hArd-Chæirte breithiænas ar 1 Samhain 2006 maidir le r imse an achomhairc. Sheirbheþil Banc Uladh f-gra achomhairc don Chæirt Uachtarach go d anach i Nollaig 2006. Tþthar ag feitheamh le toradh achomharc na Cæirte Uachtara'.

Cuid 3 Treoir

Saincheisteanna Athfhillteacha

Tuigim an d'omá a bh'onn ar thomhalt-ir nuair atá s' tar is gearáin a chur i dtreo na hoifige seo, agus nach gcinnim ina fhabhar, ach t'á go leor facht-ir' le meas agus gearáin t' mbreithniú. N' m-r dom na f'ric' ar fad a bhaineann le d'osp-íd agus an fhianaise ar fad a cuireadh isteach a mheas sula nd' anaim cinneadh. T' t'áirg' airgeadais ar an margadh sa dl'nse seo ag ir' n'os sofaisticiela agus mar thoradh air mar sin, b'onn cur chuige don oifig seo ag ir' n'os casta. Chuige sin ba cheart go gcuirfeadh riachtanais C-d Cosanta Tomhalt-ir' an Rialaitheora Airgeadais, oideachas airgeadais agus bearta feasachta, agus iarrachta' ag Soláthraithe Seirbh's' Airgeadais a bheith n'os tr' dhearca' feabhas a chur ar na h'bhair atá ag dul ar aghaidh. Seo a leanas roinnt saincheisteanna athfhillteacha a thug m' faoi deara – chuaigh m' i mbun an phoist seo.

DOICIMÉADÚ TACAÍOCHTA

B'm ag sáil le caighdeáin n'os fearr de choimeáid taifead – Soláthraithe Seirbh's' Airgeadais (ISSA) as seo amach) n'á mar a bh'onn – formh-r na dtomhalt-ir'. T' s' t'bhachtach go gcuirfeadh SSA isteach taifid agus doicim' id' chu', lena n-áir' tear an p'áip' arachas a bhaineann leis an nGearána' ar leithligh (m.sh. doicim' ad polasa'/leabhráin (formhuinthe), comhaontú creidmheasa, sceideal polasa', foirm togra, agus an litr'ocht/na br-isiúir fh-gra'ochta ar fad.

N' foláir do ghearánaithe cur isteach, in éineacht lena ngearáin, c-ipeanna de na doicim' id' t'bharta uile (is fearr c-ipeanna mar dl'fh' adfadh go mbeadh ar Ghearánaithe tagairt do na bun-leaganacha n'os d' ana') a chreideann siad a thaca'onn lena gcáis m.sh. an comhfhreagras ar fad idir na SSA agus iad f' in. Mar a bh' -n t'á t' mo phr-iseas infheist'ochta bunaithe go pr'omha ar eolas agus taifid n-doicim' id' eile soláthartha ag na p'áirtithe don d'osp-íd, ba cheart go mbeadh eolas taca'ochta breise, nuair atá Toradh eisithe ag an oifig seo don bheirt ph'áirtithe, ina eisceacht. D' anaim Cinneadh Deireanach mura nglacann ceachtar p'áirt' le Toradh ag mo fhoireann.

NÍ FOLÁIR DO THEANGA AN ÁRACHÓRA A BHEITH SOILÉIR AGUS GLAN

T' dualgas m-r ar an SSA eolas a sholáthar ar bhealach soil' ir agus glan. T' s' seo an-t'bhachtach agus is r' imse' a mheasaim nuair atá gearáin t' scrúda' agam.

T' s' t'bhachtach go l' ir'onn an SSA n'áid' agus m' id' an chl'ádaigh atá t' chur ar f'áil go soil' ir sna doicim' id'. N' m-r don SSA aon bharránta' n- formhuinthe agus aon t'áil' a fh' adfadh a bheith i gceist a aithint go soil' ir.

Agus c'áanna t' bhfiosrú breathn-íd' mo fhoireann ar dt'as ar bhr' ástíde coitianta focal. Mura dtarraing'onn SSA aird an sealbh-ra polasa' ar eisiámh agus eisceachta', beidh s' deacair d-ibh d'osp-íd' a bhraitheann ar shainmh'niú sonrath nach n-aithneodh sealbh-ir polasa' go ginearálta a throid. Ba cheart dl'áirach-ir' gnáth-theanga a ástíde.

áit a shocra'onn SSA glacadh le focail dh' bhr'ocha, is é an cleachtas is fearr chomh maith le bheith sa dl' bunaithe gur cheart na focail sin a thuiscint ar bhealach atá i gcoinne an ph'áirt' a roghnaigh agus a th-g isteach iad.

Sholáthar c'áirteanna na h'fireann an cur chuige seo.

TÁBHACHT LE DOICIMÉID A LÉAMH

T' freagracht ar an SSA a chinntiú, fad agus is f' idir agus de r' ir C-d Cosanta Tomhalt-ir' an Rialaitheora Airgeadais, go r' it'onn na t'áirg' agus seirbh's' a thairgeann s' le riachtanais an tomhalt-ra. Freisin t' dualgas air pr'omhghn' ithe na dt'áirg' agus seirbh's' atá ar f'áil a mh'niú. Mar shampla dl'áireodh pr'omhghn' ithe conradh t'rachais na sonra' t'bhachtacha ar fad maidir le cumhdach agus sochair; aon srianta n- eisiámh mh-ra n- neamhghn'ácha; agus aon choinn'ollacha n- oibleagáid' suntasacha nach m-r don sealbh-ir polasa' a chomhl'onadh. Go deimhin,

dlífh adfadh s a bheith cr'onna do SSA ríteas atá le s'nié ag an tomhalt-ir a shonra'onn go ndearnadh seo a chur san íreamh sa chonradh.

Ina theannta n' m-r do thomhalt-ir' a r-l f in a ghlacadh tr'd an am a th-gtíl an conradh agus na doicim id thaca'ochta a l amh, agus iad ag cuimhneamh ar a riachtanais, a gcusp-ir' agus a bhfreagrachta'. I gcás roinnt polasaithe írachais tairgtear tr ímhse *imachnaimh* do chustaim ir' tr'nar f idir leo polasa' a chur ar ceal tar is d-ibh a cheannach. Ba cheart do chustaim ir' an tr ímhse seo a éstid chun a ndoicim id polasa' a athbhreithnié go sonrach.

NOCHTADH FÍRICÍ ÁBHARTHA

Tá conartha' írachais *uberrimae fidei* (atá macánta thar na bearta). Dá r ir t s de dhualgas ar iarrth-ir ar írachas na f'ric' íbhartha ar fad a nochtadh don írach-ir. Is an t-iarrth-ir is fearr a bheidh in ann na f'ric' agus an t-eolas a bhaineann leis an iarratas a bheith ar eolas aige. Mura nochtar na f'ric' íbhartha uile agus mura bhfreagra'tear na ceisteanna go hiomlán dlífh adfa' an polasa' írachais a dh anamh neamhbhail' agus dlífh adfadh s a bheith ina bhunús do mo chinneadh gan gearán a chaomhné. Luann Kenny J. an scréadé do nochtadh f'ric' íbhartha sa chás Ard-Chéirte **Chariot Inns Ltd v Assicurazioni Generali S.p.a. & Ors** [1981] I.R. 199 ag 226 thus-

It is not what the person seeking insurance regards as material, nor is it what the insurance company regards as material. It is a matter or circumstance which would reasonably influence the judgment of a prudent insurer in deciding whether he would take the risk and if so, determining the premium which he would demand. The standard by which materiality is to be determined is objective, not subjective.

FÍRIC ÁBHARTHA

F'ric íbhartha is ea aon f'ric a mb'onn tionchar aige ar bhreithiúnas frithghealla' cr'onna agus ag d anamh riosca a mheas. N' m-r f'ric' den s-rt sin a nochtadh. S'neann an dualgas nochtadh chun na f'ric' íbhartha uile ar cheart a bheith ar eolas ag an molt-ir n- iarrth-ir írachais chomh maith leo siéad aitheanta d-ibh a chlédach. M' t' t' aon amhras ar iarrth-ir írachais maidir le cib an bhfuil f'ric íbhartha, ba cheart f'ric d' leith id a nochtadh don chomhlacht írachais.

AG NOCHTADH FAISNÉIS ÁBHARTHA

Nuair atáthar ag cur isteach *inter alia* ar chumhdach saoil, chumhdach tinnis chriticiéil n- írachas buanslúinte, iarrfaidh an comhlacht írachais ar an molt-ir (an t-iarrth-ir írachais) gach rud atá íbhartha do na ceisteanna *uile* ar an bhfoirm iarratais a insint.

Mura nochtann an togra' na f'ric' íbhartha uile n- m' t' aon cheann de freagra' na gceisteanna nach bhfuil iomlán n- f'or dlífh adfadh an comhlacht írachais caitheamh leis an bpolasa' mar neamhn' agus mar thoradh air n' bheadh aon chumhdach faoin bpolasa' agus dlífh adfa' diélté d'laon íleamh. Is an staid dlíthiúil maidir le neamhnochtadh n' go bhf adfadh an comhlacht diélté d' íleamh agus an polasa' a chur ar neamhn' *ab initio* (-n tés amhail is nach raibh an polasa' ann riamh). **Dlífh adfadh neamhnochtadh tarlæ d'laon turas, mar thoradh ar fhaill' n- go soineanta agus scréda'tear gach íleamh a cuirtear chuig an oifig seo de r ir a bhuanna f in agus an rud atá c-ir agus r asenta í mheas.**

N' foláir don iarrth-ir eolas a iarrann an comhlacht írachais a sholáthar go cruinn agus go f'rinneach ag am na tairisceana. Ina theannta, iarrann roinnt polasaithe nochtadh leanúnach dlífh'ric' íbhartha agus n' foláir go mbeadh s seo ar eolas ag sealbh-ir' polasa'. Go deimhin, nuair atá íleamh 'ochta, mar shampla i gcás írachas Buanslúinte, t' comhlacht írachais i dteideal an t- íleamh a athbhreithnié agus eolas leighis nuashonraithe a

lorg chun cinneadh cibé an bhfuil sé ar chumas ag an ilitheoir filleadh ar obair n- an bhfuil an t- ilitheoir ag obair i ndáiríre.

NÍ FOLÁIR DO CHOMHLACHTAÍ RABHADH A THABHAIRT DO SHEALBHÓIRÍ POLASAÍ FAOI THORTHAÍ NEAMHNOCHTA

Ba cheart go mbeadh rabhaidh maidir le torthaí neamhnochta chun tosaigh i mbr-isiáer, litríocht agus foirmeacha tairisceana uile an chomhlachta. Ba cheart do SSA deilbh'n' dathaithe a ástíid ar a bhfoirmeacha tairisceana chun b' im a leagadh ar shaincheist an neamhnochtadh agus chun sealbh-ir' polasaí a chur ar an eolas go bhfiosr-far a stair chaite (stair mh'ochaine n- eile) in iomláin. Ag brath ar chineál an ilimh is f' idir leis an gcomhlacht rochtain a fháil ar r' imse eolais, lena n-áirítear taifid mh'ochaine, airgeadais agus fosta'ochta.

Ba cheart i gc-na' c-íp den fhoirm tairisceana comhl'onta agus s'nithe a luann ÓTagr-far don eolas seo a thug t'áeinn nuair a dh' anann t'áe illeamhó a thabhairt don sealbh-ir' polasaí.

LEANÚNACHAS IONCAIM AGUS ÁRACHAS BUANSLÁINTE

Soláthra'onn polasaithe Leanúnachais Ioncaim agus Chráchas Buansláinte (CBS) cumhdach ar fáil i gcás m'chumais áit nach bhfuil an sealbh-ir' polasaí in ann a *óg(h)airm f' inó* a dh' anamh. Dófh adfadh r' imse i bhfad n'os c'áinge bheith ag Leanúnachas Ioncaim agus cumhdach CBS áit a shonra'onn an sainmh'niú n'os g' áre ar *óm'chumasó* go gcaithfidh nach bhfuil an sealbh-ir' polasaí in ann *óa g(h)airm f' in n-* aon *ghairmó* a dh' anamh. Tar ís taith' ilimh f'gann roinnt soláthraithe tráchais amach cumhdach do dhélagar n- pian droma trasna grépsc im CBS n- ar bhonn aonair.

I rith tr' imhse an ilimh dófh adfadh an SSA deimhniú ar tháinig biseach ar an ngearána' -n tinneas bh' air/uirthi agus an bhfuil s' /s'

sláintúil go leor chun filleadh ar obair. Dófh adfadh an SSA cuairteoir' ilimh a fhostáe chun bualadh leis an ngearána' n- socrae le haghaidh scréduithe leighis.

Go ginearáta d' anann SSA measúnáe ar fhianaise leighis chun cinneadh an gcead-far illeamh, an ndiáel-far d'ó illeamh, an leanfar ar aghaidh le h' illeamh n- an gcuirfear deireadh le h' illeamh. Diáel'tear ilimh áit, ar bhonn fianaise liachta, nach meastar go bhfuil leibh' al an mh'chumais/an tinnis trom go leor chun an sealbh-ir' polasaí a choimeáid -na ghairm a chleachtadh. Diáel'tear ilimh freisin áit a raibh neamhnochtadh f'ric' ábhartha ar an bhfoirm iarratais.

Chuirge sin f' adaim seirbh's' cairdeolaithe, oinceolaithe, r' amaiteolaithe agus n' areolaithe comhairleacha a lorg go neamhspleách, *inter alia*. Freisin t-gfaidh m' tortha' na dtástáilacha Luacháil ar Chumas Feidhme agus n-ta' GD . Tá s' tábachtach a thabhairt faoi deara go nd' antar measúnáe ar gach gearán de r' ir a bhuanna aonair agus go nd' anaim mo chinneadh tar ís don chomhairle ar fad a fuarthas a mheas.

ÁRACHAS UM CHOSTAIS LEIGHIS

Chráchas costais leighis is ea conradh bliantúil a chuireann cumhdach ar fáil do ch-iréáil mh'ochaine sonraithe agus c-iréáil a bhaineann leis ar chéins' an-bheacht. Dófh adfadh cumhdach athr' - bhliain go bliain de r' ir mar a áir'tear c-iréáil nua agus mar a chuirtear teorainn le c-iréáil eile. Tá s' tábachtach a thabhairt faoi deara nach gcléda'tear gach c-iréáil agus gnáthaimh agus gur minic a bh'onn d'omá ar Ghearánaithe nuair a fhaigheann siad amach nach bhfuil an ch-iréáil a d'áir siad cléadaithe faoina bpolasaí. Ba cheart don SSA b' im a leagadh ar aon athruithe ar an gcumhdach.

Gach bliain faigheann an sealbh-ir' polasaí t' arma' agus coinn'ollacha an tráchais costais leighis a cheannaigh s' /s'. Ba cheart do shealbh-ir' polasaí breathn' ar an litríocht a chuir an t-trach-ir ar fáil agus ástíid a bhaint as

Dl'nte cabhrachú chun aon cheisteanna a dlífh adfadh bheith acu maidir leis an gcumhdach faoi leith a cheannaigh siad a shoil iriæ.

Tr imhs' feithimh in fírachas um chostais leighis

Tr imhse feithimh is ea 'ostr imhse ama nach m-r don sealbh-ir polasa' a bheith fírachaithe sula n-'ocfar sochar ch-iretla. Dlífh adfadh crit ir i dtaobh tr imhs' feithimh a bheith agsæil – chomhlacht go comhlacht ach go ginearitla b'onn dhþ phr'omhthr imhse feithimh i gceist

- (a) tr imhse feithimh tosaigh; agus
- (b) tr imhse feithimh do riocht m'ochaine r amhbheitheach.

Baineann an tr imhse feithimh tosaigh le sealbh-ir' polasa' nua nach m-r d-ibh bheith fírachaithe le haghaidh tr imhse sonraithe ama sula n-'ocfar aon sochar do ch-iretíl. De ghnþth, beidh aon ghortæ timpisteach clædaithe laistigh den tr imhse feithimh seo.

Baineann an tr imhse feithimh do riocht m'ochaine r amhbheitheach do scairshealbh-ir a bhfuil riocht m'ochaine air cheana nuair a th-gann s amach an polasa'. N' h'ocfar sochar as aon ileamh a ir'onn as an riocht m'ochaine r amhbheitheach ar leithligh go dt' go bhfuil tr imhse feithimh fírithe. B'onn tionchar ag aois an sealbh-ir polasa' ar an tr imhse feithimh atþ i gceist.

Seo a leanas sampla' de gheartin a bhain le h ilimh dhíeltaithe a thþinig chun cinn i rith an tr imhse feithimh **riocht m'ochaine r amhbheitheach** nþr cheadaigh m :

fileamh ar chostas athchur cromþin þit a raibh stair dlairtr'teas an chromþin r amhbheitheach a bh' sainithe – thaobh na m'ochaine de ag an sealbh-ir polasaithe

fileamh ar chostas mþinliachta seach-chonaire þit a raibh stair de bhæ fola ard, aing'ne agus colaist ar-l ard r amhbheitheach ag an

sealbh-ir polasa'.

ÁRACHAS TAISTIL

Cuirtear l'on m-r m adaitheach gearþn taistil chugam chun iad a fhiosæ. Is ' an fhadhb is coitianta nþ easpa feasachta ar eisiámh dliteanais dl ilimh taistil þit a thþinig an t- ileamh chun cinn mar thoradh ar riocht m'ochaine r amhbheitheach nþr dearbha'odh don fírach-ir agus nþr ghlac s leis.

Freagracht an tsolþthra'

Tþ s an-tþbhachtach go dtarraing'onn gach d'olt-ir fírachais taistil, cib an gn'omhaireachta' taistil, comhlachta' taistil, idirghabhþlaithe n- comhlachta' fírachais iad, aird an taisteala' ar na f'ric' ar fad sula dtosa'onn an polasa' agus go bhfuil traenþil agus gnþthaimh iomchu' i bhfeidhm don fhoireann d'olachþin uile. Tþ gnþth- theanga shimpl' i ngach doicim ad agus pl imhianaithe ionas nach gceileann, nach n- idirdheala'onn, nach ndoil ir'onn n- nach m- threora'onn na f'ric' mar atþ leagtha amach an duine aonair.

Riocht M'ochaine a R amhbheitheach

fir'onn ilimh as easpa feasachta ag sealbh-ir' polasa' ar an teorainn le n- eisiámh dian dliteanais dl ilimh taistil a ir'onn as cealæ, teorannæ n- chæiseanna eile a bhaineann le leigheas, þit a dl irigh an t- ileamh as riocht m'ochaine r amhbheitheach. N' m-r do shealbh-ir' polasa' aon riocht m'ochaine n- cæins' a fh adfadh sæil r asænta a bheith acu go n- ireodh ileamh astu a nochtadh don SSA, m.sh. slþinte an tsealbh-ra polasa' f in n- slþinte garghaoil, compþnach taistil n- duine eile. Mura nochtar f'ric den s-rt sin dlþrach-ir' sula dt itear ag taisteal dlífh adfa' an t- ileamh a sh anadh. Cuireann go leor SSA seirbh's ar fþil tr'nar f idir le daoine aonair, nach bhfuil cinnte ar cheart n- nach ceart f'ric a nochtadh, gaoch a chur chun dul i gcomhairle le hionada'

comhlachta.

Tugaim faoi deara go gcuireann roinnt SSA doicim ad aon-leathanaigh maidir leis an riachtanas *ÚRocht M'ochaine*

R amhbheitheach do ghn'omhair' taistil agus stiærth-ir' turais le comhl'onadh ag an taisteala' ceaptha. Tarraing'onn an doicim ad seo aird ar leithligh ar an ngá le riochta' m'ochaine r amhbheitheach a nochtadh agus iarrtar ar an iarrth-ir' frachais dearbhæ a sh'niæ maidir le feasacht an riachtanais seo. Toisc gur minic go mb'onn iar-aga idir frachas a chur i bhfeidhm agus an polasa' a fháil tarraing'onn an doicim ad seo aird an tsealbh-ra polasa' ar an riachtanas go luath. Moltar do gach SSA i margadh an frachais taistil doicim id dt leith id a eisíeint do ghn'omhair' taistil agus stiærth-ir' turais atá ag d'ol a bpolasaithe.

Go ginearálta, íit a bhfuil priacal le hfrachæ ann sula dt-gtar amach an t-frachas chun clédach i gcoinne tarlæ an priacal sin, n' bheidh an priacal sin dlite ar an SSA ach m' aonta'odh go soil 'ir go gclæd-fa' .

Cealæ saoire de bharr b'is garghaoil

Tagann gearáin chun cinn freisin íit a gcuireann Gearánaithe saoire ar ceal mar thoradh ar bh'is garghaoil agus m' iarrann siad costas na saoire cealaithe a aisghn-thæ faoina bpolasa' taistil. D'fh adfadh an SSA diæltæ don ileamh ar na bunæis n'ir nochtadh riocht m'ochaine r amhbheitheach an ghaoil ag an am a t-gadh an t-frachas amach. D'fh adfadh an Gearána' ma'omh nach raibh a fhios aige ag aon uair go raibh riocht ar a ghaol roimh cheannach an frachais taistil rud a fh adfadh a bheith mar chæis d- a thuras a chur ar ceal.

Riachtanas chun Teagmháil le Seirbh's Cænamh M'ochaine Comhlachta

Is an cusp-ir atá ag cumhdach teorannaithe faoi frachas saoire n- taistil n' an sealbh-ir polasa' a chæiteamh as an turas frachaithe a teorannæ (a ghiorræ) mar thoradh ar chæiseanna sonraithe. Tháinig gearáin chun cinn maidir le teorannæ saoire íit a fhoráilann an polasa' nach m-r don sealbh-ir polasa' dul i dteagmháil le seirbh's ígeandála m'ochaine an SSA chun cead agus dearbhæ a fháil roimh r -n tseirbh's ígeandála m'ochaine gur riachtanas - thaobh na m'ochaine de atá i dteorannæ na saoire.

Bagáiste cailte n- goidte-cæram r asænta

Tagann gearáin chun cinn íit a goideadh bagáiste, earra' pearsanta n- airgead an sealbh-ra polasa' - sheomra ostáin n- frastán agus iad ar saoire agus ar dhíælaigh an comhlacht frachais íleamh iarteachtach. B'onn coinn'oll *Úcæram r asænta* agus eisiamh dláirgead agus/n- earra' luachmhara nach rabhthas ag faire orthu ag an gcuid is m- de pholasaithe frachais taistil. Ionas go n- ireoidh le h íleamh de ghnáth n' foláir don duine frachaithe a chruthæ go raibh an t-airgead agus/n- na hearra' luachmhara t n-iompar aige f in n-, mar rogha eile, gur cuireadh iad i mbosca taisce s'bháilteachta n- gabhdáin cosæil a bh' faoi ghlas ag an am a cailleadh iad.

Gnáthamh um filimh

N' foláir gnáthaimh íirithe a leanæint agus coinn'ollacha a shásamh i gcáts go nd antar íleamh m.sh. f'itais a choimeáid do chostais íbhartha uile tabhaithe agus tuairisc' foirmíæil a thabhairt do na hædaráis íbhartha i gcáts go ngoidtear airgead agus/n- earra' pearsanta, n- cailteanas/n- damáiste de bhagáiste i rith an taistil. N' foláir do shealbh-ir' polasa' seo a dh anamh ag am na cailliæna agus iarrfaidh an SSA ar an sealbh-ir polasa' an fhianaise chu' a sholáthar chun bunæis a thabhairt leis an íleamh.

ATHBHREITHNIÚ POLASAITHE

Cuid Iárnach de Pholasaithe Fadsaoil Aonad Nasctha is ea Athbhreithniú Polasaithe. I gcás polasaithe den s-rt seo gearrtar cumhdach saoil ar bhunús bliantúil agus m'ada'onn an ríta prímhe de r'ir aois an sealbh-ra polasa'. Crutha'tear Ciste sna blianta luatha agus mura leor an infheist'ocht/an phrímhe thosaigh beidh costais an chumhdaigh n'os airde sna blianta n'os d'ana' agus tugann an ciste f'irdheontais na costais. In am beidh an Ciste caite agus mar thoradh beidh g'leis an bprímhe a mh'adæ n-leis an gcumhdach a laghdæ.

Is 'cusp-ir an athbhreithnithe n' meas an mbeidh luach an pholasa' d-thanach chun an cumhdach saoil ionchais a choime'd, i rith shaol an duine trachaithe.

Tugann an t-athbhreithniú polasa' an deis an chaoi a bhfuiltear ag freastal ar riachtanais an sealbh-ra polasa' a mheas go r'adæil. Ina theannta, tugann s'pictiæ nuashonraithe d' n-infheist'ocht agus leibh'al cumhdaigh do shealbh-ir' polasa' agus sol'thra'onn s' comhartha ar a fhada ar cosæil go mairfidh an cumhdach sin. B'onn s' seo t'bhachtach ach go h'irithe nuair at't maolæ ar fheidhmæ an mhargaidh agus cead-far don sol'thra' airgeadais an gn'omh ar mhian leo glacadh, m'ts mian leo aon ghn'omh a ghlacadh, a phl' leis an sealbh-ir polasa'. I gcás an chine'tl seo polasa' d'f'h' adfadh s' bheith riachtanach don sealbh-ir polasa' sol'thar breise a dh'anamh do chumhdach uair'igin sa todhcha', ag brath ar fhille'tin agus t'ill' infheist'ochta.

Is minic go ma'onn Gear'naithe nach raibh eolas acu ar an ng't le hathbhreithniú d't leith'id agus gur chreid siad go raibh an phrímhe leagtha le haghaidh fad an pholasa'. Mar sin f'in, comhartha'onn fiosræch'tin go d't' seo gur leag na doicim'id a sol'thra'odh -n tæs amach go soil'ir c'n t'ill' a bhainf'as, an priacal a bhain leis an infheist'ocht agus an g't le polasa' a athbhreithniú sa todhcha'. F-s f'in, t't s'r'th'bhachtach go m'neodh SSA an pr-iseas athbhreithnithe don sealbh-ir polasa' ag an tæs. Pr'omh'tbhar imm' amh'tin a bhaineann leis na polasaithe seo n't gur minic go gcailleann an Sol'thra' Seirbh's' Airgeadais an d'ta athbhreithnithe: t't ar tharla s' seo san am at't thart mhol m'bronnadh n-leigheas eile.

Cuid iv
Cúis-Staid ir

Cás-Staid ir

INSTITIÚIDÍ CREIDMHEASA

Coinbhleacht leasa br-ic ara morgtiste - Ú16,500 cæiteamh

Tar is pl le br-ic ir morgtiste, chuaigh lñein arbh mian leo infheistiæ i maoin ch'osa i Sasana, isteach i gceannach na maoinne ðirithe seo a fuair an br-ic ir morgtiste d-ibh. Freisin shocraigh an br-ic ir morgtiste go gcuirf' an t-airgeadas morgtiste ar fñil tr' bhanc i mBaile çtha Cliath. Ansin bh' s' deacair do na Gearñnaithe an mhaoin a chur ar ch'os ag an rñta a bheadh ag teastñil chun an morgtiste a sheirbh'siæ c' gur shonraigh siad go mbeadh ar an maoin ch'osa ais'oca'ochta' morgtiste agus ais'oca'ochta' eile a chlædadh. Ansin rinne siad iarracht an t-ñrasñn a dh'ol ach n' fh' adfaid's ceannaitheoir a fhñil. Rinne siad gearñn gur mhol an br-ic ir morgtiste infheist'ocht m'-oiriænach agus nñrbh ceart d- dearbhæ d-ibh go gclæd-dh an c'os margaidh infhaighte na hais'oca'ochta' morgtiste. N'or sheas m' leis na bunæis gearñn sin.

Ach thñinig s' chun solais gurbh le pr'omha' an bhr-ic ara morgtiste i gceist ab ea an t-ñrasñn a fuair an br-ic ir d-ibh agus a cheannaigh siad ach nñr nochtadh an fhñric sin do na Gearñnaithe.

Bh' an fhianaise gur idirbheartaigh pr'omha' an bhr-ic ara morgtiste le roinnt institiæid' creidmheasa ar son na nGearñnaithe chun an t-airgeadas riachtanach a shocræ dosh' anta. Nuair a fuarthas an t-airgeadas seo, dlæsñid na Gearñnaithe chun ñrasñn arbh le pr'omha' an bhr-ic ara morgtiste anaithnid d-ibh, a cheannach.

Dæirt an SSA gur ar mhaithe le cuidiæ leis na Gearñnaithe ab ea an cur in aithne don mhaoin seo lena phr'omha'. Mar sin f' in, fuair m' amach go raibh coinbhleacht leasa nñr nochtadh nuair a thairg Stiærth-ir/Ræna'/Pr'omh-Scairshealbh-ir aon chomhairle maidir leis an deis infheist'ochta a bheadh i gceannach na maoinne ðirithe seo do na Gearñnaithe. C' gurbh ræn na Gearñnaithe f' in chun infheistiæ i maoin infheist'ochta oiriænach, bh' m' sñsta go raibh an t-idirbheart a bh' i gceist faoi smñl an t-am ar fad ag leas an bhr-ic ara morgtiste idir a staid phearsanta

mar æin ir na maoinne agus a phost mar phr'omha' an chomhlachta nñr nochtadh.

Bhronn m' damñist' de Ú16,500 i gcoinne an bhr-ic ara morgtiste nñr 'ocadh do na Gearñnaithe laistigh den fhrñma ama riachtanach. Toisc nach ndearnadh achomharc i gcoinne mo chinneadh, threoraigh m' do mo dh'l'od-ir' tæs a chur le himeachta' feidhmiæchñin cæirte go luath in Eanñir 2007. Tar is litir seacht lñ a eisæint do dh'l'od-ir' an bhr-ic ara morgtiste 'ocadh an m' id gan gñ le caingean cæirte. Ansin cuireadh an t-ñbhar chuig an Rialaitheoir Airgeadais.

Stocbhr-ic ir ag bainistiæ punainne - Ú40,000 cæiteamh

Thug lñein Ú320,000 go comhlacht stocbhr-ic ir' chun infheistiæ i scaireanna agus bhainistigh an stocbhr-ic ir an punann. I rith tr' imhse bainist'ochta na punainne chaill na custaim ir' breis agus Ú90,000. Ba ñbhar na d'osp-ide nñ an meascñn scaireanna sa phunann. Mha'gh na Gearñnaithe go raibh na stocbhr-ic ir' failloch sa mh' id is gur infheistigh siad m' id r--ard i scaireanna m-rphriacail/ardteic, i gcoinne treoracha na n-infheisteoir', agus tharla caillæint mh-r mar thoradh ar seo Ar an taobh eile den sc' al dæirt an SSA gur thug na Gearñnaithe treoracha ðirithe scaireanna fireannacha ag pointe ðirithe a tharla gur botæn m-r a bh' ann toisc gur tharla s' gurbh margadh na hfireann an margadh ab fhærr a fheidhmigh i rith tr' imhse na hinfeist'ochta.

Fuair m' amach go raibh an Solñthra', agus ag d'ol na scaireanna fireannacha, ag comhl'onadh treoracha na nGearñnaithe agus nach bhf' adfa' freagracht a leagadh air as ucht cuid mh-r den chaillæint a tharla. Ach shocraigh m' freisin go ndeachaigh an stocbhr-ic ir i bhfad thar a dlæontaigh s' leis na custaim ir' maidir leis an meascñn scaireanna agus ag cur cuid mh-r den phunann i scaireanna m-rphriacail/ardteic. Bñonann seo agus failli' i mbainist'ocht na punainne. Bhronn m' cæiteamh de Ú40,000 ar na Gearñnaithe.

N'or chlo'gh aistarraingt cuntais Comhar Creidmheasa le treoracha an duine scothaosta – bronnadh Ú24,000

Déirt Gearfna' go raibh comhchuntas aige lena mháthair scothaosta ag an gComhar Creidmheasa áitiúil a mbeadh sí i dteideal chun fílltais an chuntais sin nuair a gheobhadh sí b'ís. Roinnt ama sula bhfuair a mháthair b'ís thug sí cead do thré p'irt', a hin'on, airgead a tharraingt –n gcuntas *Óle haghaidh mo leasa*. Tar is dt' mháthair b'ís a fháil fuair an Gearfna' amach gur tharraing tré p'irt' Ú57,000 as an gcuntas sa cheithre mh' deireanach de shaol a mháthar. Th-g sí gearfn gur 'oc an Comhar Creidmheasa airgead as an gcomhchuntas i gcoinne na mandáide cuntais a bh' aige.

Fuair m' amach go raibh an mhandáid a sh'nigh an t-fagach i bhfabhar a hin'ne chun aistarraingt' –n gcuntas Comhar Creidmheasa a ascæ teoranta go cusp–ir' leas an fagaigh. Aistarraing'odh aon chist' n'r aistarraing'odh le haghaidh an chusp–ra seo go speisialta i gcoinne na mandáide a bh' ag an gComhar Creidmheasa. Bh' an tsaincheist chasta toisc go raibh dhá mh' thuisicint ag na p'irtithe. Ar an gc ad dul s'os, c' gur cheap an Gearfna' go raibh comhchuntas aige lena mháthair, n' raibh mar a tharla sí toisc gurb' an fhoirm a l'on an bean fagtha n' foirm ainmníechtín i bhfabhar an Ghearfna' a thug teideal d– don mhaoin seo i gc'as a b'ís. Secondly, n' Cumhacht Aturnae a bh' sa treoir scr'ofa a tugadh don in'on a chuir ar a cumas na cist' a tharraingt, c' gurbh chosáil go raibh.

I r' iteach an ábhair seo, fuair m' amach gur cheart go nd' anfadh an Comhar Creidmheasa fiosrúchán maidir le n'déar an idirbhearta seo mar thoradh ar mh' id na n-aistarraingt' a rinneadh sa cheithre mh' deireanach ach n' dhearna an Comhar Creidmheasa aon fiosrúchán dt' leith id. í sí rud' go raibh an mhandáid a sh'nigh an t-fagach i bhfabhar a hin'ne chun aistarraingt' –n gcuntas Comhar Creidmheasa a ascæ sonrath agus teoranta do chusp–ir' shlínte an fagaigh, mar sin, bh' aon chist' a aistarraing'odh n'r bh' le haghaidh an chusp–ra ar leithligh sin iad i gcoinne na mandáide.

Ghlac m' leis gur chaith an in'on cuid de na cist' a aistarraing'odh ar choimeád agus slínte an fagaigh agus go gcaithf' seo a admháil. Tar is r' omhaireachta' a dh' anamh agus ruda' agsála a chur san áireamh, threoraigh m' don Chomhar Creidmheasa 'oca'ocht caitimh de Ú24,000 a dh' anamh leis an Gearfna'.

Cuntas bainc duine scothaosta glanta amach ag c'arta UMB–Ú1,500 cæiteamh agus feabhsuithe iarrtha ar ch–rais slíndála UMB agus monat–ireacht cuntais

Sa ch'as seo bh' an Gearfna' ina custaim' ir don SSA le haghaidh breis agus caoga bliain. Ag 80 bliain dláois bhog sí isteach i dteach altranaís pr'obh'ideach. Fuair nia an Gearfna', agus' ag pl' le gn–tha' an Ghearfna', amach gur tarraing'odh Ú700 in aghaidh an lae as an gcuntas thar thr' imhse deich l' go dt' go raibh an cuntas glanta amach.

L' irigh an fiosrúchán seo gur ástídeadh an c'arta UMB ceart i dteannta leis an UAP ceart gach uair a aistarraing'odh an Ú700. Chinn na Cæirteanna go bhfuil oibleagáid ar an mbanc 'oc nuair a ástídtéar an c'arta agus an UAP i gceart ach amháin m' t' f–gra goidte n– calaoise n– m'fheidhme air. Sa ch'as seo n' raibh f–gra den s–rt sin ar an mBanc. F–s f' in, ar mhaithe le cothroma'ocht shocraigh m' gur cheart don Bhanc cuid den chaillínt a fulaing'odh mar gheall ar na hidirbhearta seo a iompar mar thoradh ar n'déar eisceachtúil na n-aistarraing' agus bhronn m' cæiteamh de Ú1,500 ar an nGearfna'.

C' nach bhfuarthas go raibh aon fhail' ar thaobh an Bhainc, n' raibh m' sísta a fh'gáil mar sin. Bh' sí deacair dom glacadh leis gur tharraing duine scothaosta n'r ástíid a c'arta n' a UMB riamh chun airgead a tharraingt –na banc, Ú700 in aghaidh an lae thar thr' imhse ghearr go dt' go raibh a cuntas folamh. Cuireadh imn' orm nuair a dlífhoghlaím m' – fhianaise an Bhainc nach raibh aon ch–ras bunaithe chun an Banc a chur ar a airdeall go bhf' adfadh calaois bheith ar bun

Nuair a bh' an c'as dænta shocraigh m' aird an Rialaitheora Airgeadais ar fhadhó c–rasach

f'ideartha maidir le cuntais daoine scothaosta, maolghluaiste n- faoi chéram, maidir le gach Soláthra' Seirbh'se Airgeadais. Shocraigh m freisin glaoch a chur ar an mBanc a bh' i gceist agus roinnt molta' a thabhair d-: fuarthas freagra dearfach -n mbanc mar thoradh ar seo agus pl itear go sonrath leis ar leathanach xxx.

Infheist'ocht mh'chu' i nd'orthaigh ag duine 82 bliana d'aois - Ú38,500 cæiteamh

D'infheistigh bean 82 bliana d'aois Ú30,000 i dtáirge infheist'ochta le Banc. Fuair s' b'is tr' mh' d' ag ina dhiaidh sin. Ina dhiaidh sin ba l ir don Seicead-ir d' heastáit nach mbeadh an Banna a cheannaigh s' aibithe ar feadh cæig bliana agus rinne s' gearáin liom ag cur in iæl dom gur d'oladh an t'áirge leis an mbean fagtha ach nach raibh s' feiliénach di ar chor ar bith, bunaithe ar a haois agus cæins' beatha.

D'áitigh an Banc gur m'n'odh t' arma' an Bhanna Infheist'ochta go céramach don fagach agus go raibh a fhios aici go d'reach cad a bh' sna t' arma' agus na coinn'ollacha. N' bhfuair m fianaise ar bith a l irigh gur luadh leis an fagach, go bhf' adfadh go mbeadh moill ar dháileadh a heastáit agus mheas m' go mba cheart go mbeadh s' m'nithe di i gceart, agus a haois á cur san áireamh. Chomh maith leis sin, d'oladh t'áirge an-sofaisticiæl l i, a raibh æstid d'orthach i gceist leis. Bh' s' de dhualgas ar an mBanc m'niæ iomláin a thabhairt ar an difr'ocht idir d'orthaigh agus gnáth scaireanna agus n' raibh aon fhianaise ann go ndearnadh seo. Mheas m' n'á dh-cha go dtuigfeadh duine d'á haois agus d'á sofaisticiælacht airgeadais, n'á dæ na n-infheist'ochta' a bh' bunaithe ar dh'orthaigh. Mar shampla, cialla'onn conartha' d'orthach (i dtromlach na gcátsanna) go bhfuil s' d'odh' anta an infheist'ocht a chur in airgead go luath, de r' ir a s-irt.

Tar is dom scrædæ a dh' anamh ar aighneacht an Bhainc agus ar an bhfianaise ábhartha eile a cuireadh faoi bhráid, bh' s' mar bhreithiænas agam n'á chomhl'on an Banc an dualgas céram a bh' air i leith an chustaim' ara seo agus go sheasfa' leis an ngearáin. Dh' anfa' seo mar ábhar cothromais agus dea-choinsiasa agus le

haird á tabhairt ar an arg-int shuntasach a bh' ag cáts an Ghearáina'. Mar leigheas ar an sc' al, d'áirdaigh m' don Bhanc an Banna a cheannach - eastáit an Ghearáina' ag praghas Ú38,500, le bheith 'octha le Dr' acht Bainc.

Chuir m' an Rialt-ir Airgeadais ar an eolas faoin gcáts ar leithligh seo, maidir le haon ghn'omh a mheasfadh s' a bheith cu' do cháts an chustaim' ara, maidir lena leith id de t'áirge' a bheith á nd'ol ag na Soláthraithe Seirbh's' Airgeadais uile.

Cæiteamh Ú3,000 mar thoradh ar Iontráil ar Bhiæ- Creidmheasa na h'fireann

Cheannaigh Gearáina' f-tach-ipeála' - sholáthra' agus bh' an margadh á mhaoiniæ ag áis bhainc. Bh' ais'oca'ochta' á dh' anamh go ráithiæl tr' dhochar d'reach - bh' seirbh'siæ le bheith san áireamh. Nuair a dh'áitigh an soláthra' seirbh'siæ a dh' anamh ar an meais'n, chuir an Gearáina' stop leis na h'oca'ochta' ráithiæla tr' deireadh a chur leis an dochar d'reach agus chuir s' an fáth in iæl don bhanc. Mh'ágh s' gur dheimhnigh an banc d- go raibh a ghn'omh dlísteanaite agus nach mbeadh aon tionchar aige ar a ráitíl chreidmheasa In ainneoin seo, dláimsigh an Gearáina' ina dhiaidh sin go raibh an Banc tar is a chláræ mar loiceach le Bhiæ- Creidmheasa na h'fireann.

Dláimsigh m' nach ndearna an Banc ag-id nuair a fuarthas amach cæis chealaithe an dochair dh'righ agus gur l ir'odh gur cheap s' ar a laghad, go raibh an Gearáina' ag gn'omhæ go r' asænta. Ba mh'r' asænta agus ag-rach an mhaise' don Bhanc, an Gearáina' a chláræ mar loiceach le Bhiæ- Creidmheasa na h'fireann ina dhiaidh sin. Bhronn m' Ú3,000 i gcæiteamh ar an nGearáina'.

Gan airgead ar bith a fháil ar ais ar infheistíocht Bhanna Rianaithe – n'or seasadh leis an ngearúin

Ghearúin custaim ír a infheistigh €7,500 i mBanna Rianaithe ar feadh trí imhse s' bliana le 100% den chaipiteal ríthaithe nach ar ais ach an €7,500 a bh' infheistithe aici ag deireadh na trí imhse s' bliana agus mar sin nach bhfuair s' gn-thachan ar bith sa s' bliana sin. Ar an gc' ad dul s'os rinne s' gearúin ag rí go raibh an banc faillíoch agus ar an dara dul s'os gur theipeadh a mh'nié di conas nach raibh aon luach breise ag a hinfeistíocht ag deireadh na s' bliana n' mar a bh' aici ar dtús.

Rinne m' measúnú ar an bhfianaise go l' ír a bh' romham, an br-isiéir don infheistíocht san íreamh, agus thug m' faoi deara gur luaigh an br-isiéir nach bhf' adfa' rítha'ocht a thabhairt dláischuir agus go raibh siad ag brath ar fheidhmíocht an stocmhargaidh thar trí imhse na hinfeistíochta. Maidir leis an easpa cumarsíde, thug m' faoi deara go raibh an infheistíocht le bheith ann ar feadh s' bliana agus nach raibh s' ceadaithe aon asbhaint a dh' anamh –n gcuntas. Mar sin, fié m'ís rud go raibh litreacha faighte ag an nGearúina' a luaigh conas mar a bh' ag ír' leis an infheistíocht sna hinn' acsanna uile, n' raibh s' de chumas aici aon rud a dh' anamh maidir leis an t-airgead san infheistíocht ar leithligh.

Tar ís dom measúnú a dh' anamh ar an bhfianaise –n d'í thaobh, bh' m' cinnte de nach bhfuair an Gearúina' aon bhrabús –na infheistíocht tar ís an t'arma s' bliana, mar gheall ar fheidhmíocht na stocmharga' domhanda. Bh' s' seo go hiomlín – smacht an bhainc agus n'or l' irigh an fhianaise aon locht n'– fhaill' i gc'ís an bhainc i nd'ol agus i mbainistíe na hinfeistíochta seo. N'or seasadh leis an ngearúin.

Socrú c'ínach €900,000 do chuntas neamhch–naitheach br' agach – n'or seasadh leis an ngearúin

Bh' custaim ír ann le roinnt cuntais neamhch–naitheach br' agach aici le blianta fad anuas agus bh' uirthi €900,000 a 'oc leis na Coimisin' ír' loncaim mar riaríste agus mar phion–s faoi dheireadh. Ghearúin s' go ndéirt oifigeach an bhainc a bh' i gceist l' í, nuair a fhiosraigh s' faoin maithíenas c'ínach ónach bhf' adfadh aon chéis bhuartha a bheith aici maidir leis na cuntais neamhch–naitheacha br' agach, agus ógan bacadh leis an maithíenasó.

Bh' s' mar bhreithíenas agam gur bheag an seans go mbeadh a leith' id de chomhairle curtha uirthi ag an mbanc, maidir leis an ocht gcuntas bhr' agach a bh' ag an Gearúina'. Mheas m' fié d'í mbeadh an Banc p'irteach i gcabhrú le agus in' ascú a leith' id dlímghabh'íl c'ínach, nach nd'arfadh an polasa' poibl' go mbeadh aon dualgas c'earaim ar an mBanc don Gearúina', chun treoir a thabhairt di maidir le c' n ceann den d'í rogha a leanfadh s', ceann d'obh a bh' m'dhleathach go soil' ír. Mheas m' nach raibh aon fhianaise shuntasach ann gur cuireadh comhairle fhaillíoch ar f'íl n' gur theip ar an mBanc ina dhualgas c'earaim. Mar sin, n'or seasadh leis an ngearúin.

Rinneadh infheistíocht mn' 89 bliana dláois €500,000 i gCumann Foirgn'ochta bunaithe ar thuiscint lochtach – bronnadh €4,000

Rinne Seicead–ír' east'ít na mn' a fuair b'ís ina dhiaidh sin, gearúin faoi oiriénacht t'irge infheistíochta a d'oladh leis an mbean. Dlathinfheistigh an bhean an suim €500,000 i 2003 nuair a bh' s' 89 bliana dláois, in infheistíocht daingean ar feadh trí imhse c'ig bliana go leith. Rinne s' seo mar gheall ar chomhairle charad a mha'gh go raibh eolas infheistíochta aici agus a chuir comhairle uirthi d'í r' ír.

Dladmhaigh an Cumann Foirgn'ochta a bh' i gceist, go raibh drogall air faoi oiriénacht an

táirge seo don bhean seo agus mar sin d'éirít siad a leith id le comhairleoir na mná. Is an drogall bunúsach a bh' air ná go mairfeadh an infheist'ocht ar feadh céig bliana agus go mbeadh an luach faoi ghlas go dt' deireadh na gcéig bliana. Dá bhfaigheadh an custaim ir bts laistigh den chéig bliana, n' 'ocfa' ach luach bunúsach na hinfeist'ochta ar ais agus n' 'ocfa' aon chuid den luach gafa amach. In ainneoin na gcomhartha' baol sin, chuathas ar aghaidh leis an infheist'ocht.

Bh' s' deacair orm tuiscint a fháil ar an bhfáth ar cheap comhairleoir an infheisteora go raibh an táirge ar leithligh oiriúnach di, os rud go mbeadh s' faoi ghlas ar feadh céig bliana agus nach gcuirfeadh s' ioncam ar bith ar fáil le linn na trímhse sin. Ina ainneoin sin, bh' s' de thuirim agam go mba cheart don Chumann Foirgn'ochta n'os m- a dh'anamh, in ainneoin an drogaill a l'irigh siad go dt' sin agus mheas m' go raibh s' de dhualgas air rabhadh a thabhairt don chustaim ir nach mbeadh aon bhrabás i gceist leis an infheist'ocht dá bhfaigheadh s' bts sula dtiocfadh an Ciste chun aib'ochta. N' dhearna an Cumann Foirgn'ochta an m' id seo agus bh' s' de mh' thuisct ag an gcustaim ir go n-'ocfa' amach cuid íirthe den fhás a bh' faoi ghlas cheana f' in, chuig eastáit an fagaigh.

Mheas m' gur theip ar an gCumann Foirgn'ochta sa dualgas cearim a bh' air. Ach chuir an duine a chuir an chomhairle ar an mbean scothaosta, leis an drochchás seo. C' gurb' an luach m' adaithe ó faoi ghlas a bh' ann ar l' bts na mná seo ná Ú10,439 d'órdáigh m' sa chás sin go n-'ocfa' Ú4,000 cearim leis an eastáit.

Cuireadh litir bainc faoi chuntas custaim ara a bheith r-tharraingte chuig an seoladh m'cheart – Ú4,500 cearim

Cuireadh litir a bh' scr'ofa ag banc maidir le cuntas custaim ara a bheith r-tharraingte, i gcléidach litreach leis an seoladh m'cheart. D'oscail tré p'irt' anaithnid agus seoladh ar aghaidh chuig an nGearána' .

Dáimsigh m' go raibh s'tr' ar an dualgas cearim a bh' dlite –n mBanc don Ghearána', maidir le litreacha lena shonra' pearsanta a chur go dt' duine ígin eile. Bh' m' s'ta gur oscail tré p'irt' ígin an litir síed agus go gcuirfeadh s' sin n'tire ar an nGearána' go cinnte agus go gcuirfeadh s' isteach air. (N' fios go soil' ir c' oscail an cléidach litreach agus a sheol ar aghaidh ansin chuig an nGearána').

Chlo'gh m' leis an ngearána' agus bhronn m' suim Ú4,500 i gcéiteamh ar an nGearána' mar gheall ar s'tr' na réndachta.

Bronnadh Ú2,000 mar thoradh ar thaifead m'cheart de r'táil chreidmheasa do leathchépla dearthár

Díelta'odh iasacht airgeadais do chustaim ir le haghaidh carr nua agus d'radh leis go raibh fadhb ann maidir lena r'táil chreidmheasa. Chuir s' seo ionadh air os rud nach raibh feacht aon loicthe aige in a chás. Tar' is d- fiosr' a dh'anamh ag B'ier- Creidmheasa na h'fireann, dáimsigh s' go raibh s' i dtaifead an Bhainc a bh' i gceist, gur loic s' maidir le hiasacht. Ach n' raibh aon iasacht iarrtha ná faighte aige –n mBanc seo roimhe sin. Nuair a rinneadh fiosruithe breise, fuarthas amach gur loiceadh chomh-iasacht a bh' t-gtha amach ag dearthár agus athair an Ghearána'. N' raibh baint dá laghad ag an nGearána' leis.

L'irigh an fiosr' a rinne m' go raibh an d'ta breithe c' anna ag an dearthár a th-g an iasacht amach agus a bh' ag an nGearána', toisc gur cépla iad. Tharla s' gur mheasc an Banc taifead an Ghearána' le taifead a leathchépla dearthár nuair a bh' iarratas na hiasachta í phr-iseáil.

Fuair m' go raibh an Banc faill'och i gcás eolas a chur ar fáil do B'ier- Creidmheasa na h'fireann faoin Gearána', a bh' br' agach agus clémhilleach. Mar sin bh' s' tar' is a n'iríe, nuair a díelta'odh airgeadas d- do cheannach cairr a bh' mar aidhm aige.

D'órdáigh m' go nd'anfadh an Banc leas' ar an taifead a bh' i gceist ag B'ier- Creidmheasa na

hfíreann, ionas go l íreofa' an f'or-sheasamh. Bhronn m' Ú2,000 i gcáiteamh freisin, os rud gur tr íth phearsanta tábachtach ' an ríttíil chreidmheasa atá ag duine.

N'or bhainistigh comhlacht stoc bhr-ic íreachta m-r cuid de Phunann Infheist'ochta Ú1.5 m baintr' scothaosta i gceart - bronnadh Ú18,500 cáiteamh agus n' ghearrfar aon choimisiún breise

Ghearrfín custaim ír scothaosta (ina 70' d' anacha) de chuid comhlacht stoc bhr-ic íreachta m-r le rí, go ndearna an comhlacht drochbhainistíe ar a punann sa chaoi gur theipeadh comhairle heart a chur uirthi faoin gcaoi a bhfeidhmeodh Banna ar leithligh agus mar gur mholadh roinnt scaireanna teicneola'ochta di, nuair a bh' s' ríite go soil ír aici n'r theastaigh uaithi go mbeadh aon scaireanna m-rphriacail san íreamh.

I gcás eisíeint an Bhanna, fuair m' gur cuireadh ina lu' ar an nGearfna' go bhfaigheadh s' ioncam saor - chfín don deich mbliana a mbeadh an infheist'ocht i bhfeidhm, ach i ndíir're bh' an t-ioncam mar ais'oca'ocht d'á cuid airgid f' in, mar sin ag creimeadh an caipiteal infheistithe. Ina theannta sin, fuair m' gur cuireadh an dallamull-g uirthi sa chaoi n'r d'radh l' i go mbeadh pion-s 9% i gceist d'á n- íreodh s' as an infheist'ocht sula mbeadh na deich mbliana caite.

Fuair m' go raibh an stocbhr-ic ír ciontach as faille' agus s'træ an dualgais don Gearfna', maidir leis an gcomhairle a chuir s' ar fíil.

Mar leigheas ar an sc' al, d'órdáigh m' don stocbhr-ic ír na t'íill' uile a d'óc an Gearfna' go dt' sin maidir leis an mBanna (figiur Ú17,000) a ais'oc agus gan coimisiún n' t'íille sa bhreis a ghearradh maidir le sealbh an Bhanna ina dhiaidh sin. Orda'odh 'oca'ocht cheitimh de Ú1,500 don Gearfna' freisin.

San íreamh leis sin, d'órdáigh m' don chomhlacht socruithe a dh' anamh chun a ngníthaimh a athræ l'íithreach ionas go nd' anfa' cur s'os n'os fearr ar aon d' aduchtuithe a

bheadh ann do th'íill' n- do choimisiún, ar na r'ítis/luacháil feidhm'ochta thr' imhsíeíl a bhaineann le hinfheist'ocht an Ghearrfna'.

Ú2,000 cáiteamh mar thoradh ar fhaille' br-ic ara morgfiste

Rinneadh fiosræ faoi ghearrfín faille' a rinneadh i gcoinne br-ic ír morgfiste a bh' ag feidhmíe ar son iarrth-ir morgfiste, n'r chur iarratas isteach ach chuig soláthra' amháin seachas n'os m- n' sin. Fuarthas ádaræ morgfiste ach d'áimsigh an Gearfna' go raibh na t' arma' neamhfhabhrach. Ansin chuaigh an Gearfna' íit eile le haghaidh íiseanna morgfiste ach bh' ceithre mh' caite anois agus n'or írigh leis an nGearfna' idirbheart sealáchais a shocræ ag an am socraithe, mar gheall ar an moill agus bh' uirthi pion-s áis de Ú4,000 a 'oc mar thoradh. D'áithin m' c' go raibh an br-ic ír morgfiste faille'och i leith an íbhair seo, bh' roinnt den mhoill mar locht ar an nGearfna' f' in. Sheas m' leis an ngearrfín agus bhronn m' Ú2,000 cáiteamh.

M'fhaisn is l'omhanta de th'íille comhairleora airgeadais - clo'odh le cuid den chás seo

D'óc l'ínéin Ú1,000 le comhairleoir airgeadais agus í gceist acu, agus iad ag ceapadh go gcuirf' isteach sa chuntas íasachta a bh' idirbheartaithe ag an gcomhairleoir ar a son. Mar sin f' in rinne an comhairleoir d' íleáil leis mar th'íille d-íbh f' in, d'á gcuid oibre.

Fuair m' go raibh m'thuiscint dh'íir're ann agus c' gur cuireadh na Gearfnaithe amæ, n' dhearnadh seo d'áon ghn- n- go calaíseach. Thuig na Gearfnaithe go mbeadh g' le h'oca'ocht d'lobair an chomhairleora ach cheap siad go dtiocfadh a leith íd de th'íille -n íasacht-ir. D'órdáigh m' go bhf' adfadh Ú500 a bheith coinnithe ag an gcomhairleoir agus go dtabharfa' an Ú500 eile ar ais do na Gearfnaithe.

ÁRACHAS

Tairiscint ex gratia i gcás a bhaineann le sochar b́is m' adaithe de Ū140,000 - moladh an chomhlachta f́rachais de bhr' go raibh an locht ar an idirghabhála'

Bhain an gearána leis an gclúdach a bh' ag fear c' ile an Gearána' i gcás sochar b́is faoi pholasa' f́irithe, nuair a fuair s' b́is. Bh' dh' bhosca ann do roghanna clédaigh ar an bhfoirm tairisceana. Chuir sealbh-ir an pholasa', nach maireann, tic sa bhosca um f́rachas Buanslúinte ag f́gáil an bosca um f́rachas Saoil folamh. Tharla botán riarachán agus bh' m' id' pr' imhe f́ bhailie ag an idirghabhála' neamhspleách a bhunaigh an polasa' ar feadh tamaill agus curtha ar aghaidh aige go dt' an comhlacht f́rachais maidir le cumhdach saoil. Mar sin f' in, bh' litir faighte ag an sealbh-ir polasa' agtha -n gcomhlacht f́rachais ag deimhniú a ghlacadh le h́rachas Buanslúinte amháin.

C' nach nglacann s' leis go raibh an locht air, t' an comhlacht tar' is roinnt 'oca'ochta' ex gratia a thairiscint (Ū50,000 a bh' sa cheann deireanach) a dhíleáigh an Gearána'. Ansin rinne an Gearána' an f́bhair a thagairt don oifig seo.

Tar' is dom scréde a dh' anamh ar na p'ip' ir, bh' m' s'ista gur l' irigh an fhianaise n'f' chuir an sealbh-ir an pholasa' agtha, iarratas isteach ar f́rachas Saoil agus go deimhin nach raibh s' de sheans ag an gcomhlacht measúnú a dh' anamh ar an b'riacal. Rinneadh machnamh ansin ar chomhairle dh' thieil breise (curtha isteach ag an nGearána'). Is ' an tuairim dh' thieil a bh' ann n'f' go raibh an duine marbh clédaithe do shochar b́is nuair a fuair s' b́is, bunaithe ar chéins' conartha agus cothromais.

Chuaigh m' ar lorg dhearcadh an chomhlachta faoin tuairim, sula ndearnadh m' mo bhreithiúnas deireanach. Bh' an comhlacht s'ista go f'ill nach raibh s' freagrach as aon bhotán i gcás an idirghabhála' agus déirt s' ar's nach raibh aon dliteanas conartha air maidir leis an' ileamh b́is. N'or ghlac an comhlacht leis an arg-int dh' thieil a cuireadh os a chomhair ach thairg s' m' adæ ar an tairiscint roimhe sin a arda'odh go dt' Ū140,000, arbh ionann agus

80% den pholasa' de chumhdach saoil. Rinne s' seo ar bhunús ex gratia amháin agus gan aon dochar d'f' chearta.

Mheas m' gurb' an m' adæ flaitiúil a rinne an comhlacht ar an tairiscint roimhe sin, an bealach is fearr chun dul chun cinn a dh' anamh leis an aighneas. Mheas m' go raibh tairiscint *ex gratia* an chomhlachta de Ū140,000 an-c-ir os rud nach raibh s' go hiomlán freagrach as an gcás a bh' ann - bh' p'irt ag an idirghabhála' sa sc' al freisin.

Thug m' moladh don chomhlacht as an gcur chuige a bh' aige agus na tairiscint' a rinne s' . N'or gh' d- a leith' id' a dh' anamh - dhearcadh dl' thieil agus conartha. Is sampla' seo den chaoi gur f' idir leis an oifig seo agus le Sol' thraithe Seirbh's' Airgeadais bronnadh cu' a idirbheartú, fiú sna cásanna an-deacair.

N' f' idir ach leis na Cúirteanna a dhearbhué cib' an bhfuil gn'omh coiriúil d' anta ag f́racha' n- m' t'f' iarracht d' anta acu - bronnadh Ū90,000

Is' ard a bh' i gceist leis an gcás seo n'f' gur dhíleáigh comhlacht f́rachais' ileamh a 'oc faoi Phlean Airgid Thirim do Thimpist', mar go raibh eisiámh i gceist faoin b'polasa', a bhain le céins' an ch'is seo. Is' sin ūn' 'ocfar aon sochar do *Ghortú Coirp a bh' mar thoradh d'reach n- ind'reach ar ghn'omh m'dhleathach a bheadh d' anta ag an Duine Gortaithe n- iarracht chuige sin a bheadh d' anta aige/aiciú.*

Le linn dom fiosrú a dh' anamh rinne m' machnamh, *inter alia*, ar Airteagal 34 agus 38 den Bhunrecht.

Airteagal 34.1 *Ūls i gcúirteanna a bhuna'tear le dl' agus ag breithiúna a cheaptar ar an modh at'f' leagtha amach sa Bhunrecht seo a riarfar ceart, agus is go poibl' a dh' anfar sin ach amháin sna cásanna speisialta teoranta sin a ord-far le dl'.*

Airteagal 38.1 *ŪN' cead aon duine a thriail in aon chéis choiriúil ach mar is cu' de r' ir dl'.*

Thug m'faoi deara n'ár cæis'odh n– nach bhf'adfa' an çracha' a chæiseamh n– a chiontæ as coir maidir leis an eachtra a bhain leis an illeamh. Mheas m'go raibh an Comhlacht ag dearbhæ go raibh gn'omh coiræil d'anta ag an çracha' n– go raibh iarracht chuige sin d'anta aige/aici, nuair a rinneadh iarracht brath ar an eisiamh polasa'.

Mheas m'gurbh an t-aon ædarçs ar f'idir leis a leith id de dhearbhæ a dh'anamh n'çæirt dl'. Os rud nach raibh aon dearbhæ d'leith id ann san aighneas seo, n'fh'adfadh an Comhlacht a bheith ag brath ar an eisiamh chun dliteanas a dhicæltæ faoin bpolasa'.

D'ordaigh m'don Chomhlacht m'id an ilimh a 'oc don Ghearçna', Û90,000, agus bunaithe ar an bhfianaise a cuireadh faoi bhrçid agus na heachtra' a bhain leis an aighneas seo. Rinneadh amhlaidh.

Cealæ Polasaithe Cosanta Morgçiste - Û4,000 sa bhreis ais'ochta

Ch-naigh an Gearçna' lasmuigh d'fire ach bh' morgçiste aige le hinstitiæid airgeadais a bh' ag feidhmæ sa dl'nse seo. Chuaigh s'ar lorg ais'oc na bpr'imheanna a 'ocadh faoi pholasa' cosanta morgçiste, a raibh s' i gceist polasa' cosanta morgçiste eile a chur ina çit, – dhçta an dara polasa'. Crutha'odh an dara polasa' go d'anach i 2000 ach n'or cuireadh an bun-pholasa' ar ceal go dt' l'çr 2006. Dæirt an SSA go raibh s' faoi phriacal don d'ç pholasa' ar feadh tr'imhse ama agus nach raibh s' sçsta pr'imheanna don tr'imhse sin a ais'oc. Mar sin f'in rinne ais'oca'ocht Û3,000 de roinnt de na pr'imheanna a 'ocadh, ar an gc'ad pholasa'. Chuaigh an Gearçna' ar lorg ais'oca'ocht sa bhreis ar na pr'imheanna uile a 'ocadh faoin mbun-pholasa' – dheireadh 2000 suas go dt' an t-am a cuireadh ar ceal i l'çr 2006.

Thug m'faoi deara gur bhain an bun-pholasa' le cumann foirgn'ochta agus go raibh treoracha scr'ofa an Ghearçna' ag teastçil chun a chur ar ceal. Thaispeçin comhfhreagras an SSA sa çhçs seo, tr'ch–ip de litreacha a cuireadh chuig an nGearçna' ag lorg treoracha scr'ofa chun an bun-pholasa' a chur ar ceal. Dæirt an Gearçna'

nach bhfuair s' a leith id de chomhfhreagras ach nach raibh aon taifead aige den chumarsçid a rinne s' chun aon pholasa' a chur ar ceal leis an institiæid airgeadais chu'.

Is f'idir Polasaithe Cosanta Morgçiste a choinneçil i bhfeidhm nuair atç an morgçiste faighte ar ais n– nuair a cuirtear polasa' eile ina çit (mar a bh' sa çhçs seo). Chomh luath agus atç pr'imh ççtil ag an SSA, tç s' faoi phriacal don mh'id atç faoi çrachas. Ba seo an ççs a bh' ann san aighneas seo agus n'or bheag an m'id airgid a bh' i gceist ag Û250,000.

Bh' s' soil ir nach raibh aon treoracha dochta –n gcumann foirgn'ochta chun an polasa' a chur ar ceal agus d'fhan an SSA faoi phriacal do na suimeanna a bh' faoi çrachas go dt' l'çr 2006. Mar sin f'in tar is do chumarsçid a bheith ar siæl idir an oifig seo agus an SSA maidir leis na cæins' ar leithligh a bhain leis an aighneas .i. go raibh an Gearçna' ina ch–na' lasmuigh d'fire agus bh' roinnt deacrachta' aige le cumarsçid nuair a eis'odh na hiarratais cealaithe – socra'odh ar ais'oca'ocht de 20% a dh'anamh de na pr'imheanna a 'ocadh – dheireadh 2000. Bh' Û4,000 sa bhreis i gceist leis seo.

Mheas m'gur shuntasach an mhaise don SSA an ais'oca'ocht sa bhreis a dh'anamh agus go raibh s' mar thoradh c–ir an aighneas seo.

C–ir leighis thar lear - cead roimh r'riachtanach - n'or seasadh leis an ngearçn

Mha'gh an Gearçna' gur tugadh a mhac isteach go dt' clçr d'fhocsainiæchçin in ospid al i Londain i Meçn F–mhair 2001, faoi fh–gra ghearr. Mha'gh s' nach raibh ach ospid al saineolais amhçin in f'irinn a chur a leith id de chlçr ar fçil ag an am agus bh' liosta feithimh iontrçla fada ann. Mh'nigh an Gearçna' gur ghç gn'omhæ go tapa mar gheall ar thinneas a mhic. Chuir an Gearçna' achomharc isteach ar fhreagra r'asænta –n SSA, agus ççs iontrçil a mhic ç chur san çireamh.

N'or sh'an an Gearçna' gur cuireadh an Ceistneoir Formheasa Roimh R'um Ch–ireçil

Thar Lear faoi bhráid an SSA *tar is* iontráil a mhic san ospidéal i Londain agus gur chomhlíon an Comhairleach ag cuir c-ir leighis ar a mhac i Londain an Ceistneoir, agus n' an Comhairleach tagartha in *firinn*.

Mh'nigh an SSA n' s' sa' odh na crit' ir ar leith a bh' luaite faoin bpolasa' go hiomláin, os rud n' r' lorga' odh cead roimh r' . Bh' an ceistneoir do ch-ireáil thar lear curtha isteach ina dhiaidh sin agus' comhlánaithe ag an gcomhairleach thar lear agus n' raibh an tarchur d' anta mar sin, ag comhairleach a bh' aitheanta ag an SSA. Sa bhreis, luaigh an SAA go raibh c-ireáil ar fáil in *firinn* d'andóil druga'. Bh' an SSA s'ta nach raibh aon sochar in'ochta do chostas ch-ireáil a mhic i Londain, faoi r' ir th' arma' agus coinn'ollacha an chonartha a bh' ag an nGearána' leo.

Thug m' faoi deara go bhfuil foráilacha an pholasa' an-soil' ir ina leith seo. Cuirtear cléadach ar fáil do ch-ireáil thar lear i gcásanna eisceachtóla amháin agus' faoi r' ir cead roimh r' agus s'tsamh iomláin na crit' ar luaite. Thug m' faoi deara chomh maith n' r' sh' an an Gearána' nach bhfuair s' cead roimh r' do ch-ireáil a mhic i Londain agus nach raibh an tarchur d' anta ag comhairleach a bh' aitheanta ag an SSA. Ghlac an Gearána' leis go raibh an ch-ireáil a bh' i gceist n- c-ireáil de chineál eile, ar fáil in *firinn* ag an am.

C' go raibh m' b' tóil leis an gcás, chinn m' go raibh an SSA ag feidhmiú de r' ir th' arma' an pholasa' agus n' or seasadh leis an nGearán sa chás sin.

Banna Cèraim Fhadt armaigh - cèiteamh Ò3,000 mar thoradh ar mhoill in athbhreithniú

Sa chás seo bhain an t-aighneas le Banna Cèraim Fhadt armaigh a d'oladh i 1995 tr' Idirghabhála' Neamhspleách. I 2002 rinne an SSA athbhreithniú ar an mBanna le fáil amach ar lean s' de bheith ag tacú leis an mbunspríoc a bh' aige, chun an leibhéal roghnaithe de chéram fadt' armach a chur ar fáil ar feadh shaol an c'racha'. Is' an toradh a bh' ar athbhreithniú an SSA n' nach gcomhl' onfadh an Banna na r' amh-mheastacháin bhunaidh. Leag an SSA amach c' n' taca'ocht a thabharfadh luach an Bhanna chomh maith leis na gn'omhartha eile a fh' adfa' a dh' anamh amach anseo.

Is' an gearán a bh' ag an nGearána' n' nach raibh cineál an Bhanna mar a mh'n'odh d- , nuair a t-gadh amach an polasa' i 1995. Thuig an Gearána' go gcuirf' an cumhdach do chéram fadt' saoil ar fáil ar feadh a shaoil gan g' le pr' imh eile a bheith 'ochta, le haghaidh 'oca'ocht chnapshuim na pr' imhe bunaidh.

Maidir leis an l'omhaint' a chuaigh siar go dt' 1995 agus maidir leis an achar ama a bh' i gceist, chuir m' an Gearána' ar aghaidh go dt' an tAcht um an mBanc Ceannais agus ódarás Seirbh's' Airgeadais na h'fireann 2004, a leagann amach t' arma' tagartha de chuid an t-Ombudsman. Foráilann an tAcht:

(3) N' an tomhalt-ir i dteideal gearán a dh' anamh i gcás go bhfuil s' /s' ag gearán faoi iompar –

(b) a tharla breis is 6 bliana sula ndearnadh an gearán.

In ainneoin eisiámh an achair ama, fiosra'odh an gearán le fáil amach an ndearna an SSA an t-athbhreithniú i gceart, de r' ir th' arma' agus choinn'ollacha an pholasa'.

Nuair a l'igh m' na doicim' id a cuireadh faoi mo bhráid, dláimsigh m' n' r' chuir an SSA r'tha'ocht ar bith ar fáil maidir leis an r'ta f'is a bheadh i gceist. Go deimhin, rinneadh cur s'os ar leith ar an gcaoi nach raibh aon r'tha'ochta' ag baint leis an t'irge seo, sa l' iriú a sol'thra'odh -n tæs. Rinne doicim' adé an

pholasa' cur s'os soil ir ar chineál agus ar phriacal an Bhanna freisin. Bh' gá leis an gcumhdach do chéram fad saoil a 'oc agus bh' s' de leithead ag an SSA sa pholasa', chun costas an chérim sin a bhaint –n mBanna. Is an toradh a bh' air sin n' go raibh luach an Chiste ag laghd' thar am, in' ineacht leis an titim sna marga' agus d' aduchtuithe eile. Bh' s' leagtha amach go soil ir sa doicim' ad' a tugadh don Ghear'na' –n t'as, na t'ill' a bheadh gearrtha air, an priacal a bhain leis an infheist'ocht agus an g' a bh' le hathbhreithni' a dh' anamh ar an mBanna sa todhcha'.

Thug m' faoi deara go ndéirt an SSA i ndoicim' id' a tugadh don Ghear'na', go raibh s' tiomanta athbhreithni' a dh' anamh tar' is c'ig bliana. C' nach raibh an gn'omh seo le sonr' i gcoinn'ollacha bun'asacha an Bhanna, mhothaigh m' gur cheart an tiomantas a chomhl'onadh. N' dhearnadh aon rud go dt' 2002, nuair a l' ir'odh go dtiocfadh athbhreithni' in' ifeacht. Mheas m' gur bhain an t-athbhreithni' d' anach, an deis luath –n nGear'na' chun meas'ne a dh' anamh ar a riachtana' amach anseo. Chomh maith leis sin bh' 'ibh' il d' anta ag an SSA ina athbhreithni', ar an m' id' infheist'ochta sa bhreis a bheadh ag teast'íl chun na r' amh-mheastach'ín bhunaidh a choinne'íl.

Tar' is dom c'ains' uile an ch'is a chur san 'ireamh agus tar' is dom aird a thabhairt ar an rud at' c-ir agus r' as'enta, d'ord'igh m' don SSA an Banna a threisi' ar 'Ú3,000.

Iarmhairt' polasa' ag dul i l' ig agus dearbh'e sl'inte nua – n'or seasadh leis an nGear'n

Chuaigh polasa' 'rachais saoil an Ghear'na' i l' ig i Meitheamh 2005. Is cos'el go ndearna an Gear'na' bot'en i gceal' an dochar d'reach don 'rachas seo, mar go raibh s' meas'cha le polasa' 'rachais eile agus mar thoradh air seo chuaigh an polasa' 'rachais saoil i l' ig. Ina dhiaidh sin, d'oc an Gear'na' an riar'iste agus socra'odh mand'íd d'hochair dh'righ leis an 'rach-ir. Ach, d'íarr an t-'rach-ir ar an nGear'na' dearbh'e sl'inte a chomhl'onadh chun an polasa' a athnuachan.

D'íarg-in an Gear'na' n'r cheart go mbeadh s' riachtanach d- Dearbh'e Sl'inte a chomhl'onadh chun an t-iarpholasa' a athnuachan. Luaigh s' nach raibh sa saincheist i nd'ir're ach 'oca'ocht na riar'ist'. Déirt an Gear'nach, de bhr' go raibh Dearbh'e Sl'inte le comhl'ne, go raibh an chos'elacht ar an sc' al go raibh iarratas ' dh' anamh ar pholasa' nua. Ar an taobh eile d'itigh an t-'rach-ir go raibh Dearbh'e Sl'inte riachtanach i dt' arma' agus coinn'ollacha an pholasa' nuair a chuaigh polasaithe 'rachais saoil i l' ig de bharr neamh'oc pr' imheanna.

Shol'thar an Polasa' go mheasfadh an t-'rach-ir athnuachan polasa' a bh' imithe i l' ig ach luadh –

ÓTeast-idh 'faisn' is frithgheallta' uainn chun an polasa' seo a athnuachan'.

Sa sainmh'ni' at' ar fhaisn' is frithgheallta sa pholasa', 'ir'tear c'elra sl'inte/leigheas. Luann an polasa' go bh' adfadh a leith id' d'fhaisn' is a bheith riachtanach chun athnuachan cumhdaigh a mheas tar' is d- dul i l' ig de bharr neamh'oc pr' imheanna.

Bh' an fhocla'ocht sa pholasa' thar a bheith sonrach maidir leis an riachtanach faisn' is a shol'thar, a 'irigh an fhaisn' is riachtanach sa Dearbh'e Sl'inte chun an polasa' a athnuachan. De bhr' go raibh m' s'tsta gur tugadh f-gra soil ir don Ghear'na' nach raibh na t'ill' 'rachais 'ochta, n'or seasadh leis an nGear'n.

B-nas deiridh ar Mhorg'iste Dearlaice – n'or seasadh leis an nGear'n

Th'inig an d'osp-id seo chun cinn de bhr' go raibh an Gear'na' m'sh'tsta leis an m' id' de bh-nas deiridh a fuair s' nuair a th'inig a polasa' dearlaice 20 bliain in aib'ocht i Feabhra 2006. Cheannaigh s' a Polasa' Dearlaice i Feabhra 1986. Th'inig s' in aib'ocht ar an 1 Feabhra 2006, le b-nas dearlaice 37%. N'os d' ana' i Feabhra d'íth-gair an SSA go bhfaigheadh polasaithe a bh' ag dul i l' ig i M'tra 2006 b-nas deiridh de 49%. Bh' an Gear'na' ag rann'oc a polasa' ar feadh 20 bliain agus mhothaigh s' go raibh s' seo leatromach mar go raibh s' ar an

taobh contráilte den scoithphointe ach nach raibh ach m'íd beag ama i gceist, agus nach bhfuair s' b-nas deiridh a bh' i bhfad n'os airde d'í dheasca.

Déir an SSA go raibh an b-nas deiridh a f-gra'odh do pholasaithe 20 bliain a bh' ag teacht in aib'ocht tar is Aibreán 2005 cothrom le 33%. I nDeireadh F-mhair 2005 arda'odh seo go 36% agus ar's in Eanáir 2006 arda'odh go 37%. Ba seo an figiúr a luadh le polasa' an Ghearána' nuair a chuaigh s' in aib'ocht i Feabhra 2006. I ndiaidh Márta 2006 d'fíh-gair an SSA b-nas deiridh de 49% do bh-nais a bh' ag teacht in aib'ocht i ndiaidh Márta 2006. Luadh toisc n'í th'ínig polasa' an Ghearána' in aib'ocht roimh Márta 2006, nach raibh s' i dteideal an b-nas deiridh n'os airde de 49%. Luaigh an SSA go mbeadh s' leatromach ar shealbh-ir' polasa' a raibh polasaithe f-s acu sa Chiste, toisc go mbeadh ar an gCiste 'oc as an mb-nas deiridh n'os airde.

Thuig m' cois frustrachais an Ghearána' go maith. Chaill an Gearána' 12% breise ar bh-nas deiridh mar gur aibigh a polasa' 20 bliain i Feabhra 2006. D'í mbeadh an polasa' imithe in aib'ocht i ndiaidh Márta 2006 bheadh an b-nas deiridh a bh' le f'íil i Márta 2006 faighte aici. Ach n'or athraigh s' seo go ndeachaigh a polasa' in aib'ocht ar an d'íta go ndeachaigh .i. 1 Feabhra 2006.

Thuig m' nach raibh dualgas ar an SSA cur leis an d'íta aib'ochta ar pholasa' an Ghearána' agus ' a chumas chun leas a bhaint as an mb-nas deiridh n'os airde. Bh' ceart ag an SSA na d'íta' ina mbeadh polasaithe íirithe in'ochta a chinneadh. N'or seasadh leis an ngearán.

Arda'onn SSA agus idirghabh'la' tairiscint do shochar b'is le Ú43,000 i ndiaidh idirbhearta'ochta' leis an oifig seo

Bhain an d'osp-íd seo le SSA ag diélté íleamh ar shochar b'is a 'oc faoi pholasa' írachais t' armach ar na forais gur cuireadh deireadh leis an gcumhdach nuair a bh' 70 bliain sl'naithe ag an 'agach. Cailleadh an t-ítracha' coic's i ndiaidh an 70 bliain a bheith sl'naithe aici. Roimh a b'is, bh' litir mh'cheart faighte ag an ítracha', ag cur in íel di go raibh s' cumhdaithe ar an bpolasa' ar feadh tr' ímhse i ndiaidh an 70 bliain a bheith sl'naithe aici.

Mhothaigh m' f' in, bunaithe ar dh'íla' an ch'is seo, nach bhf' adfa' glacadh leis an litir a seoladh chuig an ítracha' mar dhoicim' ad seasaimh aonair agus nach bhf' adfa' an litir a l' amh gan tagairt a dh' anamh do th' arma' agus coinn'ollacha an pholasa', a thug le fios go soil' ir go raibh deireadh leis an gcumhdach nuair a bheadh 70 bliain sl'naithe ag an ítracha'. Mhothaigh m' ífach, gur cheart 'oca'ocht a dh' anamh.

Sular tagra'odh an gearán chugam bh' tairiscint socraithe de Ú7,000 curtha os comhair an Gearána' ag an SSA. Sa ch'is íirithe seo mheas m' go raibh g'í le h'oca'ocht n'os m-.

I ndiaidh cumars'íd leis an Oifig seo, an SSA agus an t-idirghabh'la' i gceist, d'íantaigh an Comhlacht gur cheart suim Ú50,000 a 'oc le heast'í na mn'í agtha. I ndiaidh f' achaint ar na cois' uile a bhain leis an gc'is mheas m' go raibh tairiscint mh' adaithe an SSA cothrom agus r' asenach.

Írachas Taistil agus Toircheas – seasadh leis an ngearán

Chuir an Gearána' saoire in íirithe go luath i 2004 agus cheannaigh s' polasa' írachais taistil leis an SSA dh'í mh' ina dhiaidh sin. Deich l'í i ndiaidh di an polasa' a cheannach chuir a dochtóir in íel don Ghearána' go raibh s' ag iompar clainne agus ag seil le coepla. I ndiaidh comhairle dochtóra a fh'íil shocraigh s' an tsaoire a chur ar ceal s' seachtaine ina dhiaidh

sin. Bh' s' beartaithe aici taisteal i lár 2004 agus bh' na p'ist' le tabhairt ar an saol go d' anach i 2004.

Bh' ileamh cealaithe curtha faoi bhr'íd ag an nGear'na' faoina polasa' 'rachais taistil, d'fhonn costas na saoire cealaithe a chlédach. Dh'áiltaigh an SSA don ileamh ar an forais nach raibh saoire a chur ar ceal de bharr a bheith ag iompar clainne san 'ireamh faoi t' arma' agus coin'ollacha a polasa', ach amh'ín m'ís rud go raibh s' riachtanach de r' ir m'ochaine mar a luaigh an polasa'.

‘Cancellations because of pregnancy or childbirth where the expected date of delivery is less than eight weeks after your trip ends (or sixteen weeks in the case of known multiple pregnancy) unless the pregnancy was confirmed after the date your policy or travel tickets for your trip were booked and the cancellation is medically necessary.’

Bhreachnaigh m' go grinn ar dh'ta' na n-imeachta' a bh' i gceist. Ba l' ir gur cuireadh an tsaoire curtha in 'irithe agus cumhdach curtha in 'it sular dearbha'odh don Ghear'na' go raibh s' ag iompar clainne. Ina theannta d'hearbhaigh dochtóir an Ghear'na' gur inis s' don Ghear'na' go raibh s' 'riachtanach a cheal'á, deich l' i ndiaidh an polasa' a cheannach. Bh' m' s'tsa a ch'ís seo gur bhain ileamh an Ghear'na' le t' arma' an chumhdaigh agus sheas m' lena gear'ín.

N' fh' adfa' imscrédæ a dh' anamh ar ileamh um chur isteach ar ghn– ag oibreacha b–thair

Bh' gn– deartha int' ag an nGear'na' agus d'itigh s' go ndearnadh dochar don ghn– mar gheall ar an m' id ama a th–g s' oibreacha b–thair a dh' anamh, go 'irithe poll m–r, thar tr' imhse 20 seachtain os comhair a 'itrebh. Theastaigh uaithi go bhfaigheadh s' c'óiteamh – 'rach–ir' na gconraitheoir' a bh' i mbun na n-oibreacha b–thair, ach n'or' 'irigh leis an ileamh a rinne s'. Ina dhiaidh sin, rinne an Gear'na' teagmh'íl leis an Oifig seo agus shol'thar s' figi'óir' a thacaigh lena h' ileamh do chaillteanas

gn–.

D'ínis m' don ghear'ínach nach f' idir liom ach gear'ín – 'thomhalt–ir' inch'ílithe' a imscrédæ agus tharraing m' a haird ar alt 57BA d'Úacht an Bhainc Ceannais agus 'odar'ís Seirbh's' Airgeadais na h'fireann, 2004, a fhor'íann gurb ionann 'tomhalt–ir' inch'ílithe' i nd'íl le Sol'thtra' Seirbh'se Airgeadais, agus tomhalt–ir –

‘(a) who is a customer of the Financial Service Provider, or

(b) to whom the Financial Service Provider has offered to provide a financial service, or

(c) who has sought the provision of a financial service from the Financial Service Provider.’

Sa ch'ís seo, de bhr' gur bhain an gear'ín le h' ileamh tr'æ p'irt', n'orbh tomhalt–ir inch'ílithe an Gear'na' laistigh de bhr' an Achta agus d' r' ir sin n' fh' adfainn a gear'ín a imscrédæ.

N' b–nas saor – mhille'ín b–nas cheal' ílimh m–tar'rachais– n'or seasadh leis an ngear'ín

Bhain an d'osp–id m–tar'rachais seo le Gear'na' a chaill a b–nas cheal' ílimh 50% i ndiaidh ileamh a dh' anamh do dham'iste a rinne gluaiste'ín tr'æ p'irt' anaithnid d' gluaiste'ín p'irce'ílte. D'éirt an Gear'na' go raibh a gluaiste'ín p'irce'ílte go dl'th'óil agus faoi ghlas, agus dl'arg–in s' go raibh s' ag–rach go ngearrfa' pion–s mar seo uirthi toisc nach raibh s' f' in ciontach ar shl' ar bith as an dam'iste a rinneadh agus n' raibh freagracht aici san 'bhar.

Is ard at' i gceist le b–nas cheal' ílimh laghdæ pr' imhe a cheada'tear le linn athnuachana n–luachana, do dhuine 'rachaithe nach bhfuil ileamh ar bith d' anta aige/aici a bhfuil tionchar aige ar an tr' imhse 'rachas at' d'reach thart. T' s' t'bhachtach a thuiscint nach ionann b–nas cheal' ílimh agus 'b–nas cheal' mille'ín'. Ach a mb'onn ileamh, n– ileamh poit' inseal d' anta, t' an t–'rach–ir tiomanta d'leis'oca'ocht agus bainfidh feidhm le for'íacha an pholasa'.

Beidh tionchar aige seo ar bh-nas cheal illeamh, ach amháin m'á t'á cosanta in aghaidh an chailteanas.

F'adfaidh sealbh-ir polasa' roghn' cosaint in aghaidh an b-nas cheal illeamh a chailleadh tr' chumhdach (b-nas cheal illeamh cosanta) a cheannach. Ag brath ar chandam illeamh, n' chailleat b-nas cheal illeamh go huathoibr'och nuair at' s' cosanta n- n' laghda'tear nuair a dh'antar illeamh ar pholasa' m-tair. T'á pr' imh bhreise in'octha ag an sealbh-ir beartais don sochar seo.

Sa ch'as seo n'or roghnaigh an Gear'na' an sochar seo a chur ar a polasa' agus d'á r' ir sin, bh' tionchar ag an illeamh a rinne s' faoina cl'edach m-tar'achais ar a b-nas cheal illeamh.

C'eram r' as'nach uile riachtanach ionas go n- ireoidh le c'as spar'ín cailte ar eitle'ín – n'or seasadh leis an nGear'na'

D'fh'g an Gear'na' a spar'ín ar eitle'ín nuair a shroich s' a ceann scr'be sa Sp'inn. Chuir s' in i'el san aerfort agus don aerl'ne go raibh a spar'ín cailte aici. Dh'el'taigh an SSA d'á h' illeamh faoina polasa' 'rachais taistil don spar'ín a bh' cailte aici agus an Ú700 a bh' ann ar na forais nach raibh s' s'ch c'eramach de r' ir mar a' il'tear faoi th'arma' an pholasa' chun s'tbh'ilteacht a bag'iste pearsanta a chosaint. D'leasaontaigh an Gear'na' le h' illeamh an SSA nach raibh *óc'eram r' as'nach uile* l' irithe aici i leith a spar'ín agus mhothaigh s' nach raibh s' f' ar'áilte a r'á n'á t-gadh úgn'áth r' amhch'eraim'ú chun a cuid maoin' a chosaint. D'árg-in s' go raibh s' thar a bheith c'eramach agus ' ag tabhairt aire d'á spar'ín agus ag tuairisc' a chailteanas.

Ghlac m' leis gur fheidhmigh an Gear'na' go freagrach i dtuairisc' a cailteanas agus san iarracht a rinne s' a spar'ín a fh'áil ar ais. Ach ba f'rinne an sc' il gur fh'g s' a spar'ín in áit mh'fheil'énach, p'osa fada uaithe, ar shu'och'ín ar an eitle'ín agus bheadh daoine eile in ann a th-g'áil d'á mba mhian leo. Mhothaigh m' de bhr' go ndearna s' amhlaidh gur sh'áraig s' t'arma' agus coinn'ollacha a polasa' agus n' fh' adfainn seasamh lena gear'ín.

Easpa muin'ne i gcomhlacht 'rachais – n'or seasadh leis an nGear'na'

Bh' polasa' morg'iste dearlaice ag an nGear'na'. D'á iligh s' gur chuir na fig'eir' ina r'áiteas bliantúil mearbhall air agus nach bhfuair s' soil' iri' ar bith -n SSA Mhothaigh s' n'á bhainistigh an SSA a chuntas mar is ceart agus bh' imm' sir de bharr teip an SSA a mhalairt a áit'.

Nuair a rinneadh imscr'ed' ar an sc' al, bh' s' soil' ir gur eascair an fhadh' – teip an SSA chun m' ad' pr' imhe a fheidhm' go d' anach i 1999. Ghlac m' leis gur admhaigh an SSA a bhoten agus cuireadh gach rud ina cheart tr' aonaid a chur leis an bplean gan costas a ghearradh ar an nGear'na'.

Mar sin f' in, thug m' faoi deara nach raibh an Gear'na' riamh s'táta leis na r'áit'is bhliant'ela a fuair s' fi' gur cearta'odh an earr'áid pr' imhe. I ndiaidh na gc'áip' is' uile a bhain leis an gc'as seo a scr'ed', lena n-áir'tear breis faisn' ise faighte -n SSA, bh' m' s'táta nach raibh aon rud cearr leis na fig'eir' a sol'th'ra'odh.

I nd'áir'e ceist a bhain le heaspa muin'ne a bh' sa ch'as seo. N' raibh muin'ín ag an Gear'na' n'os m- i mbainist' an SSA d'á chuntas. Thug m' faoi deara go raibh polasa' morg'iste dearlaice aige leis an SSA agus gur thug s' bainist' a chiste don SSA ar iontaoibh. C' go raibh an chos'elacht ar an sc' al nach raibh s' muin'neach as bainist' an pholasa', i ndiaidh scr'ed' a dh' anamh ar fhig'eir' an SSA n' fh' adfainn seasamh leis an nGear'ín.

Cuid IV

Ráitis Airgeadais

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, le cur i lúthair Tithe an Oireachtais

Rinne m'iniúchadh ar ríitis airgeadais Bhíer-Ombudsman um Seirbhís Airgeadais don bhliain dár chríoch 31 Nollaig 2006, faoi Acht an Bhainc Ceannais 1942 atá leasaithe ag Acht an Bhainc Ceannais agus ódarús Seirbhís Airgeadais na hÉireann 2004. Cuimsíonn na ríitis airgeadais, a ullmháodh faoi na beartais chuntasa'ochta atá leagtha s'os iontu, Ríiteas faoi na Beartais Chuntasa'ochta, an Cuntas Ioncaim agus Caiteachais, an Clár Comhardaithe agus na n-ta' a bhaineann leis.

DUALGAIS AN OMBUDSMAIN AGUS AN ARD-REACHTAIRE CUNTAS AGUS CISTE

Tá an tOmbudsman freagrach as ríitis airgeadais a ullmhóid de r'ir Acht an Bhainc Ceannais 1942 atá leasaithe ag Acht an Bhainc Ceannais agus ódarús Seirbhís Airgeadais na hÉireann 2004, agus as rialacht na n-idirbheart a chinntí. Ullmháíonn an tOmbudsman na ríitis airgeadais de r'ir an Chleachtais Chuntasa'ochta a Ghnáthghlactar leis in Éirinn. Tá dualgais chuntasa'ochta an Ombudsmain leagtha amach sa Ríiteas um Dhualgais Ombudsman um Seirbhís Airgeadais.

Tá freagracht ormsa na ríitis airgeadais a iniúchadh de r'ir na riachtanas íbhartha dl' agus rialacháin agus na gCaighdeáin Idirnáisiúnta Iniúch-íreachta (RA agus fire).

D'anaim mo thuairim a thuairisciú ar c'acu an dtugann na ríitis airgeadais dearcadh f'or cothrom de r'ir an Chleachtais Chuntasa'ochta a Ghnáthghlactar leis in Éirinn. Tuairisc'm, freisin, c'acu ar coinn'odh, i mo thuairim, cu'leabhair chuntasa'ochta. Luaim, ina theanntasan, c'acu an bhfuil na ríitis airgeadais ag teacht leis na leabhair chuntais.

Tuairisc'm ar aon ísc íbhartha nuair n'í ástídeadh airgid chun na críocha a bh' ar intinn d-íbh, n- ar idirbhearta nach raibh de r'ir na n-ódarús a rialaíonn iad.

Tuairisc'm, freisin, m'í tharla'onn s' nach bhfuair m' an fhaisn is uile agus na m'iniúcháin ba gh' chun críocha m'iniúchta.

D'anaim athbhreithniú ar c'acu an dtugann an Ríiteas faoin Rialá Inmheánach Airgeadais I'irí go gcomhl'onnann an Bíer- an C-d Cleachtais um Rialachas Comhlachta' Stáit, agus tuairisc'm ar aon ísc íbhartha nuair nach nd'antar amhlaidh n- m'í bh'onn an ríiteas m'íthreorach n- neamhr'ireach le faisn is eile atá ar m'leolas - m'iniúchadh ar na ríitis airgeadais. N'í iallach orm breithniú an gcláda'onn an Ríiteas um Rialacháin Inmheánach Airgeadais gach riosca agus rialacháin airgeadais, n- teacht ar thuairim faoi ífeacht na ngnáthamh riosca agus rialacháin.

L'im aon fhaisn is eile atá sa Tuarascáil Bhliantúil, agus breithn'm an bhfuil s' ag teacht leis na ríitis airgeadais iniúchta. M'í thagaim ar aon mh'ríitis, dar liom, n- ar neamhr'ireachta' íbhartha sna ríitis airgeadais, breithn'm na himpleachta' atá ann do mo thuairisc.

BONN LE TUAIRIM AN INIÚCHTA

Agus m'í ag feidhmiú mar Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, rinne m'iniúchadh ar na ríitis airgeadais de r'ir na gCaighdeáin Idirnáisiúnta Iniúch-íreachta (RA agus fire) a dl'eisigh an Bord Cleachtas Iniúch-íreachta, agus tr'í thagairt do na chéins' a bhaineann le comhlachta' Stáit - thaobh a gcérsa' bainist'ochta agus feidhm'ochta de. Cuimsíonn an t-iniúchadh scrúdú, ar bhonn tástála, ar fhianaise atá bainteach le m'ídeanna agus nochtadh agus rialacht na n-idirbheart a chuimsítear sna ríitis airgeadais. Cuimsíonn s', freisin, measúnú ar na meastacháin agus breithiúnais shuntasacha a rinneadh nuair a bh' na ríitis airgeadais í nullmhé, agus c'acu an bhfuil na beartais chuntasa'ochta oiriúnach do chéins' an Bhíer-, iad í bhforfheidhmiú go comhsheasmhach agus í nochtadh go leordh-thanach.

Phleanáil agus rinne m'iniúchadh ar dh-ígh go bhfaighinn gach eolas agus m'iniúcháin a sh'l m

a bheith riachtanach chun an leorfháin is a fháil a thabharfadh ratha'ocht r'asanta go bhfuil na ríitis airgeadais saor – mh'íris bhártha, de bharr calaoise n- m'rialtachta n- earráide eile. Agus mo thuairim í chrutha agam rinne m' measa, freisin, ar leor i gcoitinne ' l'ithreoiracht na fáin íse sna ríitis airgeadais.

Gan mo thuairim a mhaolá, tarraing'm aird ar n-ta 9 sna ríitis airgeadais, a luann an íginnteacht a bhaineann le maoina agus aitheantas deiridh don dliteanas pinsin.

TUAIRIM

I mo thuairim, tugann na ríitis airgeadais dearcadh f'or cothrom, de r'ir na gCleachtas a Ghníthghlactar leo in íirinn, ar staid chersa' an Bhaer- ar an 31 Nollaig 2006 agus ar a ioncam agus caiteachas don bhliain d'í chr'och sin.

I mo thuairim, choinnigh an Bhaer- cu'leabhair chuntais. Tá na ríitis airgeadais ag teacht leis na leabhair chuntais.

John Purcell

Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

3 Bealtaine 2007

Ráiteas faoin gc-ras rialaithe airgeadais inmheánach

Aithníonn Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais (Ombudsman), mar Ombudsman, go bhfuil sé freagrach as an gc-ras rialaithe airgeadais inmheánach atá ag Bliantúil Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais.

Aithníonn an tOmbudsman, freisin, nach féidir le gc-ras inmheánach rialaithe airgeadais dá shraith ach rathaíocht riasanta seachas dearbh-rathaíocht a thabhairt in aghaidh earráidí nithiela.

Leagann an tOmbudsman amach na príomhghnáthaimh seo a leanas chun go mbeidh rialú airgeadais inmheánachifeachtach ar fáil laistigh den Bliantúil:

- ☞ Mar a fhoráiltear in Alt 57 BP d'Acht an Bhainc Cheannais 1942 arna ionú ag Alt 16 d'Acht an Bhainc Ceannais agus d'ardáis Seirbhísí Airgeadais na hFíreann 2004, tá an tOmbudsman freagrach as riarachán agus gnó an Bliantúil a fheidhmiú, a bhainistiú agus a rialú go ginearálta. Tuairiscíonn an tOmbudsman do Chomhairle Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais ag a gcruinnithe, a reáchtáiltear sa ghnáthshli ar bhonn d'fhóseil.
- ☞ Tá an ÚC-d Cleachtais do Rialachas Bliantúil Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadaisú glactha ag an gComhairle agus ag an mBliantúil, agus bunaithe ar ÚC-d Cleachtais do Rialachas Comhlachtaí Stáit na Roinne Airgeadais.
- ☞ Ghlac an Chomhairle le Rialachas Gnáthaimh agus Gnó do Chruinnithe Chomhairle Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadaisú.
- ☞ Chuir an tOmbudsman i bhfeidhm, freisin, c-ras Gnáthamh Airgeadais a leagann amach na treoracha airgeadais, n-ta' gnáthaimh agus cleachtais tarmligin. Tá Coiste Iniechta ceaptha ag an Ombudsman chun forbheathnadh anamh ar ghnáthaimh airgeadais i gcoitinne. Cuirtear a thuairisc ar fáil don Chomhairle, freisin. Tháinig an Coiste le chéile ar thráchtid i 2006. D'anann an tOmbudsman monatóireacht agus athbhreithniú ar ifeacht an ch-ras

ghnáthaimh inmheánaigh.

- ☞ Rinne an tOmbudsman anailís ar mheasúnú riosca an Bliantúil agus a ghnó le linn 2006; rinneadh measúnú agus athbhreithniú i 2006 ar impleachtaí aon rioscaí fídeartha dá shraith. Aontaíodh go raibh na rioscaí fídeartha a aithníodh fímbainistiú go cuí. Cuireadh mionchláir iniechta oibre inmheánach ar bun agus ag feidhmiú i 2006.
- ☞ Sainíodh Comhairle agus foireann an Bliantúil – Eanáir 2006, faoi na hAchtanna Eiticí in Oifigí Poiblí, 1995 agus 2001.

ATHBHREITHNIÚ AR NA RIALUITHE INMHEÁNACHA

Tá athbhreithniú d'anta agam ar ifeacht an ch-ras rialaithe. Scrúdaigh mé tuairiscí an iniechta inmheánaigh agus miontuairiscí de chruinnithe an choiste iniechta. Tugaim faoi deara gur aibhsíodh roinnt easnamh rialaithe iontu ach gur glacadh cimeanna leasaithe ina dtaobh – shin.

Shuiteálmair r'omhch-ras cuntasaochta a chuimsigh fíchiúenaithe agus creidiúenaithe i 2007 agus ina dhiaidh. Cuirfidh seo tuilleadh feabhais ar na c-ras.

Tugaim faoi deara, freisin, go bhfuil an clár iniechta inmheánach ag feidhmiú ar bhonn leanúnach, agus cinnteoidh mé go bhfeidhmeofar aon mholta a áiríonn as cibé easnamh a thabharfadh sí chun solais.

Joe Meade
Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais

27 Aibreán 2007

Ráiteas faoi Dhualgais Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais

fil'onn Altanna 57 BP agus BQ d'Acht an Bhainc Ceannais 1942 arna ionsú ag Alt 16 d'Acht an Bhainc Ceannais agus ódarús Seirbhís Airgeadais na hfireann 2004 ar Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais ráitis airgeadais a ullmhá i bhfoirm a bheadh infhaofa ag Comhairle Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais tar éis d'ádhúl i gcomhairle leis an Aire Airgeadais. N' m' r don Ombudsman, agus na ráitis airgeadais seo á nullmhá aige:

- ☉ Beartais chuntasa'ochta cu' a roghná agus iad a fhorfheidhmá go comhsheasmhach;
- ☉ Breithiánais agus meastacháin a dh'ánamh atá r' asánta agus stuama;
- ☉ A lua cib' ar leanadh de na caighdeáin chuntasa'ochta infheidhmithe, faoi r' ir aon difr'ochta' ábhartha a nochtadh agus a m'n'odh sna ráitis airgeadais;
- ☉ Na ráitis airgeadais a ullmhá ar bhonn gn-thais leantaigh, seachas m'ús m'chu' a r' amh-mheas go leanfaidh an Bliár- ag feidhmá.

Tá an tOmbudsman freagrach as cu'leabhair chuntais a choinneáil a l' ir'onn go f'or cothrom ag am ar bith staid airgeadais an Bliár- agus a chuireann ar a chumas a chinntá go bhfuil na ráitis airgeadais ag clo' le hAlt 57 BQ den Acht. Tá an tOmbudsman freagrach, freisin, as s-cmhainn' an Bliár- a chosaint agus as c' imeanna r' asánta a ghlacadh chun calaois agus neamhrialtachta' eile a chosc agus a bhrath.

Joe Meade
Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais

27 Aibreán 2007

Ráiteas faoi na Beartais Chuntasa'ochta

Is iad seo a leanas na beartais chuntasa'ochta shuntasacha ar glacadh leo sna ráitis airgeadais seo:

BONN CUNTASAÍOCHTA

Ullmha'tear na ráitis chuntasa'ochta de r'ir na bprionsabal cuntasa'ochta a bhfuil gnáthghlacadh leo agus faoi choinbhinsiën na gcostas stairiúil, agus comhl'onann siad caighdeáin tuairisc'ochta airgeadais Bhord na gCaighdeáin Cuntasa'ochta.

IONCAM TOBHAIGH

Fororda'onn rialacháin na Comhairle, a rinneadh faoi Acht an Bhainc Ceannais agus òdarás Seirbhís Airgeadais na hÉireann 2004, an m'ad atá le toibhiú do gach catagóir de soláthraí seirbhíse airgeadais. L'ir'onn an t-ioncam tobhaigh na m'ideanna atá infhaighte do gach soláthraí seirbhíse, agus iad r'ofa de r'ir na rialacháin agus bunaithe ar na soláthraí a shainaithin an Bioré agus ar fhaisn is a tugadh dó. D'scr'obhtar drochfhiacha nach meastar a bheith in-aisghabhála.

AITHINT CAITEACHAIS

Aithn'tear caiteachas sna ráitis chuntasa'ochta ar bhonn fabhrúithe, de r'ir mar a thabha'tear

SÓCMHAINNÍ SEASTA INLÁIMHSITHE

Luaitear s-cmhainn' seasta inláimhsithe ar a gcostas láide d'mheas carntha. Cuir'tear an d'mheas, a chuirtear mar mhúirear ar an gCuntas Ioncaim agus Caiteachais, d'fhonn costas na s-cmhainn' seasta a dh'scr'obh thar a saol ástídeach measta, faoi mhodh na l'ne d'r', ag r'áta bliantúil de 5% dláthch-iríe foirgnimh, 33% do threalamh r'omhaireachta agus 25% do na s-cmhainn' eile ar fad. Gearrtar d'mheas na bliana iomláine i dt'ir'ímhse na h'adlá.

CUNTAS CAIPITIÚIL

L'ir'onn an Cuntas Caipitiúil luach neamh-améachta an ioncaim a ástídeadh chun cr'ócha caipitiúla.

AIRGEADRAÍ EACHTRACHA

Idirbhearta atá in ainmn'ocht airgeadra' eachtracha, athra'tear go euro iad i rith na bliana, ag r'áta l'á na hidirbhearta, agus t'ir'tear don tr'ímhse sin iad sa Chuntas Ioncaim agus Caiteachais. Athra'tear s-cmhainn' agus dliteanais atá in ainmn'ocht airgeadra' eachtracha go euro ag na r'áta' malartaithe a fheidhm'onn ar dh'áta an chl'ir chomhardaithe agus t'ir'tear na gn-thachain agus caillteanais a l'ir'onn d'á thoradhsan ar an gCuntas Ioncaim agus Caiteachais don tr'ímhse.

LÉAS MAOINITHE

Pl'itear le h'oca'ochta' l'asa i gCuntas Ioncaim agus Caiteachais na bliana lena mbaineann siad.

PINSIN

I gcás ball foirne t'irithe, t'á an Bioré ag pl' leis an Roinn Airgeadais maidir le maoiniú agus bainistiú sc'ím sainsochair pinsin sa todhcha'. Agus sinn ag feithimh ar chinneadh faoin t'áthar, t'á soláthar d'anta a r'omhtar mar ch'atadáin de na tuarastail t'áthartha. (F'ach n-ta 9). I gcás ball foirne eile, d'anann an Bioré rann'oca'ochta' i sainsc'ím rann'oca'ochta. (F'ach n-ta 9).

Cuirtear na suimeanna seo mar mhúirear sa Chuntas Ioncaim agus Caiteachais de r'ir mar atá siad in'ochta.

FIGIÚIRÍ COMPARÁIDEACHA

Baineann na ráitis airgeadais leis an d'á mh' d' ag d'á chr'och 31 Nollaig 2006. Baineann na figiúir' comparáideacha le tr'ímhse naoi m', go d'reach.

Cuntas Ioncaim agus Caiteachais

DON BHLIAIN DÚR CHRÍOCH 31 NOLLAIG, 2006

	N-ta'	2006 Ú	Aibreún – Nollaig 2005 Ú
Ioncam Infhaighte	2	3,499,816	2,751,312
Aistriú (chuig)/–n gCuntas Caipitéil	3	(66,860)	(31,056)
		<hr/> 3,432,956	<hr/> 2,720,256
Costais Riaracháin	4	3,295,383	1,812,430
		<hr/> 137,573	<hr/> 907,826
Barrachas don bhliain			
		907,836	0
		<hr/> 1,045,409	<hr/> 907,826
Iarmh-íid ar an 1° Eanáir			
Iarmh-íid ar an 31° Nollaig			

Joe Meade

Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais

27 Aibreún 2007

Ní aon ghníthachain n- caillteanais sa Bhliain Airgeadais, seachas na cinn a ndéileáiltear leo sa Chuntas Ioncaim agus Caiteachais.

Tá an Ráiteas faoi Bheartais Chuntasa'ochta agus na n-ta' 1 go 14 mar chuid de na Ráitis Airgeadais seo.

Clár Comhardaithe

AR AN 31 NOLLAIG 2006

	N-ta'	2006	Aibreán- Nollaig 2005
		Ú	Ú
S-cmhainn' seasta			
S-cmhainn' inlíimhsithe	5	589,425	31,056
		589,425	31,056
S-cmhainn' Reatha			
Banc agus Airgead Tirim		188	43,411
Cuntais Taisce Bhainc		2,082,958	1,542,920
Fíchiúnaíthe agus Ríamh'oca'ochta'	7	23,366	155,304
		2,106,512	1,741,635
Creidiúnaithe (m'ideanna dlite laistigh de bhliain amháin)			
Creidiúnaithe agus fabhruithe	8	1,020,377	833,799
Banc		40,727	0
Iasacht		77,091	0
Líon		23,803	0
		1,161,998	833,799
Glans-cmhainn' Reatha			
		944,514	907,836
Creidiúnaithe (m'ideanna dlite tar éis bliana amháin)			
Cuntas Iasachta	6	353,168	0
Cuntas Líonasa	6	37,446	0
		390,614	0
Glans-cmhainn'			
		1,143,325	938,892
Líonaithe ag			
Cuntas Caipitíeíl	3	97,916	31,056
Barrachas Carntha ar an 31 Nollaig			
		1,045,409	907,836
		1,143,325	938,892

Joe Meade
Ombudsman um Sheirbhísí Airgeadais

27 Aibreán 2007

Tá an Ráiteas faoi Bheartais Chuntasa'ochta agus na n-ta' 1 go 14 mar chuid de na Ráitís Airgeadais seo.

N-ta'

(ATÇ MAR CHUID DE NA RÇITIS AIRGEADAIS)

1. BUNÚ NA COMHAIRLE AGUS AN BHIÚRÓ

Is aonán corparáideach Bhiúró Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais, a buna'odh faoi Acht an Bhainc Ceannais agus Seirbh's' Airgeadais na hfireann 2004, agus t'á s comhdh anta d'Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais, gach ceann de Leas-Ombudsman na Seirbh's' Airgeadais agus an fhoireann. Is comhlacht reachtúil a mhaoin'tear le tobhaigh ar sholáthar-ir' na seirbh's' airgeadais. D'ileáilann an Bhiúró go neamhspleách le gearáin – thomhalt-ir' faoi phl' pearsanta a bh' acu le soláthar-ir' seirbh's' airgeadais n'á r' itigh na soláthar-ir'. Chuaigh s' i mbun feidhm'ochta ar an 1 Aibreán 2005 de r' ir fhorlacha Ionstraim Reachtúil 455 de 2004. Na sc' imeanna ombudsman a bh' ann san earnáil pr'obháideach d'íFhorais çrachais agus Creidmheasa, comhchuíms'odh sa Bhiúró- iad ar an 1 Aibreán 2005.

Cheap an tAire Airgeadais Comhairle Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais i Meán Fómhair 2004. Is iad na feidhmeanna a leagtar s'os di san Acht:

- ④ an tOmbudsman agus an Leas-Ombudsman a cheapadh
- ④ na treoir'nte a fhorordá faoina bhfeidhmeoidh an tOmbudsman
- ④ tobhaigh agus t'áill' a chinneadh a bheidh in'ochta ar son fheidhmíe na seirbh's' a chuirfidh an tOmbudsman ar f'áil
- ④ an meastachán ioncain agus caiteachais bliantúil a ullmh-ídh an tOmbudsman a fhaomhadh
- ④ ifeacht agus ifeachtélacht an Bhiúró- a choinneáil faoi athbhreithníe agus an tAire a chomhairlíe ar aon ábhar atá bainteach le feidhmíe an Bhiúró-
- ④ an tOmbudsman a chomhairlíe ar aon ábhar a bhfuil comhairle á lorg ag an Ombudsman ina thaobh.

N'á r-áil ar bith ag an gComhairle maidir le r' iteach gearáin.

Costais na Comhairle agus an Bhiúró-

Íoctar costais na Comhairle as Cist' an Bhiúró-. L' ir'onn na cuntais costais iomlána na Comhairle agus an Bhiúró- don bhliain d'ár chr'och 31 Nollaig 2006.

2. TOBHACH IONCAIM

D'ann Alt 57 BD d'Acht an Bhainc Ceannais 1942 arna ionstá ag Acht an Bhainc Ceannais agus Ódarás Seirbh's' Airgeadais na hfireann 2004, soláthar le haghaidh tobhach ioncain a bheidh á 'oc ag soláthar-ir' seirbh'se airgeadais leis an mBhiúró- ar th' arma' a chinnfidh Comhairle Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais. Shocraigh Rialachán Acht an Bhainc Ceannais 1942 (Comhairle Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais) 2006, an r'áta iarbh'r don bhliain d'ár chr'och 31 Nollaig 2006.

Tá an t-ioncam don tréimhse mar a leanas:

	2006	Aibreán – Nollaig 2005
	€	€
Tobhach	3,463,682	2,746,200
Ioncam Eile	1,001	0
ós Bainc	35,133	5,112
Iomlán	3,499,816	2,751,312

3. CUNTAS CAIPITIÚIL

	2006	Aibreán – Nollaig 2005
€	€	€
Iarmhí id Tosaigh	31,056	0
Aistriú –n/(chuig) Cuntas Ioncaim agus Caiteachais		
Cistí leithdháilte chun sábháin' seasta a fháil	82,110	44,500
Ais'oc an ghníomhaíochtaí de lán airgeadais	11,729	
Ais'oc an ghníomhaíochtaí dílísacht	54,741	0
Amáechadh de riaráil d'mheasa	(81,720)	(13,444)
	66,860	31,056
Iarmhí id ar an 31 Nollaig 2006	97,916	31,056

4. COSTAIS RIARACHÁIN

	2006	Aibreán – Nollaig 2005
	Ú	Ú
Tuarastail agus Costais Foirne	1,438,050	999,136
Costais Pínsin na Foirne	405,581	117,265
Oiliúint na Foirne	23,415	6,001
Drochfhiacha	44,748	0
Luach Saothair na Comhairle	194,166	173,073
Costais na Comhairle	20,885	85,064
C'os agus Ráta'	217,242	136,250
Costais Athlonnaithe	86,785	0
Iasacht / L'as T-gála	14,867	0
Cothabháil	26,746	32,178
Comhdháil agus Taisteal	60,747	18,671
Táill' Comhairleoireachta	190,016	33,319
Imeachta' Faisn' ise	108,079	59,882
Glant-íreacht	16,670	14,029
Táill' DI'	105,111	10,000
Crachas	4,692	3,842
Costais Stáisean-íreachta	70,998	46,616
Costais Riaracháin Eile	155,818	51,660
Iníochadh Seachtrach	19,590	12,000
Iníochadh Inmheánach	9,457	0
D'mheas	81,720	13,444
Iomlán	3,295,383	1,812,430

L'on Foirne

Bh' 25 duine (22 i 2005) fostaithe (go buan) i mbliain airgeadais 2006, lena n'áirítear 4 buanbhall foirne p'irtaimseartha.

5. SÓCMHAINNÍ SEASTA INLÁIMHSITHE

	Trealamh R'omhaireachta Ú	Feisteas Oifige, Troscán & Treallamh Ú	Ach-iriú Foirgnimh Ú	Iomlán Ú
Costas				
Ar an 1 Eanáir 2006	27,826	16,674	0	44,500
Breiseanna le linn na tréimhse	63,049	92,040	485,000	640,089
Ar an 31 Nollaig 2006	90,875	108,714	485,000	684,589
D'mheas Carntha				
Ar an 1 Eanáir 2006	9,275	4,169	0	13,444
Táille don tréimhse	30,292	27,178	24,250	81,720
Ar an 31 Nollaig 2006	39,567	31,347	24,250	95,164
Glanluach an Leabhair				
Ar an 31 Nollaig 2006	51,308	77,367	460,750	589,425
Ar an 31 Nollaig 2005	18,551	12,505	0	31,056

6. IASACHT BHAINC AGUS LÉAS MAOINITHE

Maoin'odh Athch-iriú na hoifige nua tréimhse iasacht bhainc de €485,000 thar thréimhse 5 bliain agus an fearas oifige tréimhse chomhaontaithe le 3 bliain de €78,949. Miondealaítear dliteanais na hiasachta agus an léas mar a leanas:

	iasacht Ú	Léas Ú
Dlíteanais Reatha	77,091	23,803
Dlíteanais Fhadtréimhse	353,168	37,446
	430,259	61,249

7. RÉAMHAÍOCAÍOCHTAÍ AGUS IONCAM FABHRUITHE

	2006	Aibreán – Nollaig 2005
	Ú	Ú
Fíchiúnaíthe	1,000	-
Ioncam fabhrúithe	8,694	87,624
Rann'oca'ochtaí	13,672	67,680
	23,366	155,304

8. CREIDIÚNAITHE (MÉIDEANNA DLITE LAISTIGH DE BHLIAIN AMHÁIN)

	2006	Aibreán – Nollaig 2005
	Ú	Ú
Creidiúnaíthe agus fabhrúithe tráidil	77,393	35,359
'oca'ochtaí Airleacain Thobhaigh	0	360,642
Rann'oca'ochtaí Pínsin	942,984	437,798
	1,020,377	833,799

9. PÍNSIN

Ag teacht le hAlt 57 BN d'Acht an Bhainc Ceannais 1942, arna ionsú ag Alt 16 d'Acht an Bhainc Ceannais agus ódarús Seirbhís Airgeadais na hFíreann 2004, dhráchtáigh an Chomhairle scím phínsin agus cuireadh faoi bhráid an Aire Airgeadais lena fhaomhadh. Is scím shainsochair pínsin rann'oca'ochtaí atá bunaithe ar Mhodhscím Eanáil Poiblí na Roinne Airgeadais. Fad atáthar ag feitheamh ar fhaomhadh, tá an scím féidhmíe ar bhonn riaracháin le cead an Aire.

Tá bainistíe agus maoiníe na scíme amach anseo fé bplá ag an mBíeá– leis an Roinn Airgeadais. Tá moladh dánta ag an mBíeá– go nglacfaidh an Stáit chuige fiachas na sochar a 'octar faoin scím, in íric 'oca'ocht bhliantéil chátadán de thuarastail bhail na scíme. Go dté go ndánfar cinneadh faoin bhbar, beidh íginnteacht ann faoi mhaoiníe agus aithint dheireannach an dliteanais phínsin. Rinneadh soláthar de 942,984 in íomláin le haghaidh tuarastail bhbartha ar an 31 Nollaig 2006. Tá beartaithe ag an Roinn Airgeadais cinneadh cróchnéil a dhánamh i 2007.

Ina theanntasan, d'ífhádfadh baill foirne a dláistrigh – oifigí iarOmbudsman na bhForas Círachais agus Creidmheasa ar dháta ír mbunaithe, an rogha a dhánamh go leanfa' d'í scím sain-rann'oca'ochtaí reatha. Riarann soláthar-ír' pínsin próbhídeacha na scímeanna seo, a chuimsíonn sochar cumhdaigh saoil. Nuair a 'octar na rann'oca'ochtaí fostára agus fostaithe, n'bh'onn aon dliteanas breise ar an mBíeá–. Ina íit sin, d'ífhádfadh an fhoireann aistrithe an rogha a dhánamh go mbeid's ina mbaill de scím an Bhíeá– – dháta a naistrithe. Sna císaonna seo, fuair an Bíeá– m'ideanna, tar ís d'ífhóstithe a dteid'ochtaí faoi na scímeanna sain'oca'ochtaí a ghílleadh. Ósídfeair na m'ideanna seo chun blianta breise a cheannach faoi

sc im an Bhíor–, de r ir fhoráilacha Mhodhsc im Earnáil Poiblí na Roinne Airgeadais.

Coinn'onn an Biur– na rann'oca'ochta' fosta' agus na m' ideanna a fuarthas i leith na dteidl'ochta' a gh' ill na fostaithe aistrithe, go dt' go gcinneadh an tAire Airgeadais ar an d–igh ina riarfar an sc im. Tí na m' ideanna seo í gcuimsiú sna f' ichiánaithe (f' ach n–ta 8).

N'or comhl'onadh foráilacha FRS 17, ag feitheamh ar chinneadh an Aire Airgeadais faoin d–igh ina riarfar an sc im.

10. CEANGALTAIS AIRGEADAIS

- (i) N' raibh aon cheangaltas chaipitil ann le haghaidh caiteachais chaipitil ar an 31 Nollaig 2006.
- (ii) Tí ceangaltas ar an Ombudsman atí in'ochta sa 12 m' romhainn faoi iasacht ar l' as oibr'ochta bainc neamh-incheallaithe, mar a leanas:
  - ☞ fagfaidh an iasacht de Ú485,000 dláthch–iriú na hoifige tar ís 5 bliain.
  - ☞ fagfaidh an l' as de Ú78,949 dífhearas oifige, tar ís 3 bliain.

11. DLITEANAIS THEAGMHASACHA

N' raibh aon dliteanas theagmhasacha ann ar an 31 Nollaig 2006.

12. GNÍOMHARTHA DLÍ

Ar an 31 Nollaig 2006 rinne Soláthr–ir Seirbh'se Airgeadais achomharc ar an gCéirt Uachtarach in aghaidh breithiúnas den Ard-Chéirt, a bh' i ndiaidh cærsa' a bhreithniú tar ís don Ombudsman cinneadh a dh' anamh. Tí an caingean seo í chosaint ag an Ombudsman.

13. COMHALTAÍ NA COMHAIRLE – NOCHTADH SAINLEASANNA

Ghlac an Chomhairle le gníthamh a thagann leis na treoirl'nte a dléisigh an Roinn Airgeadais maidir le nochtadh sainleasanna ag comhalta' na Comhairle, agus clo'odh leis na gníthaimh seo le linn na tr' imhse. N' dhearnadh aon idirbhearta i rith na bliana, – thaobh imeachta' na Comhairle, a raibh aon leas buntáistiúil ag comhalta' na Comhairle iontu.

14. FAOMHADH NA RÁITEAS AIRGEADAIS

Dífhaomhaigh Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais na Ráitis Airgeadais ar an 27 Aibreán 2007.

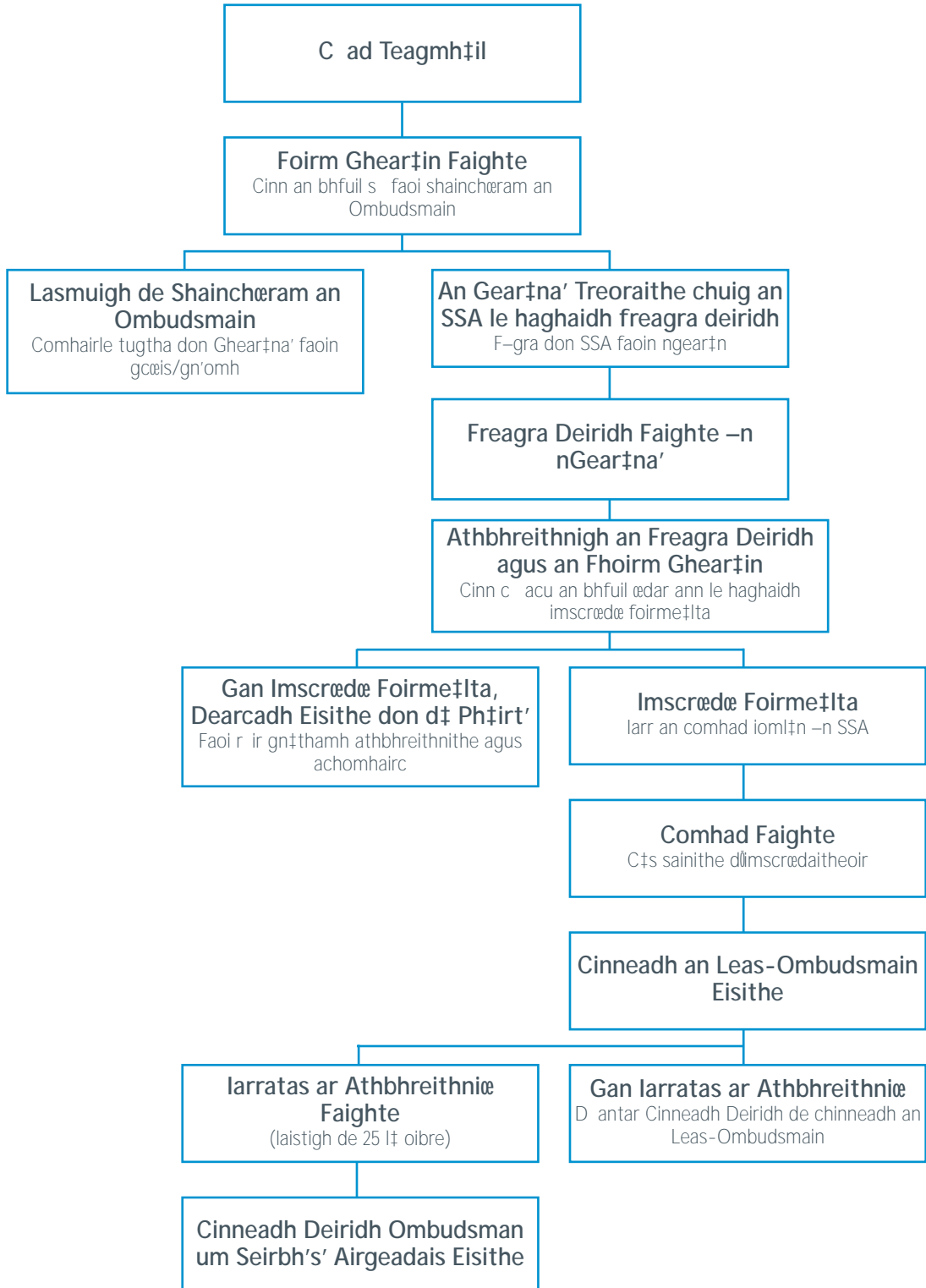

Aguis'n'

Aguis'n I

GNÓTHAIMH UM DHÍLEÁIL LE GEARÚIN

Aguis'n II

AINMNIÒ GEARÇNAITHE NÍ SOLÇTHRAITHE SEIRBHÍSE AIRGEADAIS I GCINNTE DfANTA AG OMBUDSMAN UM SHEIRBHÍSE AIRGEADAIS

RÉAMHRÁ

Mheas mise, mar Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais, bunaithe ar thuairim' d'anta ag pearsanra agsála sna meáin agus tréchtair' eile, ar cheart an Soláthra' Seirbhíse Airgeadais a ainmniú i gcinnt' a dh'anaim. Is 'an saincheist atá ann ná ar cheart Soláthra' Seirbhíse Airgeadais a ainmniú nár chaith mar is ceart i dtreo tomhalt-ir. Ceist eile atá ann ná ar cheart Gearáinaithe a ainmniú.

Sa r-l atá agam mar Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais, cosáil leis na comhlachta' reachtála uile, t' an obair a dh'anaim **arna rialá ag reacht** agus n'l ádarás agam ach na cumhachta' atá tugtha dom faoin reachta'ocht a chur i bhfeidhm. Feidhm'm ar bhealach gar-bhreithiánaigh de bhr' nach f' idir liom ach caitéamh suas le 250,000 a 'oc agus t' na cinnt' a dh'anaim ceangailteach agus faoi r' ir achomhairc ceachtar p'irt' chun na hArd-Chéirte. (F' adfaidh Ombudsman na bPinsean caitéamh a bhronnadh freisin). Cialla'onn s' seo go bhfuil seasamh beag'n agsáil agamsa i gcomparáid le sc' imeanna reachtála Ombudsman eile. Is l' ir go bhfuil seasamh difriúil agamsa nuair a th' ann cinneadh chuig an Ard-Chéirt ar achomharc, os rud' faoin mBunreach, go bhfuil imeachta' céirte le reachtáil go poibl', ach amháin i gcásanna go luaitear a mhalairt sa reacht.

Tar' is comhairle dl' a fháil, mheas m' conas is fearr is f' idir liom a bheith chomh tr' dhearcach agus is f' idir le linn dom cinnt' a fhoilsíá. Is 'an dualgas is t'bhachta' atá orm mar Ombudsman ná a chinntíá go bhfuil ionracas sc' im Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais ar fáil don uile dhuine, is cuma m'ís Gearáin', Soláthra' Seirbhíse Airgeadais, an Rialt-ir Airgeadais, an pobal idirnáisiúnta airgeadais, na meáin, an pobal i gcoitinne n-ár n-Oireachtas.

AN CÁS REACHTÚIL

Forálan Alt 57 BB (a) (i) dl'Acht an Bhainc Ceannais agus Ódarás Seirbhís Airgeadais na hÉireann, 2004 (An tAcht) gurb' cusp-ir an Ombudsman ná chun **gearáin d'anta faoi r' ir an Chuid seo a imscrádeá, a idirghabháil agus a bhreithniá**. Forálan Alt 57BF(1)(b) gur f' idir le Comhairle Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais rialacháin riachtanacha a dh'anamh ar mhaithe le m' a chumasá chun na feidhmeanna atá bronnta ag an reachta'ocht orm a bhaint amach. Forálan Alt 57BF(2)(d) go h'irithe gur f' idir rialacháin a dh'anamh chun:

to specify the place or places at which the Financial Services Ombudsman is required to make available copies of any report that that Ombudsman is, by a provision of this Part, required to prepare or publish.

Cialla'onn Alt 57 BK (2) go bhfuil na cumhachta' agamsa le cur ar mo chumas an fheidhm atá agam d'ileáil le gearáin tr' r' iteach agus, áit ar gá, tr' iniéachadh agus breithniá. N' l' ir gur f' idir a r' go bhfuil s' riachtanach domsa ainmneacha p'irtithe a bh' luaite i ngearáin a fhoilsíá chun cur ar mo chumas gearáin a r' iteach. Forálan Alt 57BR go n-ullmh-ídh agus go bhfoilseoidh m' tuarascáil bhliantúil, ina mbeidh cur s'os ar mo ghn'omha'ochta' i rith na bliana agus n' m-r go nd'ileáilfadh an tuarascáil seo le h'bhair atá curtha in iáil ag an gComhairle dom.

Forálan Alt 57BS go bhfoilseoidh m' tuarascáil a bheidh na nithe seo a leanas inti tr' mh' i ndiaidh deireadh na bliana:

- (a) *a summary of all complaints made to that Ombudsman during the preceding financial year and of the results of the investigations into those complaints; and*
- (b) *a review of trends and patterns in the making of complaints to that Ombudsman.*

Ní dada luaite ann a thugann le fios ar cheart n–nár cheart a choimre den toradh ina bhfuil ainmneacha na bpáirtithe luaite a fhoilsiú. I ndáiríre foilsím an tuarascáil seo agus cinnt' suntasacha a dh'anaim gach sámh', de bhr' go motha'm go bhfuil sí riachtanach mo ghn'omha'ochta' a chur in iúl do gach duine ag tréimhse feiliúnacha.

Foráilann Alt 57BS (3) go *the Financial Services Ombudsman may, with the approval of the Council, publish reports on other matters relating to the operation of the bureau.*

Foráilann Alt 57CC go *the Financial Services Ombudsman shall ensure that investigations are conducted in private.* Is seo an fhoráil reachtúil is soiléire i gCuid VIIIB agus ciallaíonn sí gur fíidir an t-iniúchadh a dh'anamh faoi rún. N' thagraíonn sí go sonrach don seasamh i leith thoradh an iniúchta. N' soiléir ífach, má t'iniúchadh le dh'anamh go pr'obháideach go mbeadh gá le cumhacht atá bronnata ar reachta'ocht sula n-aithníonn sí na páirtithe, iniúchadh a d'fhádfa' a fhoilsiú ach a mb'onn an t-iniúchadh tugtha chun críche.

Foráilann Alt 57 CI (7) nuair a bh'onn toradh faighte agam i leith gearáin, go dtabharfaidh mé c–ip den toradh don Ghearána' agus don Soláthra' Seirbh'se Airgeadais rialaithe atá i gceist.

IMSCRÚDUITHE LE DÉANAMH GO PRÍOBHÁIDEACH

Dá bhr' sin, is fíidir a r' nach bhfuil m–r'n le foghlaim faoi seo sa reachta'ocht, seachas a thabhairt le fios go bhfuil iniúchta' le dh'anamh ar bhonn pr'obháideach.

Cáis amháin go nd'anfa' iniúchadh ar bhonn pr'obháideach, is ea ar deireadh má chinntear go bhfuil an gearáin gan chéis, nach mbeidh damáiste dh'anta do dheach-cháil an tsoláthra' seirbh'se airgeadais gan chéis. Freisin d'fhádfadh nach mbainfeadh Gearáinaithe leas as an scéim má dh'anfaínn breathnó ar ábhair i mbealach poiblí.

Gan amhras, má dh'anann l'on m–r daoine gearáin in aghaidh soláthra' ar leithligh, mar thoradh ar an droch-phoiblíocht d'fhádfa' an-damáiste a dh'anamh do dheach-cháil an tsoláthra' sin má fhoilsítear fric' faoi. Fíe amháin cœpla m' ina dhiaidh sin, má aimsítear go raibh na gearáin suarach n–gan bunús, bheadh sí dh'anach ag an tráth sin don Soláthra' Seirbh'se Airgeadais a dheach-cháil a chosaint. Cáis eile atá ansin gur cheart an t-iniúchadh a dh'anamh ar bhonn pr'obháideach.

FORÁLACHA REACHTÚLA EILE

Is fíe a thabhairt faoi deara go hiondúil i gcomhtháacsanna smachtaithe, rialála n–bins' fiosrúcháin go nd'r'tear aird ar leith ar fhoilsiú sa reachta'ocht chu'. Mar shampla, foráilann Alt 89 den *Veterinary Practice Act 2005* go:

- (1) *The annual report referred to in section 30 shall include a report of all matters referred to in section 86 that have occurred since the last such report, and in the case of the first such report, since the appointment of the Preliminary Investigation Committee and the Fitness to Practice Committee.*
- (2) *The report shall identify all relevant particulars in relation to each matter in the report, such as the name and address of each person affected, term of suspension, and conditions attached or removed.*

Ba cheart forálacha soilíre an *Veterinary Practice Act 2005* a chur i gcomparáid le Cuid VIII B d'Acht an Bhainc Ceannais mar nach bhfuil a leithid de chumhacht luaite ann.

Forálann Alt 23 den *Solicitors (Amendment) Act, 1994*, mar atá leasaithe ag Alt 17 den *Solicitors (Amendment) Act, 2002* go:

Where, on the completion of an inquiry by the Disciplinary Tribunal, held under Section 7(3) of the Act of 1960, the Disciplinary Tribunal have:

- (a) made an Order under Section 7(9),*
- (b) served on the Society a copy of the Order pursuant to Section 7(10); and*
- (c) sent to the Society a copy of their report pursuant to Section 7(5),*

of that Act, then, subject to sub-section (2) of this Section, the Society may arrange to publish the order or notice of the making of the order and its effects, together with a summary of the report in such a manner as the Society thinks fit.

Forálann Alt 23(2) nach bhfoilséofar a leithid sin dlífhaisn is go dt' go bhfuil ar a laghad 21 lá caite, is sin i bhfocail eile go dt' go bhfuil an tréimhse ama inar féidir leis an Aturnae achomharc a chur faoi bhráid na hArd-Chéirte caite. Má chealaíonn an Ard-Chéirt ordú an Bhinse Fiosrúcháin Smachtaithe, níl an t-ordú le foilsíú. Sa chás go ndéanann an Chéirt ordú in aghaidh Aturnae, forálann Alt 23(3) dlífhóilsíú an ordaithe i *Gazette of the Law Society*. Dá riar sin, forálann Alt 23 c-d sonraíthe maidir leis an uair ar féidir agus nach féidir leis an gCumann tortha' iniúchta smachtaithe faoi Aturnae a fhoilsíú.

Fíe amháin in Acht an Bhainc Ceannais, 1942, mar atá leasaithe in Acht 2004, d'íleáilann Codanna dh-leis an gceist poiblíochta. Mar shampla, d'íleáilann Alt 33AZ le reáchtáil fiosrúcháin smachtaithe agus forálann sí le haghaidh:

- (1) Except as provided by subsection (2), the Regulatory Authority shall hold its inquiries in public.*
- (2) The Regulatory Authority and the Financial Service Provider or other person to whom an inquiry relates may agree that the inquiry should be held in private, but even if they do not agree, that Authority may nevertheless decide to hold an inquiry in private if it is satisfied that-*
  - (a) evidence may be given, or a matter may arise, during the inquiry that is of a confidential nature or relates to the commission, or to the alleged or suspected commission, of an offence against a law of the State, or*
  - (b) a person's reputation would be unfairly prejudiced unless that Authority exercises its powers under this section.*
- (3) The Regulatory Authority may at any time vary or revoke a decision made under subsection (2).*

Foráinn Alt 33BC:

(1) *If on the holding of an inquiry under section 33AO the Regulatory Authority has found that-*

- (a) *a regulated Financial Service Provider is committing or has committed a prescribed contravention, or*
- (b) *a person concerned in the management of the Financial Service Provider is participating or has participated in such a contravention,*

it shall publish the finding, and details of any sanction imposed in consequence of the finding, in such form and manner as it thinks appropriate.

(2) *If the Regulatory Authority has, in accordance with section 33AR, imposed-*

- (a) *a sanction on a regulated Financial Service Provider in respect of the commission of a prescribed contravention, or*
- (b) *a sanction on a person concerned in the management of a Financial Service Provider in respect of the person's participation in the commission by the Financial Service Provider of such a contravention,*

it shall publish details of the sanction imposed, in such form and manner as it thinks appropriate.

(3) *Subsections (1) and (2) do not apply to findings or details that the Regulatory Authority determines-*

- (a) *to be of a confidential nature or to relate to the commission of an offence against a law of the State, or*
- (b) *would unfairly prejudice a person's reputation.*

(4) *The Regulatory Authority shall publish annually, in a summary form, information on its actions under this Part.*

Toisc go mbronnann Cuid amháin den Acht cumhacht foilsithe i leith toradh cónach mbronnann Cuid VIIIB (**seo ' an chuid a thugann mo tháirge' tagartha reachtela dom**), d'antar deacair chun a fheiceáil conas mar a bhí adfadh cumhacht d'leith id a bheith i gCuid VIIIB.

Soláthraítear le haghaidh foilsithe cinnt' an Binse Fiosrúcháin um Chomhionannas in Alt 89 den **Acht um Chomhionannas Fosta'ochta, 1998** agus Alt 30 den **Acht um Stádas Comhionann, 2000** mar atá leasaithe

An tAcht um Chomhionannas Fosta'ochta

89.Ñ(1) *Tabharfar cónach de gach breith –n Stiúrth–ir faoin gCuid seoÑ*

(a) do gach ceann de na páirtithe, agus

(b) don Chéirt Oibreachais,

agus d'anfar gach breith den s-rt sin a fhoilsíe agus cuirfear c-ip di ar fíil lena hiniéachadh in oifig an Stiúrthóra.

- (2) Tabharfar c-ip de gach cinneadh –n gCéirt Oibreachais faoin gCuid seo do gach ceann de na páirtithe; agus d'anfar gach cinneadh den s-rt sin a fhoilsíe agus cuirfear c-ip de ar fíil lena iniéachadh in oifig na Céirte Oibreachais.
- (3) San alt seo t† le 0na páirtithe0 an bhr' ch anna at† leis in alt 88.
- (4) Aon tagairt san alt seo do bhreith n– do chinneadh fola'onn s' tagairt dláon r†iteas maidir le cæiseanna a bheidh sa bhreith n– sa chinneadh de r ir mar a luaitear in alt 88(1).
- (5) Beidh an t-†bhar a bheidh in aon doicim ad a fhoilseofar n– a chuirfear ar fíil de bhua an ailt seo faoi phribhl id ioml†n.

An tAcht um St†das Comhionann, 2000

30. N†(1) Tabharfar c-ip de gach breith –n Stiúrth–ir faoin gCuid don ghear†nach agus don fhreagr–ir agus d'anfar gach breith den s-rt sin a fhoilsíe agus cuirfear c-ip di ar fíil lena hiniéachadh in oifig an Stiúrthóra.

- (2) Aon tagairt san alt seo do bhreith fola'onn s' tagairt dláon r†iteas maidir le cæiseanna a bheidh sa bhreith de r ir mar a luaitear in alt 29(1).
- (3) Beidh an t-†bhar in aon doicim ad a fhoilseofar n– a chuirfear ar fíil de bhua an ailt seo faoi phribhl id ioml†n.

SAINCHEISTEANNA A MEASADH

D† r ir sin, ceist nach bhfuil chomh soil ir n† cib an bhfuil n– nach bhfuil an chumhacht agam chun ainm Sol†thra' Seirbh'se Airgeadais n– Gear†na' a aithint go poibl', sa ch†s go seastar le n– go ndiæltá'tear gear†n.

- ④ In agmais cumhacht reachtúil ar leith bh' na nithe seo a leanas measta agam
- ④ Go ginear†lta t† l'on na ngear†n a tagra'tear chugam mar ch atad†n beag ach suntasach de l'on ioml†n na n-idirbhearta'ochta' l†imhse†ilte ag Sol†thra' Seirbh'se Airgeadais.
- ④ çit ina bhaineann m id m–r cæitimh n– pointe prionsabail dl†fh adfadh an sol†thra' n– go deimhin an Gear†na' an cheist a chur ar aghaidh chugam, d'reach chun roinnt soil ireachta a fhíil ar an saincheist.

- ☞ Go ginearálta, glacann soláthraithe le mo chinnt' gan ceart achomhairc chun na hArd-Chéirte. Mar sin f' in d'antar foráil reachtúil dláachomharc.
- ☞ Toisc nach bhfoils'm ach sampla de chinnt' dlíh' adfa' a r' go mbeadh s' thar a bheith m'chothrom do Sholáthra' Seirbh'se Airgeadais a roghna'tear a chinneadh le foilsie.
- ☞ Dlíh' adfadh roinnt soláthraithe a mhoth' go bhfuil siad uile ' rang' mar íciontach' nuair at' cinneadh foilsithe ar leithligh ina n-earnáil siad. Mar sin f' in c' go nglacaim leis go bhf' adfadh s' seo roinnt cruacháis a chruth', measaim go bhfuil soláthraithe bre' 'balta iad f' in a chosaint sna c'oins' sin.
- ☞ N' rogha inmharthana' na cinnt' uile a fhoilsie de bhr' go measaim nach gcuirfeadh s' luach ar bith le mo r-l agus ar aon chaoi n' bheadh a leith' id' ifeachtach – thaobh costais.
- ☞ N' g' go gcialla'onn d'mhachtain mh-r a bhronnaim go raibh an soláthra' leatromach de bhr' nach m-r c'oins' an ch'is agus castacht na saincheisteanna bainteacha a mheas freisin. Dlíh' adfadh s' a bheith mar shaincheist aonuaire freisin.
- ☞ Bunaithe ar dhearcadh praiticiúil, is cinnte gur f' idir le Soláthraithe Seirbh'se Airgeadais cur chuige n'os coiscth' a ghlacadh agus iad ag d'ileáil le m'loifig m' d'antar 'bhair i mbealach poibl' agus d' bhr' go bhfuil a ndea-ch'áil i mbaol.
- ☞ Dlíh' adfadh Soláthra' Seirbh'se Airgeadais arg-int a dh'anamh m' t' siad f' in ' ainmníe gur cheart go mbeadh an Gear'na' ainmnithe freisin. Sa bhreis ar sin dlíh' adfa' c'ts a dh'anamh gur cheart do Ghear'naithe a bheith ainmnithe m' raibh siad neamhr' as'nach agus i gc'sanna 'irithe le droch-chl' ar aigne i dtreo an soláthra'.
- ☞ M' thuigeann Gear'naithe gur f' idir leo a bheith ainmnithe, b' idir go mbeadh drogall orthu teacht chun cinn mar nach dtaitneodh le go leor daoine d' mbeadh a n-ainmneacha le feiceáil sna nuachtáin n- i bhfoilseacháin eile, go h'irithe i gc'sanna ina seastar le gearáin dh'ir'e.
- ☞ Fie amháin nuair nach n-ainmn'odh Gear'na', dlíh' adfa' na sonra' sa chinneadh foilsithe Gear'na' a aithint de thimpiste. D' r' ir sin sula bhfoils'tear cinnt' faoi l'thair, t'thar f'or-ch'eramach chun aitheantas an Ghear'na' a chosaint.
- ☞ Ba cheart go mbeadh aon tuarascáil a dh'anamh mise a bhfuil ainmneacha inti ' gcosaint le reachta'ocht faoi phribhl' id' iomláin ar aon dul le comhlachta' reacht'ela eile. I l'thair na huair n' mar seo at' c'ersa'.
- ☞ Ba cheart go n-'ireofa' na nithe seo sa reachta'ocht de bhr' go meastar' a bheith riachtanach mo ch-rais reacht'ela reatha tuairiscithe a leas'.
- ☞ B' idir go mbeadh comhairli'echáin poibl' riachtanach freisin agus is cinnte go mbeadh f'áilte roimh a leith' id'.

CONCLUÍD

N'lim cinnte gurb ionann cumhacht chun achoimre ar ghearáin agus tortha' a fhoilsiú laistigh de thr' mh' – dheireadh na bliana n– eile a fhoilsiú (*an chumhacht atá agamsa*) agus cumhacht toradh a fhoilsiú agus a cheadú i ndiaidh d– a bheith d' anta i gcomhthacs isteachta poiblí. Is l'ir gurb ann don isteacht phoiblí le hástid ainmneacha a cheadú; n' l'ir gurb ann don chumhacht le hachóimre a dh'anamh ar ghearáin agus tortha' a fhoilsiú chun ástid ainmneacha a cheadú.

Is cosúil go bhfuil n'os m– bainte ag an gcumhacht le hachóimre ar ghearáin agus tortha' a fhoilsiú laistigh de thr' mh' – dheireadh na bliana n– ag eatraimh eile le soláthar faisnéise staitistiúla agus forbheathnó a sholáthar don phobal ar an m' id atá ar siúl ag Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais, seachas baint a bheith aige le foilsiú foirmiúil de chás ar leith mar aon le hainmneacha na bpáirtithe.

Táim f' in den tuairim nach bhfuil aon bhonn soil'ir reachtúil ann maidir le hainmníe páirtithe i ngearáin atá foilsithe i gcinnt' de mo chuid dá mba rud' go bhf' adfadh s' fadhbanna neamhriachtanacha a chruthú do sc' im atá ag obair mar is ceart le linn dom leanúint ar aghaidh ag fáil comhoibrithe – na páirtithe uile a bhfuil baint acu le gearáin.

Fíe amháin dá mbeadh achoimre den l'on gearáin faighte mar aon le toradh na ngearáin a imscrúdaí agus a thug m' chun críche do sholáthraithe ainmnithe ar leith dá bhfoilsiú, bheadh s' riachtanach a chur san áireamh nár tháinig ach % beag de na hidirbhearta uile a rinne Soláthraithe Seirbh'se Airgeadais chugam le breithníe. Táim muin'neach go n-áireoidh gach foilseacháin n– tréachtairacht faoina leith id de shonra' foilsithe an m' id seo agus dá bhr' sin go bhf' adfadh a leith id a bheith leatromach.

Ba cheart go mbeadh aon tuarascáil a dh'anann mise a bhfuil ainmneacha inti dá gcosaint le reachta'ocht faoi phribhl' id iomláin ar aon dul le comhlachta' reachtúla eile. I l'ithair na huairé n' mar seo atá cása'. D'fh' adfainn fáach, soláthra' a ainmníe i mo thuarascáil bhliantéil nach gcomhoibr'onn liom n– sa chás go measaim go bhfuil saincheist a bhaineann leis an gc-ras n– saincheist dháir'ré i gceist. Gan amhras, tabharfaidh m' cásaonna sonraithe an ainmnithe agus d'fh' adfa' a bhfuil ar intinn agam a chur in iúl don soláthra' roimh r'.

Tá se deacair orm aon cás a shamhlú ina bhf' adfadh Gearána' a bheith ainmnithe.

I ndáir'ré is atá mar aidhm le sc' im Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais faoin Acht n' a chinntíe go bhfuil tomhalt'ir' ar a gcompond ag d'anamh gearáin faoi Sholáthraithe Seirbh'se Airgeadais agus cásaemh a fháil áit ar chu', agus gur f' idir le Soláthraithe Seirbh'se Airgeadais a bheith muin'neach go bhfuilim ag d'ileáil leis na saincheistanna uile ar bhealach cothrom, neamhspleáich agus neamhchlaonta. Is iad na Cárteanna, i gcás athbhreithnithe achomhairc n– bhreithiánaigh, an modh cosanta deireana' le cinntíe go gcomhl'onaim mo r–l' ar aon dul le mífhreagrachta' reachtúla.

Aguis'n III

FIANAISE TUGTHA DÓFHIOSRÒ PHARLAIMINT NA HEORPA AR AN CÚBHAR DE SHAOL COTHROMAIS

CÚLRA

D'éascair a t-ábhar maidir le Saol Cothromais, sula buna'odh Ombudsman reachtúil na Seirbh's' Airgeadais ar 1 Aibreán 2005. Rinneadh d'ileáil le gearáin maidir le Saol Chothromais de ghnáth faoi iar-sc im Ombudsman crachais na hfireann (IOI).

Fuarthas 86 gearán san iomlán, lena n-áirítear 7 – 1 Aibreán 2005.

Ba Sc im dheonach ' an sc im IOI, a raibh na ball-comhlachta' mar pháirt di. Bh' na ball-comhlachta' faoi cheangal ag cinneadh an Ombudsman crachais: n' raibh na Gearánaithe faoi cheangal aige sin agus dlífh adfaid's síeá a gcearta dlíthiela a lorg in áit eile. Chuaigh gach ball-chomhlacht a bh' ag feidhme in fírinne faoi scáth na Sc ime sin agus rinneadh fiosra ar aon ghearán a fuarthas i gcoinne na gcomhlachta' sin faoin Sc im sin dá r ír. Nuair a fuarthas gearán rinneadh measúnú air le f achaint cib an bhf adfa' a imscrúdaí faoi Sc im IOI n– cib an raibh s oiriénach do Seirbh's an Ombudsman Airgeadais sa RA (FOS). Cit ina raibh gearán n'os oiriéna' don FOS, moladh don Ghearna' go mba cheart d–/di dul i dteagmháil leis an oifig sin agus tugadh na sonra' riachtanacha d–ibh. Ar an dul c ána thagra'odh an FOS cásanna chuig IOI. N' fh adfadh ceachtar eagrais imscrúdaí a dh anamh ar an gcás ar leithligh ach amháin mäs rud go raibh s laistigh dá dt arma' tagartha.

N' foláir dáon ghearán le bheith measúnaithe ag an iar-sc im IOI, n– gan dabht Sc im reatha Ombudsman um Seirbh's' Airgeadais, aird a thabhairt ar an bhfírinne nár cheart don cheiteamh a 'ileofa', dul thar figiúr áirithe, bhain an Gearna' leas as an gnáthamh inmheánach um ghearán de chuid a s(h)oláthra' f in roimhe seo, n' raibh an t-ábhar faoi r ír imeachta' dlíthiela os comhair cearite agus n' raibh teorainn ama i gceist.

Tá feabhas m–r tagtha ar leas na dtomhalt–ir' in fírinne le bunú an Rialt–ra Airgeadais, an C–d um Chosaint Tomhalt–ir' a foils'odh le d ána', chomh maith le cruthú Ombudsman reachtúil na Seirbh's' Airgeadais. Comhoibr'onn an t-Ombudsman, mar a rinne an IOI, le sc im FIN-

NET ar bhunús LEE. Is modh an-áestídeach FIN-NET chun eolas a mhalartú agus chun a chinntiú gur f idir d'ileáil le gearáin ar bhunús uile-Eorpaigh. Mar sin f in b'onn s th'os leis an bhfírinne, neamhchosáil le in fírinne agus sa RA, go bhfuil formh–r na sc imeanna deonach agus mar sin nach bhfuil cumhachta' reachtúla feidhmithe acu, atá ag sc imeanna na hfireann agus na RA.

GEARÁIN IMSCRÚDAITHE

Rinne sealbh–ir' polasa' na hfireann roinnt gearán maidir le Saol Cothromais chuig sc im IOI, sula buna'odh Ombudsman reachtúil na Seirbh's' Airgeadais ar 1 Aibreán 2005, ag iomlánué 79 suas go 31 Márta 2005.

Bhain cásanna curtha faoi bhráid IOI le

- ☞ l'omhaint' de dh'ol br íge polasaithe Saoil Chothromais in fírinne,
- ☞ an saincheist dlífeidhme ceartuithe luach an mhargaidh (MVA),
- ☞ cæram custaim ára,
- ☞ ríttá' b–nais,
- ☞ t arma' polasa',
- ☞ m ideanna socraithe,
- ☞ cib an raibh ríttá'ochta' ann maidir le cur in airgead ag dáttá' seachas ar dháttá' cothrom lae an phlean agus
- ☞ luachanna g illte.

ÁBHAIR DHLÍNSIÚLA

Rinneadh d'ileáil le haighnis ar bhonn cás ar chás. C'go raibh roinnt cásanna laistigh de dhl'nse sc'ím IOI, bh'roinnt acu lasmuigh de dhl'nse na sc'íme, ar na fíthanna seo a leanas:

- ☎ Bh'na h'ílimh os cionn dl'nse airgid na sc'íme, is sin Ú160,000 (clásal 2 (g) de Th'arma' Tagartha IOI)
- ☎ Cás ceartha na RA maidir le socruithe GAR (r'ítha blianachta r'íthaithe) (léil 2000)
- ☎ An ÚSc'ím Socraitheól ceadaithe ag cearteanna na RA agus a chuaigh i bhfeidhm i bhFeabhra 2002 (clásal 4 (b) de Th'arma' Tagartha an IOI).

TORADH DE IMSCRÚDUI THE AN OMBUDSMAN

Rinne an IOI d'ileáil leis an 79 cás uile, ar bhonn indibhidúil. Seasadh le roinnt gearáin ar son an Ghearána' ar bhunús de

- ☎ eolas neamhleor maidir le feidhmíe na MVA (moille ama maidir in eolas f'chur ar aghaidh -n RA chuig an bhfoireann i mBaile űtha Cliath)
- ☎ luachanna g'illte m'chearta
- ☎ moill in 'oca'ocht tar'is cur in airgead (æis bronnta)

N'or seasadh le gearáin nuair nach raibh aon r'ítha'ochta' maidir le b-nais n- nuair a bhain an ÚSc'ím Socraitheól ceadaithe ag cearteanna na RA.

Fuarthas 7 ngearáin eile – buna'odh Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais, ar 1 Aibreáin 2005. N'or seasadh leis na gearáin seo toisc go raibh siad faoi eisiamh faoin rial 6

bliana (Cuid 57BX) n- bh' siad tar'is a bheith mar úbhar ag imeachta' dl'thiolaól (Cuid 57BX (3) (a)).

ACHOIMRE

Ba' toradh an imscrúduithe san 86 gearáin n'

Cinnt' i bhfabhar an Ghearána'	15
Cinnt' i bhfabhar Comhlacht	18
Faoi cheangal ag an Sc'ím Socraithe	13
Tarchuir chomhairleacha go gn'omhaireachta' eile	14
Lasmuigh de dhl'nse an d'f' Ombudsman	15
Soil'irithe lorgtha n- cásanna n'f' coinn'odh leo	11

Aguis'n IV

TUARASCÁIL AG OMBUDSMAN UM SHEIRBHÍSE AIRGEADAIS FAOI AILT 16 AGUS 57 BS DÍACHT AN BHANC CEANNAIS AGUS ÒDARÇS SEIRBHÍSE AIRGEADAIS NA HFIREANN 2004.

Foráilann an tAcht go bhfoilseoidh Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais tuarascáil laistigh de thrí mh' tar éis deireadh gach bliana airgeadais ag cuimsiú

- achoimre ar gach gearáin a rinneadh i rith na bliana airgeadais roimhe agus torthaí imscrúduithe ar ghearáin
- athbhreithniú ar threochtaí agus pátreín sna gearáin.

Foráilann an tAcht freisin go bhféadfadh an Ombudsman tuarascáil den sórt sin a fhoilsiú níos minice ná uair amháin sa bhliain má mheasann an Ombudsman go mbeadh leas an phobail ag baint leis sin a dh'anamh. Chuige sin foilsíodh sonraí treochtaí gearáin don sómh' go Meitheamh 2006 cheana in Iúil 2006.

Comhlíonann an tuarascáil reatha seo riachtanais an Aichta ag deireadh na bliana airgeadais dar críoch 31 Nollaig 2006.

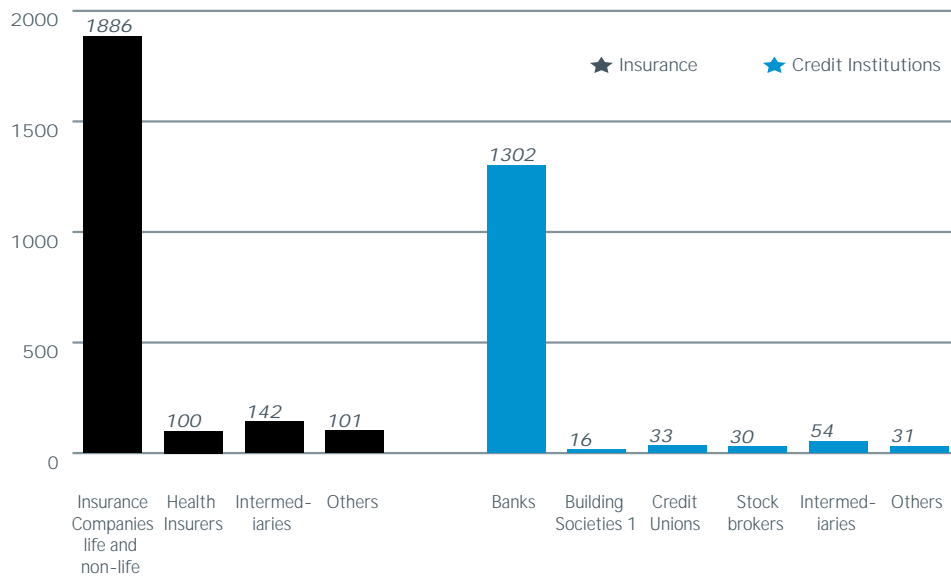
Joe Meade
Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais

8 Eanáir 2007

Aguis'n V

SOLÚTHRAITHE SEIRBHÍSE AIRGEADAIS FAOI RÍR TÁRMAÉ TAGARTHA DE CHUID OMBUDSMAN UM SHEIRBHÍSE AIRGEADAIS

1. GEARÁIN A FUARTHAS I 2006

2. ACHOIMRE D'IMSCRÚDUITHE AN OMBUDSMAN

(a) Gearáin le himscrúdú ar 1 Eanáir 2006		
<i>Crachas</i>	1159	
<i>Institiúid' Creidmheasa</i>	215	1374
(b) Gearáin nua a fuarthas		
<i>Crachas</i>	2229	
<i>Institiúid' Creidmheasa</i>	1566	3795
(c) Gearáin a críochnaíodh tar éis imscrúdú ag Ombudsman		
<i>Crachas</i>	1864	
<i>Institiúid' Creidmheasa</i>	701	2565
(d) Gearáin a ríitíodh tar éis tarchuir tosaigh ag Ombudsman chuig Solúthraithe Seirbhíse Airgeadais		
<i>Crachas</i>	621	
<i>Institiúid' Creidmheasa</i>	930	1551
(e) Gearáin le himscrúdú ar 31ú Nollaig 2006		
<i>Crachas</i>	903	
<i>Institiúid' Creidmheasa</i>	150	1053

3. GEARÁIN IMSCRÚDAITHE AGUS CRÍOCHNAITHE AG OMBUDSMAN I 2006

	Crachas	Institiúid' Creidmheasa	Iomláin
Ritithe tar is tarchur tosaigh ag Ombudsman go soláthraithe airgeadais			
	621 -25%	930- 57%	1551
Gearáin críochnaithe tar is imscrúdú ag Ombudsman			
A seasadh leo	291-16%	181 - 26%	
Socruithe Idirghafa	548 -29%	109 – 16%	
Ní seasadh leo	678-36%	278 - 40%	
Lasmuigh de Thárma' Tagartha	214 -12%	115 - 16%	
Tarchuir Chomhairleach		133 – 7%	18 – 2%
	1864	701	2565
Iomláin	2485	1631	4186

4. TREOCHTAÍ GEARÁN DE RÉIR LIMISTÉAR GNÓ

(a) Institiúid' Creidmheasa			
Idirbhearta Cuntais		367	
Morgáist'		308	
D'osp-íde' Cárta Creidmheasa		217	
Fadhbanna Iasachta		212	
D'osp-íde' Infheist'ochta		179	
Saincheistanna Seirbhíse		81	
D'osp-íde' UMB		69	
SSIA		64	
Malartáin Eachtrach		53	
	Eile	16	1566

(b) Crachas**Neamhshaol (59%)**

Taisteal	501	
M-tar	345	
Foirgnimh Teaghlaigh	112	
Cosaint Iasachta / Ioca'ochta	84	
Earra' Teaghlaigh	32	
Polasa' coigiltis / SSIA	32	
Tion-isc Phearsanta	24	
F-in Ph-ca	22	
Plean Airgid Ospid il	21	
Trachtáil	28	
R'omhaire	2	
Oideachas	1	
Ilghn itheach	106	1310

Leigheas (5%)

Costais Leighis	104	104
-----------------	-----	------------

Saol (36%)

Crachas Saoil lena n-áirítear PHI	231	
Polasa' Infheist'ochta	202	
Pinsean	100	
Polasa' Dearlaice	85	
Cosaint Morgáiste	76	
Cosaint Tuarastail n-		
Leanachas Ioncaim	69	
Tinneas Criticiúil / Trom	52	815

Iomlán		3785
---------------	--	-------------

5. TREOCHTAÍ GEARÁN DE RÉIR NÁDÚR AN GHEARÁIN

(a) Institiúidí Creidmheasa

M'riarachán	556	36%	
C-ireáil fag-rach	442	28%	
Briseadh Conartha	224	14%	
Faill'	174	11%	
Táill' agus Costais	115	7%	
M'fhaisn is	28	2%	
Briseadh Rëndachta	22		
Ráta' óis	5	2%	1566

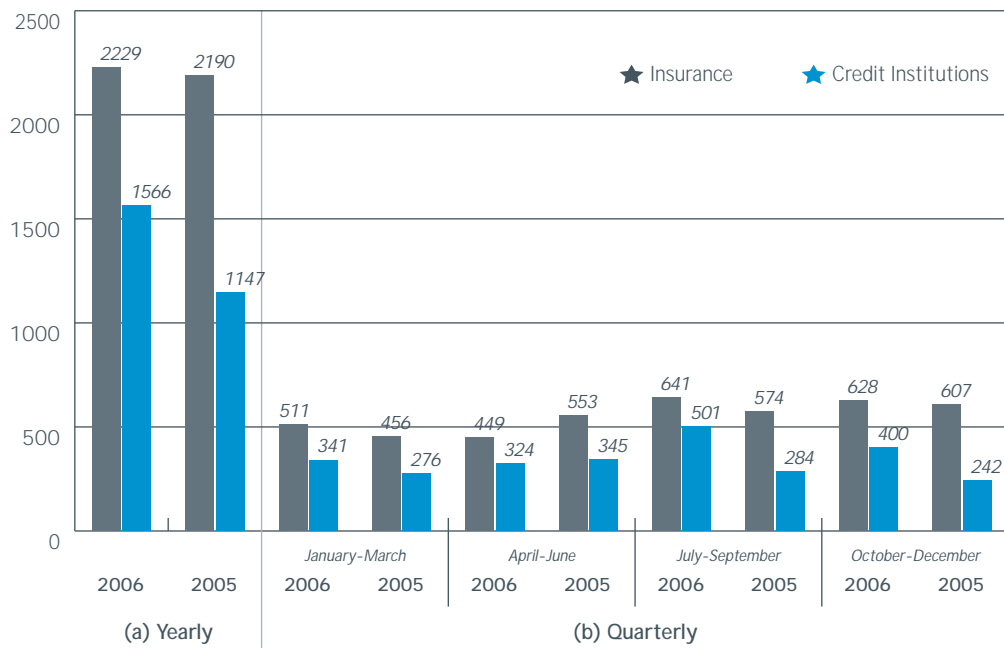
(b) Grachas

S anadh filimh	574	26%	
Saincheistanna um Dhíleáil le filimh	211		
Ceram Custaim ara	194		
M'riarachán	132	24%	
M'-dh'ol	119		
Tarma' Polasa'	94		
M'fhaisn is	85	13%	
Míd Socraithe	80		
Lig/cealá polasa'	77		
Comhairle Ghinearálta	67		
Ríocht Rámhbheitheach	65		
Athbhreithniá Polasaithe	64		
Ráta' Prímhe	52		
Neamhnochtadh	52		
Luach Gíllte	51		
Luachanna Polasa' Ioctha	51	25%	
Dochar D'reach	33		
B-nas Cheal filimh	23		
Grach-ir' Trá Páirt'	18		
Coimisiún / Costais	16		
Seacha'ocht	16		
Ráta' B-nais	16		
Athnuachan polasa'	14		

Luachan Díoltaithe	13		
Luach Rámh-Thion-isce	13		
C-iretil fag-rach	11		
Dáileadh sciar	9		
Bailiúchán Príomha	8		
Calaois	4		
Neamhrangaíthe	67	12%	2229

iomlán **3795**

6. GEARÁIN A FUARTHAS - COMPARÁIDÍ RATHÚLA LE 2005

(a) Rialaithe ag an Rialt-ir Airgeadais

Institiúid' Chreidmheasa	79
Comhlachta' çrachais Saoil	53
Comhlachta' çrachais Neamshaoil	135
Comhlachta' Gn- Infheist'ochta	1,100
Idirghabháilaithe Miond'ola	2,400
Sc imeanna Comhinfheist'ochta	3,000
Soláthraithe Seirbh'se Ciste	230
Comhair Chreidmheasa	435
Bureaux de Change	14
Iasacht-ir' Airgid	50
Baill Stocmhalartáin	14
Baill Tráidála Finex	38
Malairt' Roghanna agus Todhcha'	2
Br-ic ir' Airgid	6
Eagrais Gairmiúla Formheasta	3

(b) Bord çrachais Sláinte Deonaigh

1

(c) Comhlachta' rialaithe ag Acht um Chreidmheas do Thomhalt-ir'**Iena n-áir'tear geallearb-ir', comhlachta' c'oscheannaigh agus eile**

400

Iomláin**7,960**

Aguis'n VI

RÍ L FAISNÍSE POIBLÉ

LÉIRITHE

Painéal Seirbhíse Airgeadais ACCA

Association of Compliance Officers

Comhdháil bliantúil de chuid an British and Irish Ombudsman Association

Comhair Chreidmheasa

Craobh Longfort/Ros Comáin/U'bh Fhail'

Craobh Chorcaí

Craobh Bhaile Átha Cliath

Scoil Shamhraidh Comhar Creidmheasa COC

Comhdháil bliantúil na mBainisteoirí Comhar Creidmheasa

Comhdháil Financial Services Ireland-regulation 360

Irish Banking Federation and Institute of Bankers - Consumer Protection Code

DI'-Chumann

Comhdháil bliantúil One Source Irish Life

Comhdháil Grachais - Tinneas Trom

Coláiste na Tríon-íde

IDIRNÁISIÚNTA

Comhdháil bliantúil Ombudsman SAM

Comhdháil Idirnáisiúnta Bliantúil d'Ómbudsman Airgeadais - An Astráil

Comhdháil Comhairle na hEorpa um Ríteach d'ospáide malartach

CRUINNITHE

Professional Insurance Brokers Association

Conradh na gComhar Creidmheasa

C-naidhm crachais na hfireann

C-naidhm Bainc ir' na hfireann

Cumann Thionscal M-tar na hfireann

Soláthraithe Seirbh'se Airgeadais IFSC bhunaithe

Soláthraithe Seirbh'se Airgeadais Indibhidí

Daoine Aonair

ILGHNÉITHEACH

Airteagail i roinnt mhaith irisleabhair tomhalt-ir' agus Soláthraithe Seirbh'se Airgeadais

Agallaimh na meán

Taispeántas Over 50s san RDS

Com-rtas Ithreán grásta in cimithe do mhic I inn idirbhliana

Freastal ar cead' agsála na seirbh's' airgeadais

Aguis'n VII

SONRAË NA COMHAIRLE

1. BAILL NA COMHAIRLE

Is é an tAire Airgeadais a cheapann Comhairle Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais.

C ad Chomhairle

Ba iad seo a leanas baill an ch ad Chomhairle a cheapadh don tr ímhse 1 Deireadh F-mhair 2004 go 30 Meán F-mhair 2006

An Dr Con Power, Cathaoirleach

John Colgan (a d'írig as a phost 5 Meán F-mhair 2006)

Crozier Deane (a d'írig as a phost 31 Nollaig 2005)

Dermott Jewell

Paul Joyce

Paddy Leydon

Paul Lynch

Paddy Lyons

Jim McMahon

Caitriona Ni Charra

Frank Wynn (ceaptha 1 Márta 2006 chun íit Crozier Deane a th-gíil).

Dófhaidhmhig Jim Bardon mar Ræna' don Chomhairle seo

Dara Comhairle

Cheap an tAire Airgeadais ar 17 Deireadh F-mhair 2006 na baill amach seo a leanas de chuid an ch ad Chomhairle mar bhaill de Chomhairle Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais le haghaidh tr ímhse dhá bhliana.

An Dr Con Power (Cathaoirleach)

Dermot Jewell (Cumann na dTomhalt-ir')

Paul Joyce (Ionaid Chomhairle Dh' Saora)

Paddy Leydon (Banc fireannach Níisiænta)

Paul Lynch (Cumann Br-ic ir' na hfireann)

Paddy Lyons (iar-Chathaoirleach an òdaríis loma'ochta)

Jim McMahon (Conradh na hfireann de Chomhair Chreidmheasa)

Caitriona Ni Charra (Seirbh's Bhuis adaithe agus Comhairle Airgid)

Frank Wynn (Cuideachta çrachais Bheatha na hfireann ctp)

Is ' Gemma Normile Uasal Ræna' don Chomhairle seo

2. FO-CHOISTÍ NA COMHAIRLE

COISTE INIÓCHTA

Baill: - Paddy Lyons, Cathaoirleach, Dermott Jewell, Noel Ó'Connell

COISTE AIRGEADAIS.

Baill: - Paddy Lyons, Cathaoirleach, Caitr'ona N' Charra, Dermott Jewell, Paul Lynch, an Dr Con Power.

3. CRUINNITHE

(a) Comhairle

I rith 2006 thionóil an chomhairle 6 chruinniú foirmiúil go chr'och Dheireadh Fómhair agus thionóil an Chomhairle nua 2 chruinniú foirmiúil breise go chr'och Nollaig 2006. Bh' an tinreamh mar seo a leanas.

	Cruinnithe
Con Power	8
John Colgan (a d'áirigh as a phost 5 Meán Fómhair 2006)	4
Dermott Jewell	8
Paul Joyce	7
Paddy Leydon	6
Paul Lynch	8
Paddy Lyons	8
Jim McMahon	8
Caitriona Ni Charra	7
Frank Wynn (ceaptha 1 Márta 2006)	6

(b) FO-CHOISTÉ NA COMHAIRLE.

COISTE INIÓCHTA

Bhuail tr'huair

COISTE AIRGEADAIS

Bhuail dhá uair

4. LUACH SAOTHAIR NA COMHAIRLE

Faoi tháirgí arna' Acht an Bhainc Ceannais agus òdarás Seirbhís' Airgeadais na hFíreann 2004 a bhunaídh an Bheir, socraíonn an tAire Airgeadais leibhéal na dtáill le bheith 'octha do bhaill na Comhairle. Ar 14ú Eanáir 2005, d'fhormheas an tAire Airgeadais na leibhéal seo a leanas le bheith mar leibhéal na dtáill cu' ar ch-ir a bheith 'octha go bliantúil do na baill den Chomhairle –nar buna'odh :

¥ 10,158 do gach duine de na baill

¥ 15,237 don Chathaoirleach

De r'ir athbhreithniú ginearálta na dtáill le haghaidh baill na mbord stáit uile rinne an tAire athbhreithniú ar na dtáill le h-ifeacht – 1 Eanáir 2006 go 14,000 agus 24,000 faoi seach

Is f'idir c'tin a ghearradh ar na dtáill agus 'octar iad tr'd ch-ras IMAT/CSPC an Bheir-. N'í aon dtáill breise in'octha dálaon bhall den Chomhairle.

5. COSTAIS ÍOCTHA DO BHAILL NA COMHAIRLE

N'í an neamhspleáchas de chomhlachta' tr'chtála leathstáit ag an mBeir-, mar chomhlacht reachtúil, agus, d'f'ir, t's faoi cheangal ag r'ta' seirbh'se poib'l' do chostais. Cuirtear ilimh ar ais'oc'ocht chostais taistil agus cothabhála ag r'ta' reatha agus le haghaidh costais iomchu' eile faoi bhr'íd an Chathaoirligh go r'ithiúil le bheith formheasta.

Aguis'n VIII

TREOIR DO BHANC ULADH

Tháinig m'ar an gcinneadh seo i ndiaidh imscrúdú de naoi ghearáin a bhfuair m' – infheisteoir' m'shústa agsála faoi laghdú i luach a gcuid infheist'ochta' i ndiaidh ceartú ís-cmhainne c'nach iarchurthaíl ag an mBanc i Samhain 2004. Dúarr m'ar an Rialt-ir Airgeadais f'achaint ar an mBanc seo agus gan dabht aon Sholáthra' Seirbh'se Airgeadais eile a dúfh' adfadh polasa' infheist'ochta chomhchosúil – pheirspict'ocht rialála a fheidhmíe tréth.

CAD A BHÍ MAR CHÚLRA NA NGEARÁN?

Dúinfheistigh daoine – 1997 sa Phunann Sciar Idirnáisiúnta, ag d'anamh cuid de Chiste Strait íse Domhanda Bhanc Uladh, le hintinn mhaith agus tar ís a bheith curtha in íeíl faoi na gnáth riosca' infheist'ochta. Nuair a rinneadh na hinfeist'ochta' ar dtús n'raibh an t'arma ís-cmhainn c'nach iarchurthaíl n' conas mar a fh' adfadh s' d'ul i bhfeidhm ar chiste infheist'ochta curtha san íreamh sa litr'ocht n– comhairle a tugadh dúinfheisteoir'.

Is meicn'ocht chuntasa'ochta' s–cmhainn c'nach iarchurtha faoin Chaighdeán Tuairiscithe Airgeadais (FRS 19) dúfhonn fórtíl a dh'anamh do dhifr'ochta' tréthelachta a thagann chun cinn idir na brabáis r'ofa dúaidhmeanna c'nach agus brabáis mar a shain'tear iad sna cuntais airgeadais sa mh' id is go bhfuil difr'ochta' d'í leith' id measta d'ul sa treo eile amach anseo. Iarann an caighdeán go bhfuil an s–cmhainn le bheith curtha san íreamh sa mh' id is go bhfeicfear uirthi le bheith n'os d–chéla a bheith aisghafa sa todhcha'. Is f' idir leis tionchar ollmh–r a bheith aige ar an luacháil de sh–cmhainn' chiste infheist'ochta agus is facht–ir' freisin, – pheirspict'ocht infheisteora, an bhfuil an ciste ag d'anamh go maith n– a mhalairt ag an am a mb'onn s' í chur san íreamh i gcuntais an Chiste.

CINNÍ INFHEISTÍOCHTA 2002 AGUS 2004 AG BAINISTEOIRÍ AN BHAINC AGUS AN CHISTE

I Samhain 2002 bh' luacháil na s–cmhainn' sa Chiste seo **m' adaithe** go suntasach ag m' id a sheas do na ís–cmhainn' c'nach iarchurthaíl (bh' ís–cmhainn' c'nach iarchurthaíl curtha san íreamh don ch' ad uair i 2001 le haghaidh Ú117,000 lom). Bh' ífeacht mh' adaithe luach an Chiste faoi 14% ag cuimsíe 2002. N'or cuireadh infheisteoir' ar an eolas faoi seo **ach amháin** nuair a fuair siad an r'íteas airgeadais bhliantúil i mBealtaine 2003 nuair a bh' s' san íreamh mar n–ta do na cuntais. Mar sin f' in cuireadh infheisteoir' ar an eolas i Samhain 2004 go raibh luach na s–cmhainn' **laghdaithe cheana f' in** i nDeireadh F–mhair agus Samhain 2004 ag an d'othúe de mh' id le haghaidh na ís–cmhainn' c'nach iarchurthaíl. Mar thoradh an d'othaithe seo, laghdaigh luach na gabháitais de chuid na hinfeisteoir' faoi 14.6% ar an meán.

CINNEADH DEIRIDH AN OMBUDSMAN

- ④ Aonta'm go hiomláin leis an mBreitheamh On–rach Kelly, i mbreithiúnas Ard Chéirte i 2005, a luaigh **inter alia** go l'onann na Bainc agus na Soláthraithe Seirbh's' Airgeadais íit speisialta sa socha'. T' siad ceadenaithe chun idirbhearta airgeadais a bhaint amach rud nach bhfuil gnáth aonáin chorparáide in ann a dh'anamh. T' foirgneamh na bainc íreachta t–gtha ar bhonn muin'ne.
- ④ Dúinfheistigh gnáth daoine, roinnt d–íbh a raibh caidreamh fada acu leis an mbanc, sa chiste agus,

is mo thuairim n' gur chuir siad a gcuid muin'ne i mBanc Uladh chun gn'omhæ ar a leasa agus iad a choimeád ar an eolas i sl' soil' ir simpl'. N' thuigeann gach duine n- mar sin n'l ionchas ann go dtuigfeadh gach duine r'itis chuntasa'ochta casta agus iarrtar ar aon Sholáthra' Seirbh'se Airgeadais a bheith meabhrach de seo agus cinnt' ollmh-ra t dh' anamh agus t chuir in iæl dlúnfheisteoir' a ghlactar leo i leith na hairgid a cuireadh faoina gcæram.

- ④ Bhain m' amach go raibh droch-fheidhm'ocht an Chiste i 2002, nuair a bh' an ts-cmhainn c'nach iarchurthaíl curtha san t'reamh faoin FRS 19, i bhfolach ag an gcuimsiæ den fhigiær seo. N'or mh'n'odh a shuntas n- n'or cuireadh in iæl go soil' ir dlúnfheisteoir' mar sin gan an deis a thabhairt d-ibh a strait is infheist'ochta a athbhreithniæ. Bh' tionchar ollmh-r ag a cuimsiæ ar luacháil s-cmhainn' an chiste infheist'ochta agus ba fhacht-ir sa socræ an raibh an ciste ag feidhmiæ go maith n- a mhalairt ag an am sin.
- ④ Ba Ú3.909 luach aonaid sa Chiste ag 31 Nollaig 2001. Ag 31 Nollaig 2002 bheadh s' luacháilte de ghnáth ag Ú2.344 ach nuair a rinneadh an ceartæ ts-cmhainne c'nach iarchurthaíl mh'adaigh an luach seo go Ú2.725 in aghaidh an aonaid.
- ④ N'or chuir cuimsiæ an ts-cmhainn c'nach iarchurthaíl patræin fuascailte f'istineacha an Chiste san t'reamh agus dænadh an Ciste dlúnfheisteoir' nua – go luath i 2004. N' raibh gn'omha'ochta' an Bhainisteora Infheist'ochta iomchu' sa sl' nach raibh ifeacht na bhfuascailt' t-gtha san t'reamh.
- ④ Ina n'áder is breith a rinneadh a bh'othas ag sáil go mbeadh s' t'arnaithe ag dul ar aghaidh ach bh' s' , mar admhaithe ag an mBanc, dlúfhad anaithnid. Mar a tharla s' n' raibh an ts-cmhainn t'arnaithe laistigh de dh' bhliain agus tholl an Ciste agus na hinfheisteoir' ar deireadh an caillteanas. I mo thuairim n' bhreith infheist'ochta folláin ' seo ag beartæ gur ionadaigh s' 14% de sh-cmhainn' an Chiste nuair a chuims'odh ' i 2002.
- ④ N'or cuireadh na sealbh-ir' aonaid ar an eolas i sl' ceart ag an am iomchu' faoi cad a bh' ag tarlæ, hiarmhairt' f'ideartha agus mar sin gan deis a thabhairt beartæ ar roghanna infheist'ochta malairte. Bheartaigh m' d' r' ir sin, c' go bhfuil ts-cmhainn c'nach iarchurthaíl de r' ir n'áder caighde'nach cuntasa'ochta agus teicniæla, n' cheart a bheith ag sáil go mbeadh gnáth-infheisteoir meabhrach faoi a thabhairt isteach mura bhfuil ach tagairt faoi san eatramhach n- sa r'iteas airgeadais bliantúil agus/n- mura bhfuil cur s'os uirthi i cumarsáid ar leith i teanga simpl' agus soil' ir. C' go raibh an nochtadh sna cuntais bliantæla c' im ar ch' im le caighde'nin cuntasa'ochta n' leor chun dualgas cæraim an bhainc a dh'luchtæ do ghnáth-infheisteoir. N' h' an gnáthfhoirm dlúnfheist'ocht s-cmhainne a bh'onn an tomhalt-ir ag sáil leis nuair a thiomna'onn s' airgid le bheith infheistithe le cæram ceart ag Soláthra' Seirbh'se Airgeadais.
- ④ N' bhfuair m' amach go raibh æstíid ts-cmhainn' c'nach iarchurthaíl neamhfh-irsteanach ach fuair m' amach, sa ch'ts seo, go raibh an modh d' feidhmiæ agus cur i gc'ill neamhr'asænach, agus idirdhealaitheach go h' aguibhiæil ina iarratais chuig na Gear'naithe agus i gcoinne leasanna is fearr na hinfheisteoir'. Theip an banc mar sin in a dhualgas cæraim d' chustaim' ir'.
- ④ Chun na hiarmhairt' seo a cheartæ agus a mhaolæ agus de r' ir m'láimsithe threoraigh m' go n-'ocfadh an banc chuig na Gear'naithe a bh' i gceist suim bunaithe ar an difr'ocht idir luach na gabháltais roimh agus i ndiaidh scr'obh s'os.

TREOIR

Có go bhfuair m' dhá ghearthán d' ag faoin gCiste seo, bheartaigh m' nach raibh aon dabht go raibh custaim 'ir' eile nach ndearna siad gearthán ach a cuireadh isteach orthu chomh maith i sl' comhchosáil. Alt 57 Cl (4) den t-Acht um Bhainc Ceannais agus Ódarás Seirbhís Airgeadais na hÉireann 2004 – an t-Acht a imlíníonn mo ról agus dualgas mar Ombudsman um Sheirbhís Airgeadais agus a fhorlann gur f' idir liom an Soláthra' Seirbhíse Airgeadais a threorú

- (a) *to review, rectify, mitigate or change the conduct complained of or its consequences.*

Bheartaigh m' go raibh treoir faoin Acht riachtanach de r' ir mo bhreith agus toisc go gcuireadh isteach ar infheisteoir' eile freisin. Chun na hiarmhairt' seo a cheartú agus a mhaolú agus de r' ir an aimsiú imlínithe thuas, threoraigh m' go n-'ocfadh an Banc do chustaim 'ir' inchlilithe uile faoin Acht suim bunaithe ar an difríocht idir luach na gabháltais roimh agus i ndiaidh scríobh s'os. N' foláir an m' id r'ofa seo dar nd-igh aird a thabhairt ar aon ghn-thachain a bhfuair an infheisteoir m' agus nuair a dlíhuascail siad an infheist'ocht i ndiaidh Samhain 2004.

TARCHUR AN RIALTÓRA AIRGEADAIS

C' im ar ch' im le roinn 57 CQ (2) den Acht 2004 bheartaigh m' go raibh s' iomchu' an sc' al a tharchur chuig an Rialt-ir Airgeadais dláon ghn'omh rialaitheach a mheasann an Rialt-ir go mbeadh riachtanach n' hamhán don bhanc seo ach dláon Soláthra' Seirbhíse Airgeadais eile a b'fh' idir gur dlóibrigh siad iontaobhais cosáil le seo. Bh' imm' ar leithligh orm nach raibh eolas cruinn iomlán soláthraithe ag an mbanc dom i rith mímscrúda agus t' an sc' al seo tar' is a bheith tarchurtha chuig an Rialt-ir Airgeadais freisin.

BREITHIÚNAS ARD-CHÚIRTE

Bh' achomharc tionscanta ag Banc Uladh i gcoinne mo bhreith i bhFeabhra 2006. Chualathas aighneas dhl'thiúil tionscantach roimh Uachtarán na hArd-Chéirte a bh' ann ag an am sin ar 31 Bealtaine 2006 - ar iarratas Banc Uladh - i leith n' d' agus sc-íp an achomhairc.

Dlár-in an Banc gur cheart d-ibh cead a fháil chun fianaise nua a thabhairt isteach san Ard-Chéirt nach raibh curtha os comhair an Ombudsman nuair a rinne s' cinneadh ar an gcás, .i. gur cheart go mbeadh isteach *de novo*. Dlár-in mo chomhairle gur cheart don Ard-Chéirt an achomharc a bheartú ar fhianaise gach p'irt' amháin a bh' os mo chomhair nuair a rinneadh an cinneadh.

Ina bhreithiúnas seachadta ar 1 Samhain 2006 shonraigh Uachtarán na hArd-Chéirte go bhfuil s' inmhianaithe gur cheart comhsheasmhacht a bheith ann sna Céirteanna i gcaighdeán athbhreithnithe ar na hachomhairc reachtála. D' r' ir sin ach amháin m' ódara'onn focail na reachta a mhalairt t' s' oiriúnach go mbeadh caighdeán athbhreithnithe sa chás seo fuaimnithe i gcásanna eile a bh' breathnaithe ag na Céirteanna. N' fhaca an t-Uachtarán aon rud i bhfocla'ocht na reachta a chuir imm' air chun cur chuige difriúil a ódara' i leith an achomhairc reachtúil faoi alt 57CL den Acht.

Chun go n- ireodh leis an achomharc seo n' foláir don Ghearthána' bunú mar bharr d-chéilachta, ag

tá gáil an pr-iseas breithnithe ina iomláin, go raibh an cinneadh a sroicheadh scríosta ag earráid trom agus suntasach n- sraith earráid' d' leith 'id. I bhfeidhmíe an t'ástáil beidh aird ag an gCéirt ar mh 'id an saineolais agus eolas speisialt-ra an Cosant-ra (.i. Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais).

Le haird ar chinneadh an Uachtaráin ar chaighdeáin an athbhreithnithe a bh' ag an gCéirt go raibh s iomchu' go rachadh an achomharc ar aghaidh ar bhonn na h'ábhair a bh' os comhair Ombudsman um Sheirbh's' Airgeadais amháin. Mar sin f 'in t'á discr 'id ag an gCéirt ar iarratas chun fianaise bhreise a cheada le bheith tugtha isteach áit ina bhfuil se s'áitithe go bhfuil s 'riachtanach n- iomchu' amhail a dh 'anamh ar mhaithe le ceartas.

Tá an breithiúnas anois mar ábhar achomharc chuig an Chéirt Uachtarach ag Banc Uladh.

**Financial Services
Ombudsman**

Financial Services Ombudsman's Bureau

Third Floor Lincoln House
Lincoln Place
Dublin 2

Email: enquiries@financialombudsman.ie
Web: www.financialombudsman.ie

LoCall: 1890 882090
Telephone: 01 662 0899
Fax: 01 662 0890